

ထိန်

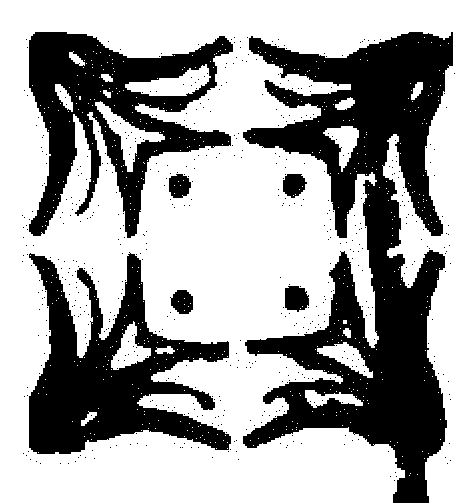
၃၅

ဘုရားသမိုင်း

စစ်ကိုင်းမြို့

ထူပါရုံဘုရားသမိုင်း

“လယ်တီ—ဦးလှပိုင်”

ပြုစုရေးသားသည်။

သမာဓိ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၃၅-အလမ်း၊ မန္တလေး။

ပထမ, အကြိမ် နှိပ်ခြင်း၊ ၁၉၆၉-ခု။
အုပ်ရေး (၃၀၀၀)

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေခွင့်ပြုချက်အမှတ်(၄၀၄၁)

ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိသူ—

ဦးညွန့်ရင်၊ မှတ်ပုံတင်အမှတ်(မြဲ-၀၇၂၄)
ညွန့်-စာပေတိုက်၊ ဈေးလမ်း
စစ်ကိုင်းမြို့။

ပုံနှိပ်သူ —

ဒေါ်ခင်ထွေး၊ မှတ်ပုံတင်အမှတ်(မြဲ-၀၉၅၂)
သမာဓိပုံနှိပ်တိုက်၊ ၃၅-အလမ်း
မန္တလေး။

“သောတာပန် တည်ကိန်းဘုရားလေး”

XXXXXX

မြစ်နဒီ ရောကမ်း၊ ဇေယျာနန်း ကျူရုံ၊ တေဇာ
လျှမ်း(လို့)တဆူကုန်မှာ၊ “ထူပါရုံ”ဘုရား။ နရပတိ
ယင်းအစ ဖန်သည်၊ အင်းဝစံ မင်းမြတ်တည်ထား။ ။

ဣဒ္ဓိပါဒ် တကိုဏ်းလာသည် နှိုင်းစရာဖယ်ရှား၊ သမိုင်း
စာ အဆက်ပွားလိုက်လျှင် ထက်သိကြား၊ ဝန်းရံ။ ။

ဝိဇ္ဇာဓိရ်-နတ်နဂါးတွေက ထပ်မနားဦးတိုက်ကြပြန်။
ခြောက်ရောင်ခြည်-ဘဝဂ်လျှံသည်၊ တသက်ပန် ရှည်ကြာ
ရေးကိုလ၊ “ဒီပါအေး”ဦးဆောင့်စီမံ ထူးအောင်ရည်သန်။
ပြည်လုံးညွတ် ဩဘာညံ့သည်၊ သောတာပန်-တည်ကိန်း
ဘုရားလေး....။

ထုတ်ဝေသူ၏ အမှာ

ဤထူပါရုံဘုရားသမိုင်း စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေရခြင်းသည် ဘတ်ရှုကြသူတို့ ဗဟုသုတ ရစေခြင်းနှင့် ထက်သန်သော သဒ္ဒါပသန္န ဖြစ်ပွားစေခြင်းအကျိုးငှါ ရည်ရွယ်ပါသည်။

အထူးအားဖြင့် ဤသမိုင်းစာအုပ်အပေါ်မှ ရရှိသော အမြတ်ငွေသည်လည်း ထုတ်ဝေသူ အကျိုးခံစားစေဘို့ မဟုတ်မူဘဲ၊ ဘုရား၏အလှတော်ငွေ သက်သက်သာ လုံးဝ ဖြစ်ကြောင်း ကတိသစ္စာပြုပါသည်။

ဤသမိုင်းစာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုပေးပေသော သမိုင်း ရေးဆရာ “လယ်တီ ဦးလှပိုင်” အားလည်း ကျေးဇူးဥပကာရ အထူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ဦးညွန့်ရင် (ထုတ်ဝေသူ)
ညွန့်-စာပေ
ဈေးလမ်း - စစ်ကိုင်း။

သမိုင်း နိဒါန်း။

ဥုံ...မံ၊ ပါလေတု သူရဿတီ။

စစ်ကိုင်းမြို့တွင် ထူပါရုံ စေတီကြီးသည် ပဲ့တော်ရ တဆူ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သမိုင်း တစောင်တဖွဲ့ကား မရှိခဲ့ပါပေ။ ဤ ထူပါရုံနှင့်စပ်၍ ရာဇဝင်၊ ကျောက်စာ၊ မော်ကွန်းနှင့် မှတ်စုများ အတော်အသင့်တော့ရှိသည်။ ထူပါရုံနှင့်စပ်ရာ သဲလွန်စ များကို နောက်ခံဖြည့်သွင်းလျက် “ဤ ထူပါရုံဘုရားသမိုင်း” ထွက်ပေါ် လာခွင့်ရရှိလေသည်။

ဤ စစ်ကိုင်းမြို့သည် အစဉ် ထွန်းကား စည်ပင်လာသော မြန်မာမှု အနုပညာ လေ့လာ စုဝေးရာ၊ ရာဇဝင်လာ မြို့တမြို့ ဖြစ်သည်။ ကြည်နူးဖွယ် ရှုခင်းသာ တောင်တန်းပတ်လည်တို့သည် မြို့၏ နောက်ခံကားချပ်ကြီးပမာ ဖြစ်သည်။ နေမင်း၏ အလင်း ရောင်နှင့် ဟပ်လျက်နေသော စရပ်တန်ဆောင်း၊ ကျောင်းများ၊ ပုထိုး စေတီများ။

ရောဝတီမြစ်မကြီးကလည်း မြို့ကို ရစ်ပတ်ကာ တံတိုင်းကြီး ကာဆီးထားသည့်ပမာ ဖြစ်လေတော့ အစဉ်အေးမြနှစ်လိုသော ဥတု ရာသီနှင့် ပြည့်ဝနေပေသည်။ လူမျိုးဘာသာမရွေး အလွန် ကြည်နူးနှစ်သိမ့်စေနိုင်သော ဤမြို့သို့ မလာချင်သူလာချင်အောင် ဆွဲဆောင်နိုင်သော အညှို့ဓာတ် ရှိသည်ဟု ဆိုထိုက်သည် မဟုတ် ပါလား—?။

(၁)

သမိုင်း နိဒါန်း။

သာသနာတော်၏ ပင်မကျောရိုးဟု ဆိုနိုင်သော သာသနိက အဆောက်အဦးများ၊ အဆူဆူသော စေတီ ပုထိုး များသည် ဖူးမြော်ထိတွေ့လာချင်အောင်အသစ်နူးသကဲ့သို့ မဖြစ်စဖူးသော သဒ္ဓါထူး စေတနာထူးများလည်း ပေါ်လာစေခြင်းသည်အထိ ဖြစ်ရုံမက မြို့၏သရဖူ၊ မြို့၏ ကျက်သရေ၊ မြို့၏ အဆင်တန်းဆာ များ ဖြစ်နေပေသည်။

ဤ ထူပါရုံဘုရားသည်လည်း မြို့၏ ကျက်သရေ မင်္ဂလာ သာသနာတော်မြတ်၏ အဆင်တန်းဆာသဖွယ် တည်ရှိ၍ နေပေ သည်။

အခွန်ရှည်ကြာ တည်တန့်စေရန် မှတ်တမ်းသမိုင်း လိုအပ် နေရာ အခါအခွင့်အားလျော်စွာ ဤသမိုင်းကိုရေးဖြစ်လေတော့ သည်။ ရာဇဝင်လာ အင်းဝခေတ် အပြောင်းအလဲ များကို ဦးတည်လျက် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ရှုကွက်ရှုကွင်းများ ပါဝင်စေပြီး လျှင် ဖတ်ချင်စဖွယ် တီထွင် ရေးရခြင်းမှာ အပြောလွယ် သလောက် လက်တွေ့ အလုပ် ထင်သလို မလွယ်ကူလှကြောင်း သမိုင်းပြုစုသူတိုင်း ဝန်ခံကြရပေလိမ့်မည်။

ဘုရားသမိုင်းများကို ပြုစုခြင်းသည် အခြားသမိုင်း စာတို့ကို ရေးရသည်ထက် ပို၍ ခဲယဉ်းလှပေရာ၊ စာတစောင် ပေတဖွဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဤသမိုင်းကို ဖတ်ရှုကြည်ညိုရခြင်းဖြင့် ဗဟု သုတ လေ့လာ လိုက်စားကြသူများ အားရ ကျေနပ်နိုင်မည်ဟု မြော်လင့်ရပေသည်။

ဤ သမိုင်းကိုရေးရာကွင် ဦးကုလား၊ မှန်နန်း ကုန်းဘောင် ဆက် စသော ရာဇဝင်ကြီးများ၊ ချင်း၊ မော်ကွန်း၊ ပျို. ရတု စာတော်များ၊ အခြားကျောက်စာ မှတ်စုများနှင့် အထူးသဖြင့် ဤသမိုင်းဖြစ်ရေးကို လမ်းစ-ဖော်ထုတ်ပေးသော ‘ရွှေကိုင်းသား’ အမည်ခံ ဆရာတော်-ဦးသောဘိတ၊ ရေး “ထူပါရုံသမိုင်းသင်္ဃေပ အကျဉ်းပြ စာတမ်း” စသည်တို့ကို အထောက်အကူ မှီငြမ်းပြုရ ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အပေါင်းတို့သည် ဤထူပါရုံသမိုင်း ဖြစ်ရပ် စဉ်တို့ကို ကောင်းစွာသိကြရသဖြင့် ဓမ္မသံဝေဖြစ်စေခြင်း၊ အသစ် အသစ်သော ကုသိုလ်ထူးများ မဖြစ်စဖူး အဖြစ်ထူးကြစေခြင်း အကျိုးတို့ကို မြှော်ကိုးနိုင်ကြပါစေဟု ဆန္ဒပြုမိပါသတည်း။

၁၃၃၀-ပြည့်နှစ်၊ နတ်တော်
လပြည့်ကျော် (၁၀) ရက်။
(၁၄-၁၂-၆၈)

“လယ်တီ-ဦးလှပိုင်”
(ဓမ္မာစရိယ-ပါဠိပထမကျော်)

ထူပါရံဘုရားသမိုင်း။

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ရတနာပုရ-အဝမြို့ခေတ်ဦး။

“စဉ်ထွန်းကမ္ဘာ၊ ပေါ်ဦးခါဝယ်၊ မဟာသမ္မတ၊ ဆေး
လောင်းကကို၊ သာကိယမျိုး၊ ဆက်စိုးစံနေ၊ သရေခေတ္တ၊
ဌာနပုဂံ၊ တောင်ရံမြင်းစိုင်း၊ စစ်ကိုင်းပင်းယ၊ ရွှေဝတိုင်
ရံ၊ ရွှေဘို၊ ရိပ်အောင်း၊ နွယ်တော်ပေါင်းနှင့်၊ ဆိုးလောင်း
ထွတ်ထား၊ ဘွားသည်တွင်ရွှေ၊ စုံစေ နွယ်ရှည်၊ မျိုးတော်
စည်ကို၊ စီလျည်ချိုသာ၊ လျှောက်ခံပါအံ့”ဟူသော
ဆင်ဖြူရှင်မင်းလက်ထက် သားတော်စဉ်ကူးမင်းဆရာ ပုခန်းကြီး
မြို့ဇာတိ “မင်းရဲနရာ” ဘွဲ့ခံ ဦးဖျော်ဆို ပလိပ်စားချင်းနှင့်အညီ—

“တုတ်ခွန်သွင်း—အင်းဝမြို့တည်”ဆိုသော ရာဇပင် အမှတ် အသားအရ၊ သက္ကရာဇ် (၇၂၆)ခု နှစ်တွင် သတိုးမင်းဖျားသည် ပင်းယနှင့် စစ်ကိုင်းတို့ကို ဖျက်သိမ်း၍ အဝ- (အင်းဝ) နေပြည် တော်ကို ဦးစွာတည်ထောင်သည်။

အဝ မြို့တည်-နန်းတည် သတိုးမင်းသည် စစ်ကိုင်းမြို့တည် အသင်္ခယာစောယုန်း၏ သမီးတော် စိုးမင်း နှင့် တကောင်း မင်း ဆက် သတိုးဆင်ထိန်းတို့၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ ငယ်မည်“ရာဟု လာ” နောက်တွင် သတိုးမျိုးရိုး အနွယ်အဆက်မှ ဆင်းသက်လာ ၍“သတိုးမင်းဖျား”ဟု တွင်သည်။ မိဖုရားမှာ မင်းကြီးစွာစော်ကဲ ၏ နှမတော်“စောဥမ္မာ”တည်း။

ထိုမင်းသည်(၇၂၆)ခုနှစ်တွင် မြောက်ပိုင်းရှမ်းလူမျိုးများ သည် ပင်းယနှင့်စစ်ကိုင်းတို့ကို လာရောက်တိုက်ယူကြရာ စစ်ကိုင်း မှ ထွက်ပြေးသော စစ်ကိုင်းမင်းဆက် ၇—ဆက်မြောက် ဘထွေး တော် မင်းပျောက်ကို၎င်း၊ ပင်းယ မင်းဆက် ၆—ဆက်မြောက် ဥဇနာပြောင်ကို၎င်း၊ လုပ်ကြံသုတ်သင်သည်။

ထိုနှစ်(၇၂၆)ခုမှာပင် ကဆုန်လ၌ စစ်ကိုင်းပျက်၍ နယုန် လ၌ ပင်းယမြို့ ပျက်လေသည်။ ပင်းယနှင့် စစ်ကိုင်းတို့ကို သိမ်းပြီး လျှင် ဆိုခဲ့သော(၇၂၆)ခုနှစ်၊ တပေါင်းလတွင် ရတနာပုရအဝ မြို့ဟု သမုတ်လျက် ထီးသစ် နန်းသစ် မြို့တော်သစ် တည်ခဲ့သည်။

“စစ်ကိုင်း အုပ်စိုး၊ မျူးမတ်မျိုးဟု၊ မျက်ငြိုး ပြင်းပြ၊ ပင်းယပိုင်ယူ၊ နရသူက၊ မဖြူစိတ်ဝမ်း၊ စကားကမ်း၍၊ ရှမ်းမျိုးကောင်းစား၊ သိုချည်ဘွားလျှင်၊ အင်အားထုတ် ရှေ့၊ လျော့မေ့ လိမ်လည်၊ လုပ်ကြံရည်ကြောင့်၊ နှစ်ပြည် ကျိုးမဲ့၊ ပျက်စီးခဲ့သား။

နှစ်ဆဲ ခြောက်သာ ခုနစ်ရာသက္ကရာဇ်၊ ထိုသည့်နှစ်ဝယ်၊
 နွယ်စစ် မင်းရိုး၊ တကောင်းစိုးသည်၊ သတိုးမင်းဖျား၊
 မလှည့်ပြားဘဲ၊ လေးစားမဲ့ ပါ၊ ဥဇနာကို၊ အသာလွယ်ကူ၊
 ဘမ်းကာယ၍၊ နတ်တူပြင်လျှာ၊ စောဥမ္မာနှင့်၊ သီတာရှက်
 ရံ၊ မင်းဝံမြရိပ်၊ သံလျှက်ထိပ်ထက်၊ တံဆိပ်မည်သာ၊ ရတ
 နာပုရ၊ အဝတွင်မှ၊ ထောင်ပြုစု၍၊ စသည်ဖြင့် ... ပလိပ်
 စား ချောင်းတွင် စပ်ဆိုထားသည်။

— — — — —
အ ၈, နေပြည်တော် ရှုခင်း။

“အောင်မြေသာစံ၊ ဆုံမြစ်ရံသား၊ မင်းဝံတောင်စွန်း၊
 သံလျှက်ကျွန်းထက်၊ စဉ်ထွန်း သာသနာ၊ တည်ရှိက်ရာ
 သည့်၊ ရတနာပုရ-ရွှေ-ဝ-မှန်ကင်း၊ မြို့မျှာမင်းကို....”

[အဝမြို့ဘွဲ့ ၁၂-ရာသီ လူတား]

“တတောင်လုံးရွှေ၊ မြင့်ခေါင်ဓမ္မကို၊ ရစ်ခေခနှစ်သိန်း၊
 အဂ္ဂါလိန်မှ၊ နှိုင်းချိန်ချင့်မှ၊ သောင်းပြည့်လူဝယ်၊ စိမ်းနု
 ရှန်းဝေ၊ ကျန်းသပြေထက်....”

[ပလိပ်စားချင်း]

“လေးကျန်းထိပ်ခေါင်၊ မင်းဝံတောင်ထက်၊ ပြည်ထောင်
 ရာဇင်း၊ မင်းမျှာသခင်၊ သည်တွင်ပင်စည်၊ ဖြစ်တော့မည်
 ဟု၊ နေတည်သာလှ၊ ရွှေအင်းဝဝယ်....”

[နဝဒေးဆို ရတု]

စသည့်...ရှေးဟောင်းစာများနှင့်အညီ ဧရာဝတီ-ဒုဋ္ဌာဝတီ
ဇေဓ်ဂျီ စသော မြစ်များဝန်းရံလျက် သံလျက်ကဲ့သို့ အဖျားချွန်
ရာ (မင်းဂံတောင်စွန်းသည် ဧရာဝတီမြစ်မကြီး ခြားသော်လည်း
ယင်းရဲကျောက်ဆောင်တွင်ငုပ်၍ သံလျက်ကဲ့သို့ အဖျားချွန်ရာ)
ကျွန်းမြေထက်၌ တည်ထား၍ “သံလျက်ကျွန်း” ဟူ၍၎င်း၊ ဧရာ
ဝတီမြစ်မကြီးသို့ဒုဋ္ဌာဝတီစသောမြစ်ငယ်ကလေးများခပေါင်း
ပေါင်းဆုံရာ အဝ (အဦးအထိပ်) ၌ မြို့တည်ထား၍ “အဝ” ဟူ၍
၎င်း၊ ရတနာ တို့၏ စုစည်းရာ နေပြည်တော်ဟု အနက် ထွက်၍
“ရတနာပူရ” ဟူ၍၎င်း သမုတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

“ဒုဋ္ဌာ-ပန်းလောင်၊ သန်းမြောင်ခွေယှက်၊ မြေသံလျက်
ဝယ်၊ နေဆက်မျိုးရင်း၊ သတိုးမင်းသည်၊ ကိုးအင်းဌာန၊
အခါရသဖြင့်၊ သာစုထူးလည်၊ အဦးတည်သော၊ ရွှေပြည်
အောင်ချာ၊ ရတနာပူရ၊ အဝ-ရွှေမြို့” စသော ... အဝမြို့
ဓါတ်ပေါင်းမဉ္ဇူသာ ဘုရား ကျောက်စာတွင် ရေးထိုးခဲ့သည်။
“ကိုးအင်းဌာန၊ အခါရသဖြင့်” စသည် ရေးထိုး ခဲ့သော ယင်း
ကျောက်စာအရ ဆိုလျှင် အဝမြို့ ဒုတိယဆက် ပြောင်ရမ်းမင်း
လက်ထက်တွင် ကျောက်မော် - ဥန့် - ငကျည်း စသော အင်းကိုး
အင်းတို့ကို ဆည်ဖို့၍ တည်ခဲ့ပြန်ခြင်းကြောင့် “အင်းဝမြို့တော်”
ဟု သမုတ်လေသည်။ အလားတူ- ဒါးမကူး ဆရာတော်ကလည်း
“အင်းနဝ” မှ၊ န-အက္ခရာကျေပျောက်၍ အင်းဝ ဖြစ်လာသည်
ဟု ဆိုသည်။

အဝခေတ် ကနဦး တည်ခဲ့သော သတိုးမင်းကစ၍ ဒုတိယ
မင်းခေါင် သားတော် ရွှေနန်းကြော့ရှင် လက်ထက်အထိ “အဝ
ခေတ်ဦး” ဟု ဆိုကလည်း ဆိုထိုက်ပါသည်။

မိုးညှင်းမင်း နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

မိုးညှင်းမင်းတရားသည်(၇၈၈)ခု နှစ်တွင် အဝရှေ့နန်းကို ဆက်လက် စိုးစံတော်မူခဲ့ရာ သားတော်အကြီး မင်းရဲကျော်စွာ အား အိမ်ရှေ့ နှင်းအပ်လေသည်။ သားတော်အငယ်(နောင်အခါ ထူပါရုံ ဘုရားဒါယကာ နရပတိ ဖြစ်လာမည့်) သီဟသူအား ပြည်မြို့ကို စားစေသည်။ ပြည်မြို့ကို ပေးသည့်အခါ....

“ပြည်မြို့သည်ကား - ဘုန်းကြီးသော မင်းတို့၏ နေရာ နန်းမြို့တည် ဖြစ်သည်။ ရခိုင် ဓညဝတီနှင့်လည်း နီးစပ် သည်။ ပြည်သူ ရှင်ရဟန်း တို့ကို ဝမ်းထွက်သား ကဲ့သို့ ချစ်ပါ”ဟု မှာ၍ ပေးအပ်ကြောင်း ရာဇဝင်၌ ဆိုထား သည်။

ဤ မိုးညှင်းမင်း လက်ထက် အဝနေပြည်တော်နှင့် တကွ သော မြန်မာနိုင်ငံသည် အခြား သီဟိုဠ် စသော ပြည်များနှင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိရာ လူနေမှု အဆင့် အတန်း များစွာ ဖွံ့ဖြိုး စည်ကားလာပေသည်။

(၇၉၁)ခု နှစ်တွင် လင်္ကာဒီပ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ သီရိသဒ္ဓမာ လင်္ကာရနှင့် သီဟဠမဟာသာမိ၊ မထေရ်နှစ်ပါးတို့သည် ဘုရားရှင် ၏ သရီရ ဓါတ်တော်စစ် ၅-ဆူကို ပင့်ဆောင်၍ သင်္ဘောနှင့် ဆန် တက်လာခဲ့ရာ ယခု ရွာသစ်ကြီးဆိပ်သို့ရောက်လျှင် မင်းကြီးကိုယ် တိုင် မိဖုရား မောင်းမ မှူးတော် မတ်တော်များ ခြံရံလျက် ရွှေ ဖေါင်နှင့် ကြိုဘူးသည်။

အဝသို့ ရောက်လျှင် မြေငလျင် ကြီးစွာလှုပ်ရာ “သာသနာတော် အခွန်ရှည်စွာ ထွန်းလင်းမည့် နိမိတ်ဖြစ်ကြောင်း” ကိုယ်တိုင်တော် နိမိတ်ဖတ်တော်မူ၏။ နောက်၌သရီရဓါတ်တော် ၅-ဆူကို စစ်ကိုင်းကြီး အနောက် အရပ် သာယာသော မြေအပြင်၌ (၇၉၂) ခု တပေါင်း လပြည့် စနေနေ့တွင် “ရတနာစေတီ” (ဆင်များရှင်) ဘုရား တည်လေသည်။ ဘုရားအနောက်တွင် အုဌရွှေကျောင်း၊ ကျက်သရေသုံးတိုက်နှင့် ပတင်း တံခါး ၇၈ တံခါးပြု၍ ခမ်းနားသော ရွှေကျောင်းတော်ကြီးကို သီဟိုဠ်ရောက် မထေရ်နှစ်ပါးအား တင်လှူခဲ့သည်။

“တေဇထန်ပြင်း၊ မိုးညှင်းမင်းလျှင်၊ ရန်နှင်းနွဲ့ချုံး၊ ရိုက်ရာကျုံးပြီး၊ ဆဲ သုံးသို့စွန်း၊ နန်းသက်ကျန်းတွင်၊ ခိုင်ကျန်းတည်မှု၊ အကြောင်းပြုလျက်- “ဗညျ နောသတ်” ၊ ရောက်ကိန်းဖြစ်၍၊ နာဂတ်ခုပြည့်၊ ဂေါ်ဝိန်ထည့်လျှင်၊ ဖြစ်လှည့်တိုရှည်၊ နှစ်ချက်တည်ရှင်....” (ပလိပ်စားချောင်း)

အထက်ပါ ချောင်း လာသည့်အတိုင်း “သက္ကရာဇ် ဖြိုသော မင်းသည် သက်တော်မရှည်ချေ၊ ဖြိုသည့်နှစ်မှာပင် အနိစ္စရောက်ကြောင်း” မျူးမတ်ပညာရှိတို့ လျှောက်တင်သော်လည်း....

“သတ္တဝါအများ ချမ်းသာခြင်းကို သိမြင်ပါလျက် သေဆေးကိုကြောက်၍ ဗညျဆီဒြမုနီ” ဖြိုကိန်း ရောက်ရာ သက္ကရာဇ်မဖြိုချေသော် ကမ္ဘာမကျေသရွေ့ ၂၃၂ နှစ်မော်ကွန်း အစဉ်ထွန်းရစ်လေတော့မည်” ဟု ယူဆလျက် ပိဋက ဗေဒင်တတ်ပညာရှင်တို့နှင့် တိုင်ပင်ပြီးလျှင် သက္ကရာဇ် (၈၀၀) ရှစ်ရာပြည့်တွင် ၂-ခုနှစ်၍ (၇၉၈) ဖြိုကြွင်းပြုကာ အတို ၂-ခု တည်လေသည်။

သက္ကရာဇ်ဖြိုသော်လည်း မပြိုတော့ဘဲ မိုးညှင်းမင်းသာလျှင် အိမ်နိမ့် ၄၇၊ စည်းစိမ် ၁၃-နှစ်သို့ အဝင် သက်တော် ၆၀-တွင် အနိစ္စရောက်သည်။

မိုးညှင်းမင်း သားတော်ကြီး အိမ်ရှေ့စံ မင်းရဲကျော်စွာ ၈၀၁-ခု နန်းတက်၍ ၃-နှစ်မျှ စိုးစံပြီး အနိစ္စရောက်သည်။ အဝ နေပြည်တော်တွင် မင်းမရို၊ ဖြစ်လျှင် မှူးမတ်တို့ စုရုံးလျက် မိုး ကောင်းမြို့စား မိုးညှင်းမင်း သားမက်တော် သီဟပတေ့အား အဝထီးနန်းကို ဆက်လက်စိုးစံတော်မူရန် သွားရောက် လျှောက် တင်ကြ၏။ သို့သော် မိုးကောင်းမြို့စား သီဟပတေ့က “မင်း၏ ညီတော်၊ သားတော်မဟုတ်၊ မင်း၏ သားတော်အငယ် ပြည်မင်း သီဟသူအား မင်းမြှောက်ကြလေ” ဟု မိန့်ကြားလေသည်။

ထိုအခါ မှူးမတ်အပေါင်းတို့သည် ရေအား၊ ကြည်းအား၊ ဆင်လုံး မြင်းရင်းနှင့် ပြည့်သို့ စုန်ကြသည်။

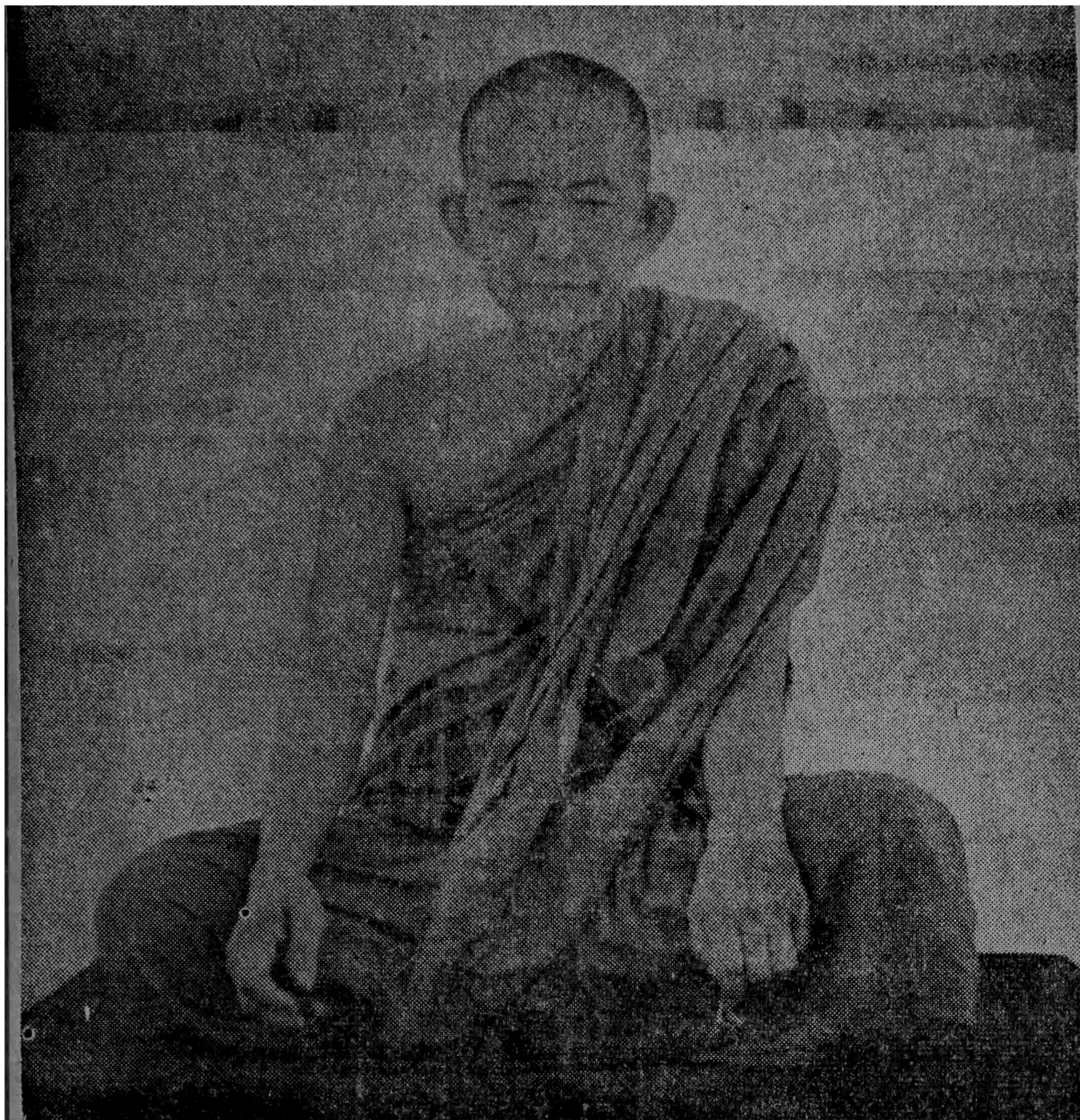
ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိမင်း နန်းတက်ခြင်း။

ပြည်မင်းသီဟသူသည် ခမည်းတော်နှင့် နောင်တော်အရိုက် အရာ အဝထီးနန်းကို စိုးစံတော်မူရန် ပြည်မှအဝသို့ ဆန်ရာတွင် မိချောင်းတကောင်သည် ဖေါင်တော်နောက်ကသည် ရှေ့သို့ ကူး သန်းပြေးလေ၏။ ရှေ့တော်မှ ချီတက်သော တပ်သားတို့က တွေ့ မြင်ကြရာ မိချောင်းကို ထိုးခုတ် သတ်ဖြတ် ကြလျှင် နောက်သို့ ဆုတ်၍ ပြန်လည်သေ၏။

ထိုအခါ ပြည်မင်း သိဟသူက ပညာရှိ နန္ဒသူ အမတ်အား
မေးလေရာ....။

“မြင်တွေ့ရသော နိမိတ်မှာ သားတော်အစဉ်၊ မြေးတော်
အဆက်၊ မြစ်တော်အညွန့်တို့ မင်းချည်း ဖြစ်တော်မူမည်၊
အရှင်မှာကား ပြည်မြို့သို့ ပြန်လည်၍ နတ်ပြည်စံတော်မူ
ရမည့် နိမိတ်ဖြစ်ပါကြောင်းပါ” ဟု လျှောက်တင်သည်။
အဝသို့ ရောက်လျှင် ပညာရှိ မှူးမတ်တို့နှင့် တိုင်ပင်တော်
မူပြီးလျှင် သက္ကရာဇ် (၈၀၄) ခု ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်၊
သောကြာနေ့ နက္ခတ် ၂၃ - လုံး တူလင်တွင် နန်းတက်သည်။
“သီရိတြိဘဝနာဒိတျာပဝရနရပတိ မဟာရာဇာဓိပတိ” ဘွဲ့တော်
ခံယူသည်။ မိဖုရားမှာ “အတုလသီရိမဟာဓမ္မရာဇဒေဝီ” ဘွဲ့တော်
ခံသည်။ သားတော် အကြီးအား မဟာသိဟသူ အမည်ဖြင့် အိမ်
ရှေ့အပ်နှင်းသည်။

ထိုပြင်....သားတော်-သမီးတော်-ဆွေတော်-မျိုးတော်တို့ကို
လည်း အထိုက်အလျောက် မြို့စား၊ နယ်စား ဆုအသီးသီးပေး၍
ချီးမြှင့်တော်မူသည်။ သဘင်ကြီးစွာ ရက်တပတ်ကြာမျှ အောင်ပွဲ
ခံသည်။ အရညဝါသီ ၈၊ မဝါသီ ၈ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နန်းတော်သို့
ပင့်၍ ဘွဲ့တံဆိပ်ဆက်ကပ်၍ ဆွမ်းကျွေး လှူဒါန်းခြင်းများ ပြု
သည်။ သူဆင်းရဲတို့အားလည်း ဆန်စပါး အဝတ်အထည် ကြေး
ငွေ စသည် တို့ကို ရွှေတိုက်တော်မှ ထုတ်ယူ၍ အလှူကြီး
ပေးသည်။

ထူပါရုံဘုရားကြီး ပြုပြင်ရာ၌ ဦးစီးနာယကအဖြစ် တာဝန်ခံ
ဆောင်ရွက်တော်မူသော
သာသနာပြု ဒီပေါမြေ ဆရာတော်ဘုရား၏ ပုံတော်။

ရွှေနန်းအဆောင်ဆောင်များ။

“ကပ္ပိလကို၊ အစထင်ခတ်၊ ဥက္ကာမုတ်သို့၊ အုတ်အုတ် ကျက်ကျက်၊ ပုံသည့်ကြက်မျှ၊ မြေထက်မကျ၊ များလှအိမ် ခြေ၊ မျိုးဆွေတပုံ၊ ကျူနွယ်ရုံလျက်” (ပလိပ်စားချင်း)

နရပတိမင်း စိုးစံသည့်အခါ တိုးချဲ့ထားသော နန်းရင်ပြင် အဆောင်ဆောင်တို့မှာ စည်ကားလှသော မြို့တမြို့မျှ ဖြစ်သည်။ ပန်းပု၊ ပန်းချီကားချပ်များ ထုလုပ်၍ ရွှေ- ငွေ- ဖလ် စသော အရောင်တို့မှာလည်း တဖိတ်ဖိတ် တောက်ပနေသည်။ ရွှေအတိ ပြီးသော မှန်စီရွှေချ နံရံခဏ်းများ၊ ရွှေအုဉ်ကြပ်များ၊ မင်း မိဖု ရားများစံအိမ်ဟော်၊ ကိုယ်လုပ် မောင်းမတို့အိမ်တော်၊ ရွှေတိုက် ငွေတိုက် ကြေးတိုက် စသည်များလည်း ခြံရံလျက်....

မြို့ရိုး၊ ပြအိုး အရပ်ရပ် နန်းပြာသာဒ် အဆောင်ဆောင် အရောင် တလက်လက် ပြိုးပြိုးပြက် ရှိနေလေသည်။ နန်းမြို့တော် မှာ မြို့ကြီးတမြို့ကဲ့သို့ စည်ကားလှသည်။

ဤအဝ မြို့တော်ကား အရှေ့မှ ဒုဋ္ဌာဝတီမြစ်၊ မြောက်မှ ရောဝတီမြစ်မကြီးများ ရံဆီးထားသည့်ပြင် တောင်နှင့်အနောက် မှ အင်း၊ အိုင်၊ ချောင်းငယ်၊ မြောင်းငယ်များ ရှိလေသည်။ လေး ထောင့်အုဉ်ရိုး ရေကျိုး သစ်တပ်များ မရှိသော်လည်း အုဉ်ရိုး ကျိုးများထက် ကျယ်သော နက်သော ဆောင်း-နွေ-မိုး ဥတု ၃-မျိုးလုံး ရေများလည်း အမြဲပြည့်လျှံနေသည်။

နရပတိမင်းလက်ထက် စစ်ပွဲများ။

ဘုရင် နရပတိသည် ခမည်းတော် မိုးညှင်းလက်ထက် စံနစ် အတိုင်း နိုင်ငံတော်တခုလုံး အနေအထား အဆောင် အယောင် မပျက် အုပ်ချုပ် ကွက်ကဲစေသည်။

သို့ရာတွင် မြို့စား ပြည်စား အချို့တို့သည် ခုခံ တော်လှန် ကြသဖြင့် ဘုရင်ကိုယ်တိုင် သို့မဟုတ် သားတော်များကိုယ်တိုင် ပြန်လည်နှိမ်ကွက် သုတ်သင်ရလေသည်။ အညာပန်းပြင်မှ ရှမ်းလူ မျိုး၊ သုံးဆဲ ကိုးလုံးမိုင်စား သိုခင်ဘွားကိုလည်း နန်းတက်စ နှစ်က တိုက်ယူ သိမ်းပိုက်ရသည်။ ရမည်းသင်း ပင်လယ်မြို့စား စသည်တို့ကလည်း ဆူပူလှုပ်ရှားကြပြန်၍ နှိမ်နှင်းရသည်။

တရုပ်ပြည်မှ တရုပ်စစ်တပ် သုံးသန်းခန့် အင်းဝသို့ချီတက် လာကြရာ ဘုရင် မင်းမြတ်သည် မြို့ခိုင်ခန့်အောင် သူရဲသူခက် လက်နက် စားနပ် ရိက္ခာများ စီစဉ်၍ အိမ်ရှေ့နှင့် ဘယဂါမဏိ အမတ် တို့ကို မြို့စောင့် ချထားလျက် တိုက်ဆင် ၅၀၀၊ မြင်း ၈၀၀၀၊ စစ်သည်သူရဲ ၂-သိန်း၊ တပ်မကြီးဖြင့် မူးမန္တလေးမှ တပ်ချထားသည်။

တရုပ်တို့ကား ပုဂံ နော်ရထာမင်းလက်ထက်ကစ၍ မြန်မာ တို့အား အခဲမကျေနိုင်ဖြစ်ကာ “လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ဆက်မည် လော၊ စစ်ပြုမည်လော” ဟု သံလွှတ်၍ ရန်စနေကြသည်။

“မည်သည့် မင်းလက်ထက်ခါကစ၍ မတောင်း မရမ်းဘူး၍ မပေးနိုင်ကြောင်း” ပြန်လည် မိန့်ကြားသော အခါ တရုပ်တို့ ဗန်းမော်တွင် စုရုံးတပ်ချလျက် ရောဝတီမြစ်ကို တံတားဆောက် လုပ် အခိုင်အမာနေကြသည်။

အင်အားဖြည့်တင်းလာသော တရုပ်တို့မှာ အဝ နေပြည်
တော်ကိုတိုက်ယူရန် ချီတက်လာကြသည်။ ဘုရင် နရပတိကလည်း
စစ်သည်အင်အား ခိုင်မာစေလျက် တရုပ်တပ်ကို ပြန်လည် တိုက်
ခိုက်ရာ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မော်သောင်ပိန်းကို လက်ရဘမ်း၍သတ်
ပြီးလျှင် တရုပ်စစ်တပ် အများသေကြေ ပျက်စီး ဆုတ်ခွါ ပြေး
ကြလေသည်။

စစ်အတွင်း အောင်ပွဲခံလျက် ထူပါရုံဘုရား တည်ခြင်း။

ဘုရင်နရပတိသည် ကြီးမားသော တရုပ်စစ်တပ်ကို ဖြိုခွင်း
ရုံမက ပြည်တွင်း စစ်ပွဲများကိုလည်း ဆင်နွှဲ သိမ်းပိုက်ရသည်။
စစ်ထွက်ခြင်းဖြင့်ပင် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေပြီးလျှင် အမျိုးဘာ
သာ သာသနာရေး တိုးတက်စည်ပင်ခြင်းကို မျက်ခြေမပြတ်နေ
သည်။ ရခိုင်ဘုရင်နှင့်လည်း မဟာမိတ်ပြု၍ “မိုးခေါင်တောင်ရိုး”
ကို ပြည်နယ်ခြားသတ်မှတ်သည့် (၈၀၆) ခု နှစ်တွင် အခါတော်
ယူလျက် “ထူပါရုံစေတီတော်” ပဉ္စက်ချသည့် အခါဖြစ်သည်။

ထိုနှစ်မှာပင် အဝနေပြည်တော်သို့ တရုပ် စစ်တပ်ကြီး ချီ
တက်လာပြန်လေသည်။ ထိုအခါ တရုပ်စစ်အင်အား သိန်းပေါင်း
၃၀-မျှ ရှိသောဟူ၏။

တရုပ်တို့ အကြိမ်များစွာ ချီတက် လာကြခြင်းမှာ မြန်မာ
ဘုရင် နရပတိအထံတွင် ခိုလှုံနေသော ရှမ်းလူမျိုး သိုဉ်ဘွားကို
အရယူလိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သိုဉ်ဘွားသည် ၎င်း၏ဘိုးတော်
သို့ချည်ဘွားလက်ထက်က တရုပ်ဥတည်ဘွားနှင့် ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွား
ရာမှ အစပြု၍ ၁၂-နှစ်တိုင်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက် ရန်စ
နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

တရုပ်တို့ လိုလားနေသော သိုဏ်းဘုရားကို တောင်းဆိုနေကြသော်လည်း “သိုဏ်းဘုရားကား ငါ၏ ကျွန်ဖြစ်၍ ငါ သိမ်းပိုက်ထားတော်မူသည်မပေးသာ” ဟူ၍ပြန်လည်ခန့်ကြားသည့်အဆုံး၌ တရုပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ကြလေသည်။ မြန်မာ့ စွမ်းရည်သတ္တိများဖြင့် ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ဦးစီး ချီတက် တိုက်ခိုက်ရာ တရုပ်တို့များစွာသေကြသည်။ တပ်လည်း ကစဉ့်ကလျားဖြစ်ကြ၍ အစိတ်စိတ် အမှုာမှုာ ဆုတ်ပြေးကြရသည်။ ဘုရင် နရပတိသည် များလှစွာသောတရုပ်တပ်ကို စစ်ရေးဖြင့် အနိုင်ယူအောင်ပွဲခံပြီးလျှင် ထူပါရုံ စေတီတော်ကို ပဉ္စက်ချလျက် အဆင့်ဆင့် တည်နေလေသည်။ ထိုဘုရား တည်နေစဉ်မှာပင် တရုပ်၊ အုန်းပေါင်၊ ယုန်း၊ တလိုင်၊ ရခိုင်၊ ကုသားစသော လူမျိုးများလည်း တဖွဲဖွဲ အဝနေပြည်တော်တွင် ခိုလှုံကြလေသည်။

“သောင်းဒီပါအုပ်၊ ကွန်ချာရှပ်၍၊ ပိုက်ထုပ်ရမည်၊ ဘုန်းစက်ရည်ကြောင့်၊ ခိုင်ကြည်ဝသုန်၊ က၊မြူးခန်သို့၊ လှုပ်တုန်ချောက်ချား၊ ဘိုးတော်ဘုရားက၊ တလွှားဇမ္ဗူ၊ ထိန်ရိုက်ဆူသည်၊ နတ်လူတည့်ဆုပေး၊ ကြင်မြတ်လေး” ဟု စပ်ဆိုထားသော ချောင်းနှင့်အညီ...

ဘုန်းသမ္ဘာတော်တိုး၍ လူမျိုးခြားအစုံအညီ ခဝပ် ခိုလှုံရာလည်း ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ် စသော အခြား နိုင်ငံမှလည်း လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ဆက်သလျက် မီးမသေ ရေမနောက် ရွှေလမ်းဖောက်ကြလေသည်။ အတတ်ပညာ ယဉ်ကျေးမှု အစုစုတို့လည်း ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ နောင်တော်ဖြစ်သော အင်းဝ ပဉ္စင်းကျော် အရှင်ဝရစက္ကမထေရ်၊ အရှင်ဒိဗ္ဗစက္ကမထေရ် စသော

ဆရာတော်ကြီးများမှလည်း သီဟိုဠ်နိုင်ငံသို့ သွားရောက် ပညာ သင်လေသည်။

ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာ စာပေ ပရိယတ်စသော အမွေအနှစ် များ အရယူကြပြီးလျှင် သာသနာ ထွန်းလင်း ပြန့်ပွားချိန်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

မိုးညှင်းမင်းမှစ၍ သားတော် နရပတိနှင့် မြေးတော်များ လက်ထက် သီဟိုဠ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ချစ်ကြည်ရေး၊ ထေရာဝါဒ တူညီရေးတို့မှာ စံပြအဖြစ် ထားနိုင်သည်။ ထူပါရုံ ဒါယကာ နရ တိ လက်ထက်မှာ ဆိုလျှင် ထေရာဝါဒ တူညီသော ပုသိမ်မြို့ ဆပွဒ အရပ်သား ရှင်ဓမ္မကေတု ၎င်း၏အနွယ် ရှင်သဒ္ဓမပါလ စသော ထေရ်များဖြစ်သည်။

— — — — —

နတ်လူကြည်ယုံ ထူပါရုံ မှတ်တမ်းဝင်ကဗျာ။

“မြစ်နဒီ ခွေသည့်-ရွှေအဝ စံ့ရှင်၊ နရပတိ မြတ်ထွတ် တင်သည် မာရ်လွတ်စင်-ရောင်ပွား....

ရှစ်ရာ့ခြောက် ဂေါ်ဇန်ပြည် ထူပါရုံ ကောင်းမှု တည်ထား....

မင်းကံညွန့် သေလာဇေမှာ-ဇေယျာမြေ ထင်ရှား၊ ရော ခေ သွင်မြသားလိုပ၊ နဖူးဖျားကမ်းငူ....

တရာနှင့်သုံးဆဲ ငါး-မိုးယံဖျား-မြင့်ရွှေဉာဏ်လူ။ လူနတ် ဦးခိုက် လိုက်လိုက်ဆူသည်-လောကမှန်ကု ခဝပ်ညောင်း လို့ ကိန်းအောင်းစံပ - ကြည်နူး စပွယ် - တင့်ထူး လွန်သပ္ပာယ်။ ခြောက်ရောင်ဖြိုးလို့-ကိုးဂုဏ်ကြွယ်သည်၊ ပြိုင်နှိုင်းမဆွယ်--ထူးမြတ်ပါလှလေး.....”

“လောကမှန်ကူ” ဘွဲ့တော်ဖြင့် ထူပါရုံ စေတီတော်ကြီး သမိုင်းကို ရာဇဝင်နောက်ခံထားလျက် စစ်ကိုင်းမြို့ ညောင်ပင် သာဆရာကြီး ဦးပုညက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤ မှတ်တမ်းတင် ဆောင်ပုဒ်တေးထပ်အရ၊ ထူပါရုံစေတီ တော်တည်ခင်းကို ဖော်ပြရပေလိမ့်မည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤထူပါရုံစေတီတော် အမြင့် ၁၃၅-တောင် ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သော်လည်း နရပတိမင်း တည်စဉ်က ဉာဏ်တော်အမြင့် ၁၃၀-မျှရှိရာ နောက် မင်းအဆက်ဆက် ပြန် လည်တည်သောအခါ သံတောင် ၁-တောင်စီ မြင့်တက်၍ တည် လာရာမှ ပုဂံမင်းလက်ထက် ၁၃၅-တောင် မြင့်နေပုံကို ဆရာ ကြီး ဦးပုည ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်အနေဖြင့် ဆိုဟန်ရှိသည်။

“စစ်ကိုင်းမည်သော ရွှေပြည်စတေရန်အောင်မြေ၏အချာ နှိုက် အတောင် တရားသုံးဆယ် အမြင့်ရှိသော မဟာ ထူပါရုံ တည်တံ့သာသနာ တောက်ပစွာ၏” ၈၁၆ - ခုနှစ် ရေးထိုးသော နရပတိမိဖုရားကြီး အထိန်းတော် သစ်ဆိမ့်ကတော် ကျောက်စာ အရ ထင်ရှားသည်။ သံတောင်တတောင်လျှင် ၁၃-လက်မ ရှိ၍ ဂိုက်တောင် ၁၈-လက်မ ၁-တောင်ထက်ကြီးသည်။

စစ်ကိုင်း မင်းဝံတောင်တန်း နှင့် မြို့တွင်းမြေမျက်နှာပြင် အရပ်တို့၌ သမိုင်းဝင် စေတီပုထိုး များစွာရှိရာ စစ်ကိုင်း မင်းပျောက်ကြီးတည် စည်းခုံတော်ကြီး(၇၁၄) ပင်းယတစီးရှင် လက်ထက် ပုညအမတ်တည် ဆွမ်းဦးပုညရှင်(၆၇၄)မိုးညှင်းမင်း တည် ရတနာစေတီ(၇၉၂)စသော စေတီတော်များ -

“ ပုညစေတီ-တိမ်ဆိတမျှ-ပတ္တမြားစေတီ၊ တောင်ဆီ တူရ၊ ရှင်ဖြူရှင်လှ၊ ချမ်းမြရိပ်မြုံ-ထူပါရုံနှင့် ”

“မိုးလယ်ထိအောင်၊ ဖြူရောင်ဆွဆွ၊ ပူညံစေတီ၊ လုံးညီ
ပေါ်ထင်၊ မေ့မိတ်ရှင်၌၊ ကြည်လင်စိတ်သန်၊ တောင်းဆု
ပန်သည်၊ နိဗ္ဗာန်ပြည့်-မျဉ်းကြောင်းတကား....”

[နဝဒေးဆို ရတု]

“ရွှေပြည်တော် မကိုဋ်မန်းတွင်မှ၊ သိုက်ခန်းတခါကြံခဲ့သ
မို့၊ ရတနာပု မှာ အခွန်သစ်တွေနှင့် ရာဇဂုဏ်တံခွန်မလှစ်
နိုင်တဲ့ ကျွန်ခေတ် လူရာမဝင်ချင်သနဲ့၊ ကဆုဆရာအရှင်
တရားကြည့်က မထူးပြီလို့ သူ့အသွင် အမျှားတပည့်
မ အနူးတို့နှင့် ထူပါဝင် ဘုရားရှိသမျှ စိစိငှငှဖူးပါလို့”
စသည်နှင့်အညီ အလင်္ကာကျော်စွာ ဒေါက်တာဘွဲ့ရ ဆရာကြီး
သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းသည်....

စစ်ကိုင်း ပင်းယနှင့် အင်းဝမြို့တခွင် ရှင်ပင်ဘုရား စေတီ
ပုထိုးများကို ရှိခိုးပူဇော်ရာ ခရီးစဉ်တောလား ဘုရားတိုင် မဟာ
လေးချိုးကြီး တပုဒ်တွင်လည်း....

“ဆင်မျှားရှင် မဏိပုထိုးကိုဖြင့်၊ ရှိခိုးမယ် ကပျာကရာ
ဝင်လို့မို့၊ ဆရာရှင် ဩကာသပြန်တော့ ဟူ၍၎င်း....”

“အော်....ကနွဲ့ ကယနှင့် တပဲ အလှတေ့ပေါ့နော်၊ အလွဲ
ကျ-အလွဲကျ အချွေအရေထပဲ မတွေ့ကလဲ ပေါပေသနှင့်
တောမှီသူ ယောဂီမှိုင်းမှာဖြင့်၊ အဟောညီညီ ကောလီ
ဆိုင်းရာက (အမယ်မင်း) ကသိုဏ်း ယမင်းအလှ၊ ဂိုဏ်းအ
သင်းဒကာမတွေနဲ့၊ သမိုင်းသတင်း လှခဲ့တဲ့ အင်းဝနှင့်
တကွ၊ ဩော် စစ်ကိုင်း ပင်းယဆီက မင်းမျှော့ကုသိုလ်
တော်တွေကိုဖူး....” ဟူ၍၎င်း ကဗျာတမ်းချင်းများဖြင့်
သရုပ်ဖော် စပ်ဆိုကြပေသည်။

ရောဝတီ မြစ်ရေအယာဉ်သည် စစ်ကိုင်း တောင်တန်းနှင့် စစ်ကိုင်းမြို့ကို လကျာရစ် ဝန်းရံလျက် တသွင်သွင် စီးဆင်း နေသည်။ တောင်တန်းတခုမှလည်း မြည့် ရစ်သန်းလျက် စိမ်းလန်း နုပျိုနေလေသည်။

“နတ်ထံဘုံဆီ၊ ထိလုသိမျှ၊ သင်္ဂီရည်လျှံ”

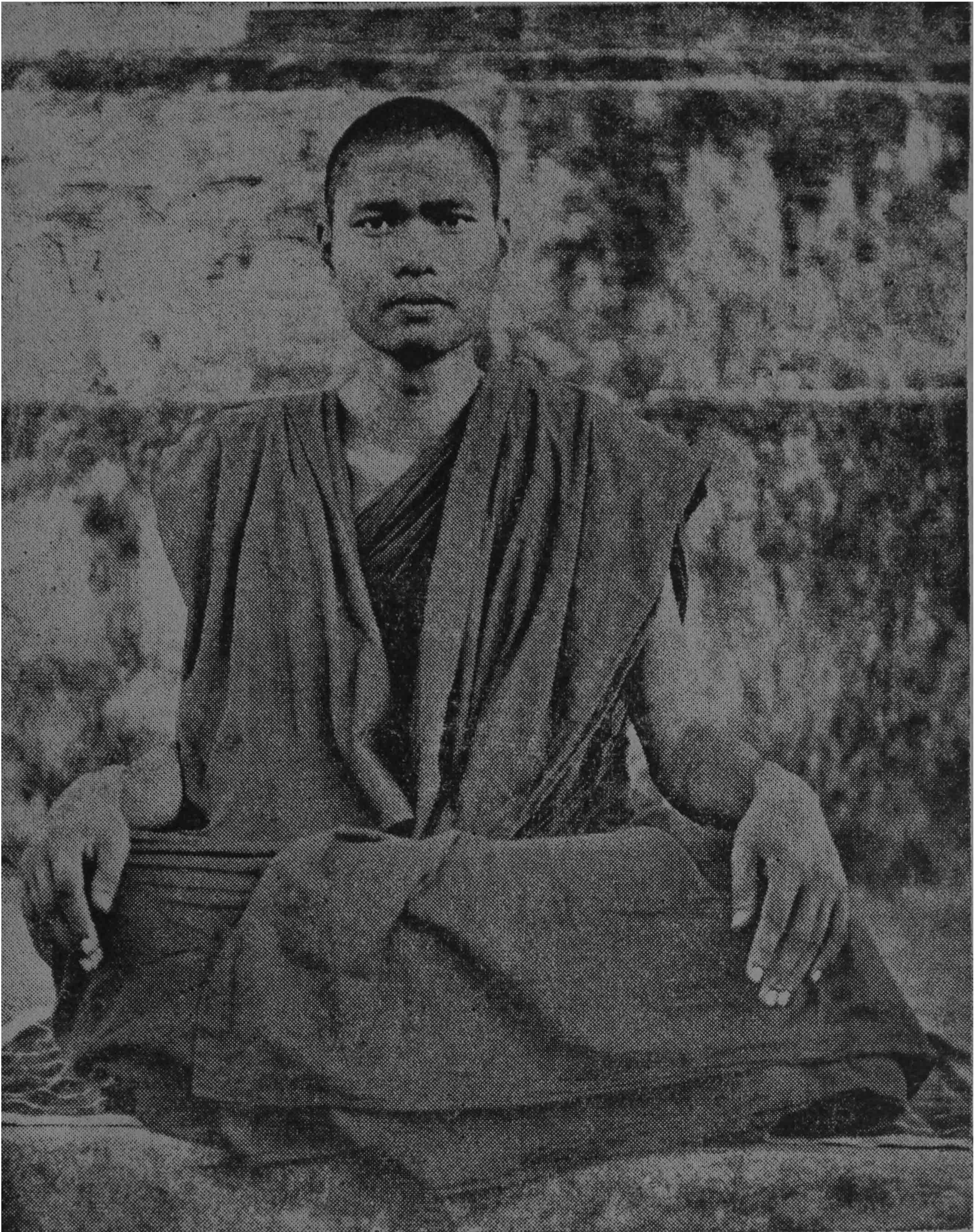
ရွှေရောင် အတိပြီးသော စေတီများမှ အရောင်တို့သည် နေလူလင်၏ ခြည်ရောင်နှင့် ထိုးဟပ်ကာ တိမ်လယ် တိမ်တောင်၊ ထက်နုတ်ခြောက်ဘုံအထိ မြင့်မားလျက် ရွှေတောင်ကြီးတမျှ အသွင်ရှိသည်။

အဝ နေပြည်တော်မှ ရှုမြော်လိုက်ပါလျှင် စိမ်းလဲ ညိုပြာ မြရည်ကမ္မလာထည် လွှမ်းခြုံထားသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။

“ဝါဆို-ဝါခေါင် ရေဖေါင်ဖေါင်” ဆိုသည့်အတိုင်း မိုးလ ရာသီတွင် အင်းဝနှင့် စစ်ကိုင်း ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပင်လယ်ရေ ပြင်ကျယ်တမျှ ရှိသည်။ ရှမ်းရိုးမတောင်နှင့် နွယ်ခွေတောင်တန်း အပါဝင် ဖြစ်သော ဤ စစ်ကိုင်း မင်းဝံတောင်တို့မှာ ရှုခင်း ကောင်း၍ မြရည်ရစ်ဆိုင်း မဟာရာမတံတိုင်းကြီး ကာဆီးထား သကဲ့သို့ အထင်းသား ပေါ်လွင်နေပေသည်။

ရောဝတီကမ်းနဖူးတွင် ကြည်နူးသာယာလှသော မြေမျက် နှာအပြင်သည်ရှိ၏။ ထိုမြေအရပ်၌....

“စစ်ကိုင်းပင်းယ၊ အဝ၊ အောင်စည်၊ မင်းပွဲပြည်ကို၊ ညို ရည်တန်းဆောင်၊ ဆီမီးထောင်သို့၊ မျက်တောင်ပူည၊ စေတီယဟု၊ မာဃနတ်မှာ၊ စွယ်စူဠာနှင့်၊ နှိုင်းရာတညီ၊ ရွှေစာတလှီ၊ သရီရဓါတ်၊ ရှစ်စရွတ်မျိုး၊ တိုက်ကျော်ဟိုး၍

ထူပါရုံဘုရားကြီး ပြုပြင်ရာ၌ ဒီပါးမြဲ ဆရာတော်ဘုရား၏ ပါရမီကို
ကူညီဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော လက်ထောက်ဆရာတော်
(ဦးလက္ခဏ) ပုံတော်။

ပုထိုးကျည်ဝန်း၊ သွန်းရရွန်းလျှင်၊ တည်ထွန်းဆိုင်းပျဉ်၊
တိမ်တောင်လျဉ်သို့၊ စိစဉ်ဖြင်ညီး၊ ဆန်လတ်ပြီး၍၊ မင်း
သီး ခြောက်ဆက်၊ စံပယ်လျက်တည်း။ ဘုန်းစက်မိမိုင်း၊
စိုးကြပ်တိုင်းသား၊ စစ်ကိုင်းကြီးတောင်၊ မော်ကျောက်
ဆောင်လျှင်၊ ရန်အောင်မြင်နောက်၊ သပန်မြောက်တွင်၊
ပေါက်ရောက်ရွှေဘုံ၊ ထူပါရုံဝယ်....”

စသည်ဖြင့် ရတနာဗိမာန် ကျောင်းတော်ဖွဲ့ သံပိုင်းတွင်
ရှင်မဟာသီလဝံသ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် စပ်ဆိုတော်မူသည်နှင့် အညီ၊
ထိပါရုံစေတီတော် တည်ရာအရပ်၌ အောင်မြေနှင်းလျက် ရန်
အပေါင်းကို ဖြိုခွင်း အောင်မြင်ရာ သတ်မှတ်သည်။

အထက် သံပိုင်း၏အဓိပ္ပာယ်ကိုဖွင့်ရလျှင် စစ်ကိုင်းပင်းယနှင့်
အင်းဝ၊ သုံးပြည်ထောင်တို့၏ ဆီမီးတန်ဆောင်သဖွယ်ဖြစ်သော
ပုညရှင်ဘုရားတည်ထားရာ ရွှေဖါးတောင်မှသည် တောင်အရပ်
သို့ ရှုမြော်လိုက်ပါလျှင် ခါစတောင်ကို မြင်နိုင်ပေသည်။

ထို့တောင်၏ အခြေ၌ စစ်ကိုင်း ပထမ မြို့တည် နန်းတည်
အသင်္ခယာစောယွန်းမင်းနှင့် မင်းဆက်များ စိုးစံတော်မူခဲ့သည့်
စစ်ကိုင်းမြို့တော်ဟောင်းကိုလည်း မြင်တွေ့ကြရပေမည်။

ထိုမြို့တော်ဟောင်းနေရာ စစ်ကိုင်းကြီး တောင်ဘက်တွင်
စက္ကမော်အရပ်ရှိသည်။ ထိုစက္ကမော်အရပ်၌ ရန်အောင်မြင်စေတီ
တဆူ မားမားမတ်မတ်ဖူးတွေ့နိုင်ကြမည်။ ထိုစေတီ၏အနောက်
ဘက်တွင် နရပတိစည်သူမင်း၏ ကိုယ်လုပ်တော်တဦးသည် သား

ဆုပန်ခဲဘူးသည့် သားဆုပန်ရာ သားရရှိသဖြင့် ‘သားပန်ဘုရား’ ဟု တွင်ခဲ့သော “သားဆုပန်စေတီ” တဆူရှိလေသည်။

ထိုစေတီ၏ မြောက်ဘက် အရပ်တွင် ရွှေတောင်ကြီးတမျှ ရွှေဘုံကြီးပေါက်သကဲ့သို့ ထင်မှတ်ရသော “လူနတ် ကြည်ယုံ-ထူပါရုံ” စေတီတော်ကြီး ခန့်ငြားစွာတည်ရှိနေသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

အမရပူရမြို့တည် နန်းတည် ဘိုးတော်ဘုရား၏ အိမ်တော်ရာ၌ တည်ထားအပ်သော “အောင်မြေလောကစေတီ” တည်ရာသည် ကုန်းဘောင်ခေတ် မင်းအဆက်ဆက်တို့ အောင်မြေနင်း၍ ရန်အပေါင်းကို ဖြိုခွင်းရာ အောင်မြေဖြစ်သကဲ့သို့—

ဤ ထူပါရုံဘုရားတည်ရာ “သပန်အောင်မြေ” အရပ်သည်လည်း အဝ ခေတ် မင်းအဆက်ဆက် အထူးဆိုရလျှင် ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိမင်း အောင်မြေနင်း၍ တရုပ်စသော ရန်အပေါင်းကို ဖြိုခွင်းအောင်နိုင်၍ အောင်ပွဲခံခြင်းဖြစ်ရကား— ဤ အောင်မြေဟုဆိုအပ်သော ဘူမိနက်သန်အောင်မြေမှန်သည့် နေရာ၌ ထူပါရုံစေတီတော်ကို တည်ထားပူဇော်ခဲ့ပေသည်။ ဤ ထူပါရုံတည်ရာ သပန်အောင်မြေအရပ်နှင့် အောင်မြေလောကစေတီ တည်ရာအရပ်မှာလည်း အလွန်နီးကပ်လျက်ရှိပေသည်။

အောင်မြေလောက ဘုရားကျောက်စာ၌လည်း....

“ရာဝတီမြစ်၏ မြောက်ဘက် ကမ်းနား စစ်ကိုင်း မြို့သစ်၏ တောင်တံခါး ဘေးလောင်းတော် နရပတိ တည်တော်မူသော ထူပါရုံစေတီတော်နှင့် အလယ်ကြား

ဘုရားသခင်စံတော်မူဘူးသောမင်္ဂလာအိမ်တော်ရာတွင်”
စသည်ဖြင့် ရေးထိုးထားလေသည်။

ဘုရင်နရပတိသည် အရပ်ရပ်စစ်ပွဲများကို အနိုင်ယူ၍ သိမ်း
ပိုက် တိုက်ခိုက်နိုင်ခြင်းမှာ ဘူမိနက်သန် အောင်မြေမှန်သော
ဤ “သပန့်အောင်မြေ” အရပ်က အောင်မြေ နင်းပြီးမှသာ
အကြိမ်ကြိမ် အောင်ပွဲသဘင်ကို ဆင်နွဲ့ခဲ့ခြင်းဟုဆိုနိုင်ပေသည်။

အဝဘုရင် နရပတိမင်းသည် နန်းတက်ပြီးနောက် ၂-နှစ်
မြောက်သောအခါ၊ သက္ကရာဇ် ၈၀၆-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်း
လဆန်း (၁၃) ရက် သောကြာနေ့ နေဝန်းထွက်သည်နှင့်
တပြိုင်နက်၊ မိသ၌ စန်း-ရာဟု၊ မေထုန်၌ စနေ၊ ကရကဋ်၌
ကြာသပတေး၊ တူ၌ တနင်္ဂနွေ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ သောကြာ နှင့် လင်၊
ဓနု၌ အင်္ဂါ ဟု ဆိုအပ်သော ကောင်းမြတ်သော မင်္ဂလာ အခါ
တော်တွင် “လောကမှန်က” ဘွဲ့တော်ယူ၍၊ ဤ “ထူပါရုံစေတီ
တော်” ကို ပနွက်ချ၍ တည်တော်မူ၏။

ထူပါရုံစေတီနှင့်တကွ ဇေတဝန်ရွှေကျောင်းတော် သစ္စာရ
ဘုရားနှင့် ကျောင်းတော် စလင်းကျောင်းတော်များကိုလည်း
တပြိုင်နက် တည်ကြောင်း မှန်နန်းရာဇဝင်၌ ပြဆိုထားသည်ကို
တွေ့ရသည်။

ထူပါရုံ တည်ထားပုံ အခြင်းအရာ။

သီဟိုဠ်ကျွန်း ထူပါရုံပေတီတော်ကို ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း
တည်ခဲ့သည်။ ဘုရင်နရပတိသည်လည်း ဤ ထူပါရုံကို သီဟိုဠ်
ထူပါရုံစေတီကဲ့သို့ အလေးအမြတ်ပြု ပုံစံယူ၍ တည်ထားခြင်း
ဖြစ်သည်။

“သီဟိုဠ်ကျွန်း ဒေဝါနံ ပိယတိဿ မင်းကြီးသည် အရှင်မဟာမဟိန္ဒထေရ်ကို အမှီပြု၍ သိကြား နတ်မင်း အထံမှ ရအပ်သော ညွှပ်ရိုးတော်ကို ဌာပနာလျက် တည် အပ်သော ထူပါရုံ စေတီတော်နှင့် တူသော သဏ္ဌာန် ရှိသော....” ဟူ၍လည်း ကျောက်စာတွင် ရေးထိုးထား သည်။

ထိုစေတီ၌ ကကုသန်၊ ဂေါဏာဂုမ္၊ ကဿပ ဘုရား သုံးဆူ တို့၏ ရေစစ်တော်၊ ခါးပန်းတော် စသော ဘုရား၏ ပရိဘောဂ အသုံးအဆောင်များနှင့် ဂေါတမဘုရားလက်ထက်အခါ ဘုရား ရှင်၏ လက်ျာညွှပ်ရိုးတော်နှင့်တကွ အဆူဆူတော် ဓာတ်တော် များကို ဌာပနာလျက်တည်ကြောင်း အဆိုရှိသည်။

သီဟိုဠ်ပုံ စေတီများသည် မြန်မာစေတီများကဲ့သို့ ပန်း တင်ခုံ၊ သို့မဟုတ် ဘိနပ်ခံ၍ တည်ကြသည်။ စေတီ၏ အောက် အခြေခံကို “ဇသ” ဟု ဆိုသည်။

ထို၏အထက်၌ ပစ္စယာသုံးဆင့်တက်ပြီးလျှင် အုဋ်ကျောက် တို့ဖြင့် ထူးဆန်းစွာ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်၍ “ပစ္စယာ” ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ထို ပစ္စယာသုံးဆင့်၏ အထက်၌ ကျောက်ပုံစု သဏ္ဌာန်၊ ရေပွက်သဏ္ဌာန်မျိုးပြုကြသည်။ မြန်မာတို့က သပိတ် ပေါက် ခေါ်သည်။ သီဟိုဠ်စေတီပုံ များမှာ ခေါင်းလောင်းပုံ နှင့် သပိတ်မှောက်ဟူ၍ မရှိချေ။ “စေတိယကုစ္ဆိ” ခေါ်သော စေတီ၏ဝမ်းပိုက်အလယ်တွင် ဓာတ်တော်များ ဌာပနာသည်။ ယင်းကို “ဓာတုဂဗ္ဘ” ဟု ခေါ်သည်။

ယင်း၏အထက်၌ ပွတ်တိုင်သဏ္ဌာန် လက်ရမ်းများတပ်ဆင်၍
ရံပြီးလျှင် လေးထောင့်အကျည် ခေါ်သော ရေကန်ထည်ကို
ပြုလုပ်ရသဖြင့် “လေးထောင့်ခုံ” သို့မဟုတ် ပါဠိအခေါ်အားဖြင့်
“ဝေဒိက” ဟု ဆိုသည်။

ယင်း၏အထက်၌ ရွှေလက်ကောက်ကွင်းများသဏ္ဌာန်ပြုလုပ်
၍ အစဉ်အတိုင်း ရှူးညွတ်သွားသော စေတီ၌ ဖေါင်းရစ် ခေါ်
သော အရာကို “ဆတ္တ” ဟု ခေါ်သည်။

ထို့၏အထက်၌ ကြေးကို အထွတ်အဖူး တပ်ဆင်ပြီးလျှင်
စေတီတော် တည်ထားပုံ အခြင်းအရာ အောင်မြင်လေသည်။
သီဟိုဠ်စေတီပုံ များမှာ မြန်မာစေတီများကဲ့သို့ ကြာမောက်
ကြာလန် ခရားသီး ထီးများ တပ်ဆင်ခဲ့ခြင်းမရှိ။

ဘုရင် နရပတိမင်းတရားသည် ထူပါရုံကို တည်တော်မူစဉ်
ထူပါရုံဘုရားအနောက်ဘက် တာပေါင်း (၈၀၀) ခန့် အကွာ
ငါးထပ်ကြီးအနောက်ကန္တားတော်အရပ်၌ ယာယီနန်းတော်သစ်
ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် မင်း-မိဖုရား၊ သားတော် သမီးတော်
မှူးတော် မတ်တော်များနှင့် စစ်သည်များ ဝန်းရံလျက်နေချိန်
ဖြစ်သည်။

ဗျာဒိတ်ခံ ပဿေနဒီကောသလမင်း ဘဝမှ သက်ဆင်း
ရောက်ရှိလာသော ဆုပန် ရင့်မာတကျိပ်အပါအဝင်ဟု အဆိုရှိ
သည်။ အလောင်းအလျာတို့ ကျင့်အပ်သောစိတ်ဓာတ်မျိုး ကိန်း
ဝပ်လျက်နေသော ဘုရင်ဖြစ်၍လည်း စစ်တို့နှင့် လုံခြုံလေတတ်စဉ်
ဆင်နွှဲရသော စစ်ပွဲကြီးများ အောင်မြင်နိုင်၍ တိုင်းပြည်သစ်သစ်
က မွှာအေး ၊ ရန်ကုန်

စည်ကားရေး၊ ဘာသာ သာသနာရေးတို့ကို အားပေး အုပ်စိုးသော မင်းတပါးဟု ထင်ရှားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ယာယီနန်းတော်တွင် ညီလာခံတော် မူသည့်တနေ့၌—

“မင်းကြီးများ”

“ဘုရား”

“ငါ့ကိုယ်တော်မြတ်သည် ခမည်းတော်အရိုက်အရာဖြစ်သော အဝ ထီးနန်းကို သိမ်းမြန်းစိုးစံတော်မူသည့်အချိန်ကစ၍ စစ်မက် ရန်စွယ် အန္တရာယ်များကို အလွယ်တကူ အောင်လံ လွှင့်ထူနိုင်ရုံ မက၊ သည် ထူပါရုံကို ပန္နက်ချ၍ တည်လာရာမှာ(၃)နှစ်စာရင်း သို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ပေပြီ”

“မှန်လှပါကြောင်းပါ”

“ဘုန်းတော်ကြီးလှသော အရှင်မင်းတရားကြီး၊ ဘုန်းလက်ရုံး အာဏာတော်ကို မြေပြင်အလုံး ဖြန့်မိုးတော်မူလျက် ထူပါရုံ စေတီ တည်တော်မူခဲ့ရာ လွန်စွာခမ်းနားလှကြောင်းပါဘုရား”

“အင်း....ပုဂံခေတ် စည်းခုံစေတီတော်ကို ဘေးလောင်းတော် ကျန်ရစ်မင်းတရား တည်တော်မူစဉ်အခါ လူတရစ် နတ်တရစ် တည်လာကြောင်း အဆိုရှိပေသည် မင်းကြီးများ”

“စည်းခုံစေတီ တည်တော်မူစဉ် နတ်အများ ကူညီ၍ တည်ကြောင်း အဆိုရှိငြားသော်လည်း အရှင် ကုသိုလ်တော် ထူပါရုံ တည်တော်မူရာမှာတော့ နတ်များ ကူညီရန်မလိုတော့ဘဲ အရှင်

မြတ်၏ ဘုန်းသမ္ဘာ ထက်မြက် ကြီးမားတော်မူလှသဖြင့် ကူမ၊
ကြရန် မရှိဖြစ်ကြောင်းပါ ဘုရား”

“ရှိပစေတော့ မင်းကြီးများ”

“သုံးနှစ် သုံးမိုးပြည့်သည့်အခါ ငါ-ကိုယ်တော်မြတ် သဘင်
ကြီးစွာခံပြီး ဌာပနာများ သွင်းနှံတော်မူမည်”

X X X X X

ထူပါရုံစေတီတွင် ဌာပနာခြင်း။

ဘုရင်နရပတိသည် မင်းမိဖုရား၊ ကိုယ်လုပ်တော် အပေါင်း
ခြံရံလျက် အဝ ရွှေနန်းတော်မှ စစ်ကိုင်းဘက်သို့ဌာပနာ ဓာတ်
မေ့တော်များကို သဘင်ကြီးစွာခံလျက် မင်းညီ မင်းသား မင်း
ဆွေစိုးမျိုး များမတ်တော်အပေါင်း ကြပ်မ၍ ထွက်တော်မူကြီး
ထွက်တော်မူသည်။

ဌာပနာသွင်းထားသော ဓာတ်တော် မေ့တော် စေတီ^၁
ရုပ်ပွားတော်တို့မှာ ခန့်မှန်းမရနိုင်အောင် လွန်စွာများလှသည်။
ရွှေအဆင်း၊ ပုလဲအဆင်း၊ မြလေးငုံအဆင်းနှင့်တူသော သရီရ
ဓာတ်တော်များကို ပတ္တမြားစေတီ^၂တွင် ငုံလျက်ထည့်သည်။
၎င်းကို ရွှေအတိပြီးသော စေတီ^၃မြို့သည်။ ထို့နောက် မိုးကြိုး
စေတီ^၄၊ ငွေစေတီ^၅၊ ကြေးနီစေတီ^၆ အသီးသီးငုံလျက် မြို့သည်။

ထို့ပြင် ရုပ်ပွားတော်အဆူဆူ၊ ပတ္တမြားဆင်းတု၊ မြ၊ နီလာ
သန္တာန်၊ ဥဿဘယား၊ ကြောင်မျက်ရွဲ၊ ပယင်း၊ နဂါးသွေ၊
ဂေါ်မိတ်၊ ဖာလ်-ဆင်းတုများ။

လကျိာတော်ရံ ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ လက်ဝဲတော်ရံ ရှင်မောဂ္ဂ
 လာန် ဓာတ်တော်များ၊ ရုပ်တုတော်နှင့်တကွ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ
 သတ္တဌာန ခုနစ်ဆူ၊ အသီတိရဟန္တာရှစ်ဆယ်၊ ရွှေကို သွန်းထု
 သော ရုပ်ပွားတော်များ၊ မရေမတွက်နိုင်သော ရတနာများ၊
 အဘိဓမ္မာကျမ်းဦး၊ သုတ်ကျမ်းဦး၊ ဝိနည်းကျမ်းဦးတို့ကိုလည်း
 ရွှေပေ၊ ငွေပေတွင် ရေး၍ ရွှေစာထောက် ငွေစာထောက်များ၊
 မြို့က်မြို့က်အသွား ရှသော လုံ၊ ဒါး၊ သံဆူး၊ သံချွန်၊ စက်ယန္တရား
 တို့ဖြင့် မထိကောင်းအောင် ခြံရံစီရင်ပြီးလျှင် ဌာပနာတော်
 မူသည်။

ထို့ပြင် ဘုရင်မင်း၏ ရုပ်တုတော်ကိုလည်း မင်း အဆောင်
 အယောင်နှင့်တကွ ရွှေကိုသွန်း၍ တန်ဆောင်တိုင်ကိုင်၍ ရှိခိုး
 တော်မူဟန်၊ ခမည်းတော်-မယ်တော်၊ ရှင်မိဖုရား၊ သမီးတော်၊
 မြေးတော်၊ သားတော်၊ အရုပ်များ။ ရွှေကိုသွန်း၍ တန်ဆောင်
 တိုင်ကိုင်လျက် ရှိခိုးဟန်များ ထည့်သွင်းလေသည်။

ဤသို့ ဓာတ်မေတ္တော် ရုပ်ပွားစေတီ အဆူဆူနှင့်တကွ ရုပ်တု
 တော်များကို ခမ်းနား သပ်ယပ်စွာ စီရင် ပြုလုပ်ပြီးလျှင်—
 သက္ကရာဇ် ၁၀၉-ခုနှစ်တွင် မကြုံစဖူး ထူးကဲအံ့ဩဖွယ် သဘင်
 ကြီးစွာခံလျက် ဌာပနာတော်မူသည်။ ဌာပနာ တို့ကိုလည်း
 အထပ်ထပ် စေ့စပ်သေချာစွာပြုလျက် အဋ္ဌတထပ် နရပတေ
 အထပ်ထပ်၊ ကျောက်-သဲ အထပ်ထပ်တို့ဖြင့် မှမ်းမံ၍ သလွဲမည်း
 ရည်တို့ကို သွန်းလောင်လျက် ပိတ်ဖုံးတော်မူသည်။

ထူပါရုံစေတီ ရွှေထီးတော်တင်ခြင်း။

ဘုရင်နရပတိမင်းတရားသည် တိုင်းပြည် သာယာ အေးချမ်း
ရေး၊ ပြည်ပ အရေးများကို အခါအားလျော်စွာ အောင်ပွဲခံယူ
တော်မူနေစဉ်မှာပင် ၃-နှစ်ကျော်ကြာလျှင် ထူပါရုံ ဌာပနာ
နိုင်လေသည်။

တနေ့သ၌ သားတော် အိမ်ရှေ့မင်း၊ သားတော်
သတိုးကျော်သည် အရီးတော်ဘုရား စစ်ကိုင်းမိဖုရား၊ သမီးတော်
မင်းမဲ့ကြီးနှင့် ချစ်ရည်ငံနေကြသည်ကို စစ်ကိုင်းမိဖုရား သိသော
အခါ မယ်တော်အား တင်လျှောက်သည်။

ထိုအခါ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့က မြေးတော် သတိုးကျော်ကို
အမျက်တော်ရှသည်။ မြေးတော် မင်းမဲ့ကြီးကိုလည်း နန်းတွင်း
သို့ ခေါ်ယူထားလေသည်။ သတိုးကျော်ကလည်း ဘိုးတော်
ဘွားတော်တို့အား စုံဘက်ပေးရန် အကြိမ်ကြိမ် နားပူ လျှောက်
တင်သည်။ ဘိုးတော်နှင့် ဘွားတော်တို့ကလည်း စုံဘက်ပေးတော်
မမူလိုသဖြင့် မြေးတော်အား အစောင့်အရံနှင့် ချထားလေ
သည်။

သတိုးကျော်မင်းသားသည် မိမိချစ်ကြည်နေသော ချစ်သူ
မင်းမဲ့ကြီး နေရာအဆောင်ခန်းသို့ ညအခါ တိတ်တဆိတ် ဝင်
ရောက် တွေ့ဆုံကာ ချစ်တင်းဆိုနေရာတွင် မင်းမှုထမ်းများက
သတိုးကျော်ကို အရအမိဘမ်းကြသည်။

မင်းမှထမ်းမျှားက သတိုးကျော်ကို ဘမ်းဆီး၍ ဘုရင်အား ဆက်သကြရာ၊ ဘုရင်နုရပတိသည် ပြင်းစွာအမုက် ထွက်တော် မူပြီး သတိုးကျော်မြေးတော်အား ခြေနှင့်နင်းခြင်း၊ အနာအကျင် ရိုက်နှက်၍ ဆုံးမခြင်း ပြုလေသည်။

မိမိတို့ချစ်ခြင်းကို ရှင်ကဲ့၊ ကဲ့စေသော ဘိုးတော်အား ထို အချိန်မှစ၍ အမုက်ရန်ညှိုးထားသည်။

စစ်ကိုင်းမြို့တွင် ၈၂၅-ခုနှစ်က တည်ခဲ့သော “ညီအမ ကောင်းမှုစေတီ” နှစ်ဆူ ဒါယိကာမ၊ စစ်ကိုင်းမင်းသမီး၏ သမီးတော်အား သတိုးကျော်က ချစ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤ စေတီနှစ်ဆူမှာ နုရပတိ၏ သမီးတော်များဖြစ်သော စစ်ကိုင်း မိဖုရား နှင့် ပုခန်းမိဖုရား ညီအမ တို့၏ ကောင်းမှုတော်များ တည်း။

ဘုရင် နုရပတိသည် ထူပါရုံကို ၈၀၆ - ခုနှစ်မှစ၍ တည်ရာ၊ ၈၁၆-ခုနှစ် (၁၀) နှစ် အကြာတွင် အောင်မြင် ပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်လေသည်။

ဤ ထူပါရုံစေတီနှင့် ရွှေကျောင်းတော်များကို ၁၀-နှစ် တိုင် ကြာမြင့်စွာ တည်နေရခြင်းမှာလည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှု ကိုချည်း ဦးစိုက်ပြုလုပ်နေရသည်မဟုတ်၊ ရင်ဆိုင် တွေ့နေသော စစ်မက်ရေးရာ နိုင်ငံတော်သာယာရေး၊ နန်းတွင်းရေး စသည် များကိုလည်း မျက်ခြေမပြတ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသဖြင့် ဤမျှ ကြာမြင့်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

၈၁၆-ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ ထူပါရုံစေတီနှင့် ကျောင်း တော်ကြီးများကို ရွှေထီးတင် ရေစက်သွန်းချနိုင်သည်။ ရွှေထီး

အထွတ်တင် အခမ်းအနား ကျင်းပသောအခါ ဘုရင်မင်းသည် အဝ နေပြည်တော် ရွှေနန်းတော်ကသည် ရောဝတံ မြစ်မကြီး ကို တံတားကူးစေ၍ စစ်အင်္ဂါလေးပါးခင်း၍ ချီတက်ပြီး ထွက်တော်မူကြီးထွက်တော်မူသည်။ ပြာသာဒ် မဏ္ဍပ် နန်းတော်သစ်များ ဆောက်လုပ်စေပြီး ယာယီစံမြန်းကော်မူသည်။

စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့်တကွ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူ ပြည်သား အပေါင်းတို့ ကောင်းစွာလျှောက်နိုင်အောင် ရောဝတံ မြစ်ကူး တံတားကြီး ဆောက်လုပ်ထားပြီးဖြစ်၍ အလွယ်တကူဖြတ်သန်း သွားလာနိုင်ကြသည်။ ကြီးစွာသော “အသဒိသ” အလှူတော်ကြီးကို လှူတော်မူ၍ သာဓု-ခေါ်တော်မူသည်။ ဤ ထူပါရုံ ထီးတင်ပွဲသို့ ကြွရောက်တော်မူလာကြသည့် သံဃာတန်းရှည်ကြီး မှာ အဝနေပြည်တော်နှင့် စစ်ကိုင်းကို တဆက်တည်း ဆက်မိနေကြောင်းကိုလည်း သမန္တစက္ခုဒီပနီတွင်—

“ထောင်ပေါင်း များစွာသော သံဃာတော်တို့သည် တရပတ်ဖြူထမ်း၍ချည်း ကြွတော်မူကြရာ၊ ဆင်များရှင် ရွှေကျောင်းသို့ ရွှေဖျား သံဃာရောက်ကာလ အင်းဝ စကားကျောင်းမ ဆရာတော်ကြီး ထီးဖြူ နှစ်ချက် ဆောင်းလျက် အရှေ့တံခါး မော်ကွန်းတိုင်စိုက်တံခါးဝ သို့ ရောက်ကာရှိသေးသည်”

ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထူပါရုံ ထီးတင်ကာလတွင် သီဟိုဠ် ကျွန်း တိုင်အောင် ရဟန်းသံဃာအများ ပင့်တော်မူကြောင်း ကိုလည်း အဆိုရှိသည်။

ထိုပြင် သီဟိုဠ်ကျွန်း စသော ကျည်းပြည်၊ ဟံသာဝတီ၊
ယိုးဒယား၊ လင်းဇင်း၊ တနင်္သာရီ၊ မျက်နှာမည်း၊ တရုတ်ပြည်ဘုား
ကမိုင်းစည်စော်ဘုား၊ ဝန်စင်စော်ဘုား စသည်တို့ အလုံးအရင်း
နှင့်တကွ လာရောက်ကြပြီးလျှင် မင်းဆက်တကာတို့ မခံစား
ထူးကဲကြီးကျယ်သော သဘင် ခံတော်မူကြောင်း ရာဇဝင်ဆရာ
တို့ကလည်း မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြထားသည်။

ထူပါရုံ ထီးတင်ရာ၌—

“ရွှေတသိန်း၊ ငွေရှစ်သိန်း အဘိုးများစွာ တန်သော
ကောတုမ္ဗရာဇ်တိုင်းဖြစ် သင်္ကန်း အစုံတသောင်း၊ ဆင်
ပေါက် ဟိုင်းဆင်မ-၅၀၀၊ ကျွဲ-နှား-ဆိတ် တသိန်း
ပေးလှူကြောင်း” ကိုလည်း ထူပါရုံဘုရားကျောက်စာ၌
ရေးထိုးထားသည်။

မဏိရတနာပုံကျမ်းအရဆိုလျှင်—

“အဝနှင့် စစ်ကိုင်းအကြားတွင် စီးသော ရောဝတီ မြစ်
ကြီးကိုလည်း အပေါ်ဝယ် တံတားခင်း၍ ဆင်-မြင်း
ရထား ဝန်တင်ဗိုလ်ပါတို့ကိုသွားစေ၍ မြတ်လှစွာသော
အလှူကြီးကို ပေးတော်မူ၏။ ယွန်းပြည်၊ တလိုင်းပြည်၊
ရခိုင်ပြည်၊ သိန်းခုံကျွန်း တိုင်အောင် လှူတော်မူသော
အလှူကား ငွေတသိန်း၊ ဆိတ်တသိန်း၊ နှားတသိန်း၊
ကျွဲတသောင်းလေးထောင်၊ မြင်းတထောင်၊ ဆင်သုံးရာ
ဤသို့သော ဥစ္စာတို့ကို လှူတော်မူ၏....” စသည့်ကဲ့ပြား
ချက်များ ရှိသည်။

စကားတောင်စားအမတ် စကားဖြင့်
အနိုင်ယူခြင်း။

ထူပါရုံစေတီတော် ထီးတင်လှူသည့် သတင်းမှာ အောက်
အရပ် ဟံသာဝတီစသော တလိုင်းပြည်များတိုင် ပျံ့နှံ့ ကျော်
စောလေသည်။

တနေ့သောအခါ အောက်ပြည်ဟံသာဝတီသို့ သံအဖြစ်နှင့်
အဝ နေပြည်တော်မှ သွားရောက်ရသော စကားတောင်စား
အမတ်သည် ဟံသာဝတီပြည်သို့ ရောက်ရှိရာ၊ ဟံသာဝတီ
ဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင်မင်းတရား ကောင်းမှုတော် ထီးတင်
ပွဲတော်ကြီးနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြုံတွေ့လေသည်။ စကားတောင်စား
အမတ်သည် ယင်းသို့ ထီးတင်ပွဲနှင့် တွေ့ကြုံရာ ဟံသာဝတီ
ဆင်ဖြူများရှင်ဘုရင်မင်းနှင့်တကွ ဟံသာဝတီပြည်သူအပေါင်း
တို့အား စကားဖြင့် အနိုင်ယူ စကားတင်စီးနိုင်ရန် အခွင့်ထူး
ကောင်းတရပ် ပေါ်ပေါက်လာပေသည်။

ဟံသာဝတီတွင်ရှိနေသော စကားတောင်စားသည် ဘုရင်
ကိုယ်တိုင် ထီးတော်တင်လှူပွဲကို ကိုယ်တော်တိုင် ထွက်ချီတော်
မူပြီးလျှင် စကားတောင်စားအမတ်အားလည်းကြည့်ရှုစေသည်။

ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင်မင်းက- “ယခု ငါ့ကိုယ်တော်
မြတ် သဘင်ကြီးစွာခံ၍ ထီးတော် တင်လှူတော်မူသောပွဲကဲ့သို့
အဝနေပြည်တော်မှာ သည်ပွဲလမ်းမျိုးလို စည်ကားဘူးသလော”
ဟု မေးတော်မူသည်။

ထိုအခါ စကားတောင်စားအမတ်က—“အရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရား၊ ဗျာဒိတ်တော်အတိုင်း အဝ, နေပြည်တော်တွင် ကျင်းပသော သဘင်တို့မှာ များလှပါကြောင်းပါ။ ထူပါရုံစေတီတော်ကြီးကို ရွှေထီးတင်ပြီး၍ ပဲ့စသည်ဟုပြောဆိုကြသည်နှင့် ယခုကြုံတွေ့နေသောပဲ့တော်မှာတူမျှကြောင်းပါ” ဟူ၍ပြန်လည်သံတော်ဦး တင်လေသည်။

ထို့ပြင် ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားသည် အဝ, ရွှေနန်းရင်ပြင်မှာ မည်မျှ ကျယ်သနည်းဟု မေးတော်မူရာ၌လည်း “ဘဝရှင်ဘုရား၊ ရွှေနန်းရင်ပြင်ထက် တတာကျယ်၏” ဟုလျှောက်တင်သည်။ ဆင်ဖြူရှင် မင်းတရားက “တတာလွန်ကြောင်း အကယ်ကြောင့် သိရသနည်း” ဟု မေးမြန်းတော်မူပြန်ရာ— “ကျွန်ုပ် ကျွန်အလှမ်းတွင် တာပါသောကြောင့် သိနိုင်သည်” ဟု ဖြေကြားသည်။

ထို့ဖြင့် အဝသို့ အမြန်သွားရောက်၍ တိုင်းလေသော် ပဲခူးရွှေနန်းရင်ပြင်ထက် အင်းဝရွှေနန်းရင်ပြင်သည် တတာမျှ လွန်နေသည်မှာ မှန်နေပေသည်။

စကားတောင်စားအား ဤသို့ တင်လျှောက်ခြင်း ကိုပင် “တက်တင်မောင်းနှင်း စကား” ဟု ပညာရှိများ ဆိုကြသည်။ ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူရှင်သည် စကားတောင်စား အမတ်အား လွန်စွာ ကျေနပ်အားရတော်မူလှ၍ ဆုများစွာ သနားသော ဟူ၏။

ရောဝတီ မြစ်ကူးတံတားကြီး။

အဝ,ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ထူပါရုံစေတီ^၁ ထီးတော်တင်လှူပွဲသဘင်၌ အသုံးပြုနိုင်ရန် ကြီးကျယ်ခိုင်ခန့်လှသော ရောဝတီမြစ်ကူးတံတားကြီးပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဤတံတားကြီးသည် ပထမဆုံးကူးသန်း သွားလာနိုင်အောင် တည်ဆောက်ခဲ့၍ “ပထမ အင်းဝတံတားကြီး”အဖြစ် သမုတ်ခေါ်ကြသည်။

ဤတံတားနှင့် စပ်သွယ်၍ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့^၂ ဆိုနိုင်လောက်သော စာဆိုတော် ပညာရှိ ရှင်သူရဲသည် ဘုရင်နရပတိမင်း၏ မြစ်တော် သခင်ထွေးအား ချင်းဖွဲ့၍ နားတော်သွင်းခဲ့ဘူးသည်။ ယင်းကို “သခင်ထွေး ချင်း”ဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြသည်။ သခင်ထွေးချင်းကို ဖွဲ့ဆိုသော စာဆိုတော် ရှင်သူရဲသည် ဘုရင်နရပတိခေတ်နှင့်လည်း အလွန်နီးစပ်နေသည်။

“ရှစ်ဖေ၊ မှန်ကင်း၊ မင်းထက်မင်းဟု၊ တိမ်းတင်းအောက်ထက်၊ အာဏာစက်ကို၊ မရွက်နိုင်ဘိ၊ ကျန်းလုံးပိသည်၊ နရပတိတည့် ရှင့်ချစ်ဆေး....”

ဆိုသည့်အတိုင်း၊ ဘုရင်နရပတိ၏မြေးတော် မင်းသမီးကလေး သခင်ထွေး၏ အနှယ်တော်ကိုလည်း သိသင့်ပေသည်။

၇၂၆-ခု၊ သတိုးမင်းဖျား အဝတည် မင်းဆက် ၁၀-ဆက် မြောက်၊ မိုးညှင်းမင်းသားတော်အငယ် နရပတိ (ထူပါရုံ ဒါယကာ) ၈၀၄-ခု နန်းတက်၊ သားတော် သမီးတော်များအနက် သမီးတော် မင်းလှထွတ်ကား စစ်ကိုင်းမြို့စား၏ မိဖုရားတည်း။

အိမ်ရှေ့မင်းတွင် သားတော်ကြီး နော်ရထာနှင့် သတိုးကျော်တို့ ဖြစ်ရာ၊ သတိုးကျော်သည် အရီးတော် စစ်ကိုင်းမိဖုရား၏ သမီးတော် အကြီး မင်းမဲကြီးနှင့် စုံဘက်တော်မူသည်။ သတိုးဓမ္မရာဇာ ဘွဲ့ခံ သတိုးကျော်နှင့် မင်းမဲကြီးတို့မှ သမီးတော် သုံးပါးရှိရာ မင်းရွှေကျူ၊ မင်းလှထွတ်နှင့် ချောင်းဘွဲ့ခံ ရှင်ထွေးတို့ ဖြစ်သည်။ ရှင်ထွေးမှာ ၈၃၈-ခုဘွားဖြစ်သည်။ ၈၄၂-ခုနှစ်တွင် ဘုရင်မဟာသီဟသူရ အနိစ္စရောက်၍ သားတော်အကြီး အိမ်ရှေ့မင်းပြုသည်။ ဒုတိယမင်းခေါင်တွင်သည် တံတားဦးတည် မင်္ဂလာစေတီတော် ဒါယကာလည်း ဖြစ်သည်။

ထိုမင်းလက်ထက် သတိုးကျော် အနိစ္စရောက်ရာ၊ နောင်တော် ဒုတိယ မင်းခေါင်သည် ညီတော် သတိုးကျော်၏ သမီးတော် ၃-ပါးကို သမီးတော်အရင်းအတူ ချစ်မြတ်နိုးတော်မူသည်။ ဒုတိယမင်းခေါင်လက်ထက်စာဆိုတော် ရှင်သူရဲသည် သခင်ထွေးအား ချောင်းဖြင့် ဆွေတော်အစဉ်များကို ရွှေနားတော်တင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

စာဆိုတော် ရှင်သူရဲမှာ ရှင်-အမည်ခံသော်လည်း ရဟန်းစာဆိုတော်မဟုတ်၊ တောင်ငူခေတ် ၈၅၀-ခန့်က ထင်ရှားသော ရှင်ထွေးနာသိန်နှင့် ၉၇၅-ခန့်က ရှင်သံခို စာဆိုတို့ကဲ့သို့ပင် လူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ရှင်သူရဲ အဝမြို့ဇာတိဖြစ်၍ ၈၀၄-ခု နန်းတက်သော ဘုရင် နရပတိလက်ထက်မှ ၈၄၂-ခု နန်းတက်သော ဒုတိယမင်းခေါင်လက်ထက်တိုင် စစ်အမှုထမ်းနှင့် ခုစား ထမ်းရွက်သူလည်းဖြစ်သည်။ စစ်အမှုထမ်းရင်းမှာပင် စစ်ချီ မောင်ဖွဲ့မယ်ဖွဲ့များကိုလည်း စပ်ဆိုခဲ့သည်။ သခင်ထွေးချောင်းမှာ ချောင်း ၁၂-စောင်အနက် ရှေးအကျဆုံးဟု အဆိုရှိသည်။

ထူပါရုံဘုရားကြီး ပြုပြင်ရာ၌ ဒီပါမြေဆရာတော်ဘုရား၏ ပါရမီကို
ကူညီဖြည့်စွမ်းလျက်ရှိသော
ရန်ကုန်ဆရာတော်-ဦးဣန္ဒြေ (ဦးစိန်အောင်) ပုံတော်။

“နရာတမ္ဘတ်၊စောဘုန်းထွတ်ကား၊ရိညွတ်ရှင်တော်၊မြတ်
သုံးဘော်၌၊မေ့လျော်ပေးလှူ၊နိဗ္ဗာန်ချလျက်၊ မျိုးတူ
ရောင်နု၊ သားတစုနှင့်၊ ယခုမြစ်မြေး၊ ကိုယ်လေးနှင့်နှင့်၊
သဘောတင်၍၊ကျွန်ဝင်ရာစင်း၊ထီးဆောင်းမင်းကို၊ ဘန်
ဆင်းဖြဖြ၊လုပ်ကြံချ၍၊ ရစ်ကျယဉ်ပြောင်၊ ပန်းလောင်
ရာ၊ သီတာလခြား၊ တောင်နှုတ်ဖျားထက်၊ ဘုရားရွှေပုံ၊
“ထူပါရုံ”ဟု၊နိတုံအာနိ၊ တခဲစီသည်၊ မြင်ညီတည့်ရပ်နီး
ဝေး၊ ဧ၊လည်း ယဉ်ယဉ်ဧ....” ဟူ၍၎င်း။

“ဘုရားထူပါ၊စွယ်လကျောဟု၊ရတနာမျိုး၊ရှင်တော်ရိုးဖြင့်
ပုထိုးကျောင်းဂူ၊ တည်တော်မူမှ၊ ရှေးသူဘေးလောင်း၊
မကြံတောင်းတည့်၊ မြစ်ကြောင်းနှစ်ဘက်၊ ခုံသေနက်ပြီး၊
ကျည်းရွက်လှိုက်ခတ်၊ သံတိသတ်၍၊ ရဟတ်စက်ချား၊
ယန္တရားတိုင်ရှင်၊ ရေကောင်းကင်၌၊ သွယ်ငင်ကြိုးများ၊
တံတားအချင်း၊ ခတ်အောင်ခင်းမှ၊ သံလျင်းရသား၊
လှည်းနှားဝန်တင်၊ မြင်းဆင်သင့်ကူး၊အထူးထူးဖြင့်၊ ပေး
ကျူးပေးသီး၊ပေးပြီးအလှူ၊ပေးတော်မူမှ၊သည်းအူရင်
သွေး၊ တသွန်ဖွေးသား၊ သားထွေး-သားလတ်၊ ကျိုင်း
ယောင်ထွတ်နှင့်၊ ကြင်ဆွတ်မည်း၊ သားသွီးတွင်၊ စောမီး
ကြွန်း၊ ကိုယ်စားမှန်းသော်၊ ရွှေနန်းပွင့်ရိုး၊ ရှင်ချစ်ဘိုး
လျှင်၊ ရန်မျိုးပယ်သင်၊ ဘိသိက်တင်သည်၊ ရွှေစင်တည့်
မြောက်သနွေး၊ ဧ၊လည်း ယဉ်ယဉ်ဧ....” ဟူ၍၎င်း။

စပ်ဆိုထားသည်နှင့်အညီ၊ဤတံတားကြီးမှာ မြစ်တဘက် တချက်

ဆိဉ်တံတားနင်းခုံကို ခိုင်မြဲအောင် အသေ စိုက်ထူလျက် ယန္တရား တိုင်ရှင် ကောင်းကင်ကြိုးတို့ဖြင့်ပြု လုပ်ထားသည်ဟု ယူဆဖွယ် ဖြစ်သည်။

(အလားတူ ပထမနဝဒေး ဖွဲ့ဆိုသော ယိုးဒယား)

မှတ်ချက်။ ။အဝ ဘုရင်နရပတိမင်းလက်ထက် တည်ဆောက်ခဲ့သော ပထမအင်းဝတံတားကြီးကိုထောက်လျှင် ယခုမြင်တွေ့နေရသော လက်ရှိအင်းဝတံတားကြီးကို ‘ဒုတိယအင်းဝတံတားကြီး’ ဟု ခေါ်သင့်သည်။ ပထမ မြစ်ကူးရာ၌ စစ်ကိုင်းနှင့် အင်းဝ ဖြတ်ကျော်ကူးသည်။ လက်ရှိ ယခုတံတားမှာ ရွှေကြက်ယက် (သပြေတန်းခံတပ်)ဘက်မှ စစ်ကိုင်းဘက်သို့ ရောဝတီမြစ်ကို ဖြတ်ကျော်ကူးဖွဲ့ထားသည်။ ခရစ် သက္ကရာဇ် ၁၉၂၄-ခု၊ အင်္ဂလိပ်မင်း လက်ထက် စတင် ဆောက်လုပ်ခဲ့၍ (၁၀) နှစ်ကြာသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်ခံ“ဆာဟူလင်းစံ ဒေါင်းစတီဖင်ဆင်” (ကေ-စီ-အက်စ်အိုင်၊ ကေ-စီ-အိုင်-အီး-အိုင်စီအက်စ်)က ၁၉၃၄-ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလ ၂-ရက် နေ့တွင် ဤတံတားကြီးကို ဖွင့်လှစ် ပေးခဲ့သည်။ စစ်ကိုင်းနှင့် အမရပူရကြားရှိ ရောဝတီမြစ်ကို ဖြတ်ကူးခဲ့၍ “စစ်ကိုင်းတံတားကြီး” ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။ ဤတံတားကြီး၏ ကုန်ကျစရိတ်ငွေမှာ ၁၄၃-သိန်း ဖြစ်သည်။ “ရွှေကြက်ယက်နှင့် ထူပါရုံ လှည်းလမ်းစုံစွာပေါ်သောခါ ကမ္ဘာဆူဝေပျက်လတ်” ဆိုသည့် သိုက်စာအရ၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်၍ ၁၉၄၂-ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်များ မြန်မာပြည်မှ ဆုတ်ခွါကာနီး ထိုနှစ် ဧပြီလ ၃၀-ရက်နေ့၊ ည ၉-နာရီတွင် အင်္ဂလိပ် တို့ကပင် ဒိုင်းနမိုင်းနှင့်ခွဲ၍

ဖျက်ဆီးခဲ့ပြန်သဖြင့် ပြန်လည် ပြင်ဆင်ရာ ၅၇-သိန်းကျော် ကုန် ကျပြီးလျှင် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက် ၁၉၅၄-ခုနှစ် အောက် တိုဘာလ ၂၇-ရက် နေ့တွင် မြန်မာ နိုင်ငံတော် သမတကြီး ဒေါက်တာဘဦးက ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။ ဤတံတားကြီး မှာ ဂုံး(၁၀) ဂုံးရှိ၍ ဂုံးကြီး(၉) ဂုံးမှာ အရှည်, ပေ(၃၆၀) ဖြစ် သည်။ အလေးချိန် တန်(၁၄၀၀)၊ ဂုံးသေးတခုမှာ အရှည်, ပေ (၂၆၀)၊ အလေးချိန် တန်(၁၀၀၀) ရှိသည်။

မိဖုရားချောင်းတွင်လည်း....

“ဘုံရွှေကြွင်း၊ နန်းနှင့်မြှောက်ကာ၊ မြောက်မျက်နှာ၌၊ ထူပါမေ့ပေါင်း၊ ကျောင်းတော်ဗိမာန်....” ဟူ၍၎င်း။

“ရောယဉ်ပြောင်၊ မြောက်နှင့်တောင်ကို၊ မြဲအောင်ကျပ် ကျပ်၊ လှေချင်းထပ်၍၊ မြစ်စပ်လျှင်းအောင်၊ တံတား ဖေါင်နှင့်၊ ဆင်ပြောင် မင်းလျှင်၊ ဝန်တင် လှည်းနှား၊ လျှောက်သွားခေါ်ကျေး၊ လှူကြီးပေးရှင်....” ဟူ၍၎င်း

ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ နဝဒေးကြီးခေတ်ဆိုလျှင် ရှင်သရဲခေတ်နှင့် အ တန်ငယ်ကွာလှမ်းခဲ့ရာ ဤ စာဆိုတော်ကြီး နဝဒေး၏အမြင်မှာ လှေအချင်းချင်းယှဉ်ကူးဆက်စပ်လျက် လှေချင်းညှပ်အောင် ခိုင် မြဲစွာ ပြုလုပ်သော “လှေဖေါင်းတံတား” ဟူ၍ မှတ်ရပေလိမ့်မည်။

ထူပါရုံ အမြင့်ညာဏ်တော်နှင့် လုံးဝန်းတော်။

ဤထူပါရုံစေတီ၏ အမြင့်ညာဏ်တော် အတောင်မှာ-၁၃၀ မျှရှိကြောင်းဆိုခဲ့ပြီ။ လုံးဝန်းအနေကို ဖော်ပြရလျှင် အတောင် ၂၅၄-တောင်မျှရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ အမြင့်ညာဏ်တော်လည်း မြင့် မား၍ လုံးဝန်းတော်မှာလည်း အကြီးမားဆုံး ဆိုနိုင်သည်။

ဤထူပါရုံစေတီသည်အမြင့်အားဖြင့် ကောင်းမှုတော်(ရာဇ
စူဠာမဏိ) ဘုရားစေတီကြီးထက်ပင် ၂၉-တောင်မျှ ပိုစွန်း မြင့်
မောက်၍ ရတနာစေတီ (ဆင်များရှင်) ဘုရားထက်လည်း ၁၀
တောင်မျှ ပိုမြင့်ကြောင်း အဆိုရှိသည်။

လုံးဝန်းတော်မှာ ၂၅၄-တောင်ရှိ၍ ဘိနပ်တော်မှာ ၈၄
တောင်နှင့် ၂-မိုက် ဖြစ်သည်။ ထို ၈၄-တောင် ၂-မိုက်အဝန်း အ
တွက်၃-နှင့်မြောက်လျှင် ၂၅၄-တောင်မျှ စေတီတော်၏အချင်း
ကိုလည်း သိသာနိုင်ပေသည်။

“ထူပဝင်မြတ်စွာ၊ စိန္တေယျာတွင်၊ လှည့်ကာပတ်ထား၊
ကိုယ်စားတော်ရည်၊ ကိုးကွယ်သည့်ကား၊ ပထမမှာ “ဆဇ
ကာ”တည့်၊ ဒုတိယမှာ “ပဉ္စာဇယ”၊ တတိယကား “ဇယအ
ဌာ”ပေါင်းလိုက်ပါလျှင်၊ သုံးရာခြောက်ဆယ်၊ ရုပ်ပွား
ဆွယ်သည်၊ သပ္ပာယ်ပုထိုးစေတီတည်း။

ဟူသည့် မှတ်တမ်းလက်အရ ပထမ ပစ္စယာခါးလယ်တွင်
ရုပ်ပွားတော် ၆၁-ဆူ၊ ဒုတိယ ပစ္စယာတွင် ရုပ်ပွားတော် ၅၄-ဆူ
တတိယ ပစ္စယာတွင် ရုပ်ပွားတော် ၄၈-ဆူ၊ စုစုပေါင်းလျှင် ရုပ်
ပွားတော် ၁၆၃-ဆူ ရှိသည်။

ပုထိုး စေတီများကား ရုပ်ပွားတော် တဆူလျှင် လိုက်မုခ်
တခုကျစီနှင့် အကြားအကြား၌ ပုထိုးတဆူကျစီ ပေါက်ထားပြန်
သဖြင့် ပုထိုးစေတီတော်ပေါင်း ၃၆၀၊ ရှိသောဟူ၏။

စာဆိုတော် နဝဒေးကြီးဆို၊ ထူပါရုံ ဘုရားတိုင်ရတု။

“စစ်ကိုင်းထောင်သင်း၊ မယွင်းမှန်စွာ၊ လကျာရှေ့
ဖျား၊ မင်းများသခင်၊ ကြည်လင်နက်လေး“နဝဒေး”ဟု

ပေးတုံမည်သာ၊ မတ်ကြီးလာလျင်....” ဟူ၍ ဇင်းမယ် ပဏ္ဏာသကျမ်းတွက် - သုဓနုဇာတ်-ဗောဓိရတနာ-ချီ-မနော်ပျို နိဂုံးအရ၎င်း။

“စစ်ကိုင်းထောင်သင်း၊ စလင်းလကျာ၊ ပြည်မှာ နဝဒေး’ ဆိုသည့် အရ၎င်း၊ ဘွဲ့မည်ရည် ၃-မျိုးဖြင့် ထင်ရှား လှသော ပြည်မြို့ဇာတိ စာဆိုတော်ကြီး နဝဒေးသည် သမိုင်းဝင် တန်းခိုး ကြီး စေတီ၊ ပုထိုးများကို ဖွဲ့ဆို မှတ်တမ်းတင်ရာတွင် ဤ ထူပါရုံ ဘုရားတိုင် ရတုကိုလည်း ၉၁၃-ခုနှစ် စစ်ကိုင်း စည်သူကျော်ထင် မင်းလက်ထက်အခါက ရေးစပ်ခဲ့သည်။

နဝဒေးကြီး၏ ဘုရားတိုင် ရတုများမှာ ဘုရားတည်ရာဌာန တည်သူဒါယကာ၊ ဌာပနာ ပစ္စည်းနှင့် ဓါတ်မေ့တော် စွယ်တော် ဘုရားဘွဲ့အမည်နှင့် ဘုရားအောင်မြင်ခြင်း အကြောင်းအရာများ ကိုပါ ဖွဲ့ဆို ထားတတ်ပေသည်။

စာဆိုတော်ကြီးမှာ စစ်မက်အင်္ဂါ ထူပြောသော ခေတ်တွင် အရှင်သခင် ဘုရင်မင်းများကလည်း စစ်ဝါသနာကြီးကြသည့် မင်းများဖြစ်၍ အမြဲရပ်တည် မနေရရှာပေ၊ တမြို့မှတမြို့ တနေ ရာမှ တနေရာသို့သာ တဝဲလည်လည် အတည်တကျ မနေရသော သူ့ဘဝ ဖြစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

မည်တော် ထူပါရုံတကား။

၁။ ဌာနမင်းနေ၊ ရစ်လျက်ခွေသား၊ ယဉ်တွေတကြောင်း၊ စကြိုချောင်းလည်း၊ ခနောင်းဝဲလည်၊ ဝှန်မောကြည်လျက် စည်ရှည်သက်တိုင်း၊ ပျာဒိတ်ပိုင်းဖြင့်၊ အလှိုင်းဇမ္ဗူ၊ ယူအံ့ ဟူ၍၊ စည်သူရန်ခွင်း၊ စိုးနိုင်နင်းသည်၊ ခြောက်စင်းကာ

ဆောင်၊ ရှေ့ပြည်တောင်ဝယ်၊ တထောင်နေဝန်း၊ တူပိုင်
ထွန်းသို့၊ ကြွန်းလူ့ဖျား၊ သမိုက်သားကံ၊ တလွှားမြေ
ပေါ်၊ ပတ်လွှာကျော်သည်၊ မည်တော်ထူပါရုံတကား။

၂။ ညာမြဲဆင်းရှေ့၊ ဖြစ်ခက်ပေသား၊ အခြေဝယ်သာ၊ နှစ်စုံ
မြွှာနှင့်၊ ပမာမြဲလား၊ ရွက်ဖါးဖါးလျှင်၊ ကားကံးမပွင့်၊
ရှုံး၍တင့်လျက်၊ အသင့်ကျစ်လျစ်၊ ညာလည်း ရစ်သား၊
ပေါ်သစ်လဲလဲ၊ အာနိကဲ့သို့၊ နှိုင်းရဲ့မမြော်၊ မလေး
တော်ကို၊ ကြင်ဘော်မယ်သို့၊ ဆက်ချေပို့က၊ အောင်မျှို၊
ရည်ထင်၊ ပူဇော်တင်၍၊ သာရွှင်ယှဉ်နဲ့၊ တူမကဲ့သည်၊ ပုလဲ
ဖြူဝါင့်တကား။

၃။ မာသနှင်းပေ၊ ချစ်သက်ဝေဉ်၊ မကွေယှဉ်စုံ၊ ဆက်တိုင်းကြုံ
သား၊ မြင့်သစ်တု၊ နတ်တို့ထုသို့၊ ရောင်နဲ့လဲလဲ၊ မျိုးယှဉ်
နဲ့ကို၊ ဆဲ၊ ခုနစ်မည်၊ ဘုံ၌တည်လည်း၊ ဆံခြည်မခြား၊ တဝမ်း
ဘွားသို့၊ သနားလေလေ၊ စိတ်မသွေတည့်၊ နေလည်း တူပင်
ကြင်လည်းမရဲ၊ နွဲ့လည်းမကွာ၊ ဝါသနာကြောင့်၊ ပါသည့်
ဘုန်းအား၊ စိတ်မခြားသည်၊ နှစ်ပါးတူသာစုံတကား။

မြေးတော်လုပ်ကြံခြင်း။

ဘုရင်နရပတိသည် သမီးတော် စစ်ကိုင်းမိဖုရား၏ သမီးတော်
အကြီးနှင့် မြေးတော် သတိုးကျော်တို့ ချစ်ကြိုက်နေခြင်းကို နှစ်
သက်တော်မမူသဖြင့် ၎င်းတို့နှစ်ဦးကို ချစ်ခြင်းခွဲရကား ဘိုးတော်
နရပတိအား ရန်ညှိုးဖွဲ့လျက် အမျက်မပြေ ရှိလေသည်။

တနေ့သ၌ သတိုးကျော်မင်းသားသည် အခွင့်ကောင်း ရရှိရာ ကျွန်ရင်း သုံးရာကျော်တို့နှင့် တိုင်ပင်ပြီးလျှင် ခမည်းတော် အိမ်ရှေ့မင်း အိမ်တော်ကစ၍ ရွှေနန်းတော်ကြီးကို မီးတင်ရှို့ရာ မှ နန်းတွင်းအရေးတော်ပုံ ဖြစ်၏။ အိမ်ရှေ့စံ အိမ်တော်ကအစ၊ နန်းတော်အချို့ မီးလောင်ကျွမ်းရာ နန်းတော်တခုလုံးအုတ်အုတ် ကျက်ကျက်ဖြစ်လေသည်။

ဘိုးတော် နရပတိစံရာနန်းတော်အဆောင်သို့လည်း အတင်း ဝင်ရောက်လျက် ဘိုးတော်ကိုလည်း ဒါးနှင့်ခုတ်သည်။ မြေးတော် သတိုးကျော်၏ ဒါးဒဏ်ရာမှာ ဘိုးတော်နံစောင်းတွင် ဒါထိခြင်း ခံရလေသည်။ မိဖုရားကြီးလည်း ဘုရင်နရပတိလက်တော်ကို ဆွဲယူပြီးလျှင် ထိုနေ့ည လေးချက်တီးကျော်တွင် နန်းတွင်းက ထွက်ပြေးကြသည်။

ယင်းသို့ ထွက်ပြေးကြရာတွင် အဝမြို့ မြောက်ဘက် ရေဆိပ် သို့ရောက်ကြ၏။ အခြံ အရံ ၅-ယောက် မျှသာ ပါခဲ့လေသည်။ အဘိုးများစွာ ထိုက်သော လက်စွပ် တမုတ်ကြိုးနှင့် ခုနစ်သိကိုလည်း ယူဆောင် လာကြသည်။ ထိုအခါ နန်းတွင်းနှင့် အဝ နေပြည်တော်တွင် သောသောရုတ်ရုတ် ရှိနေကြသောဟူ၏။

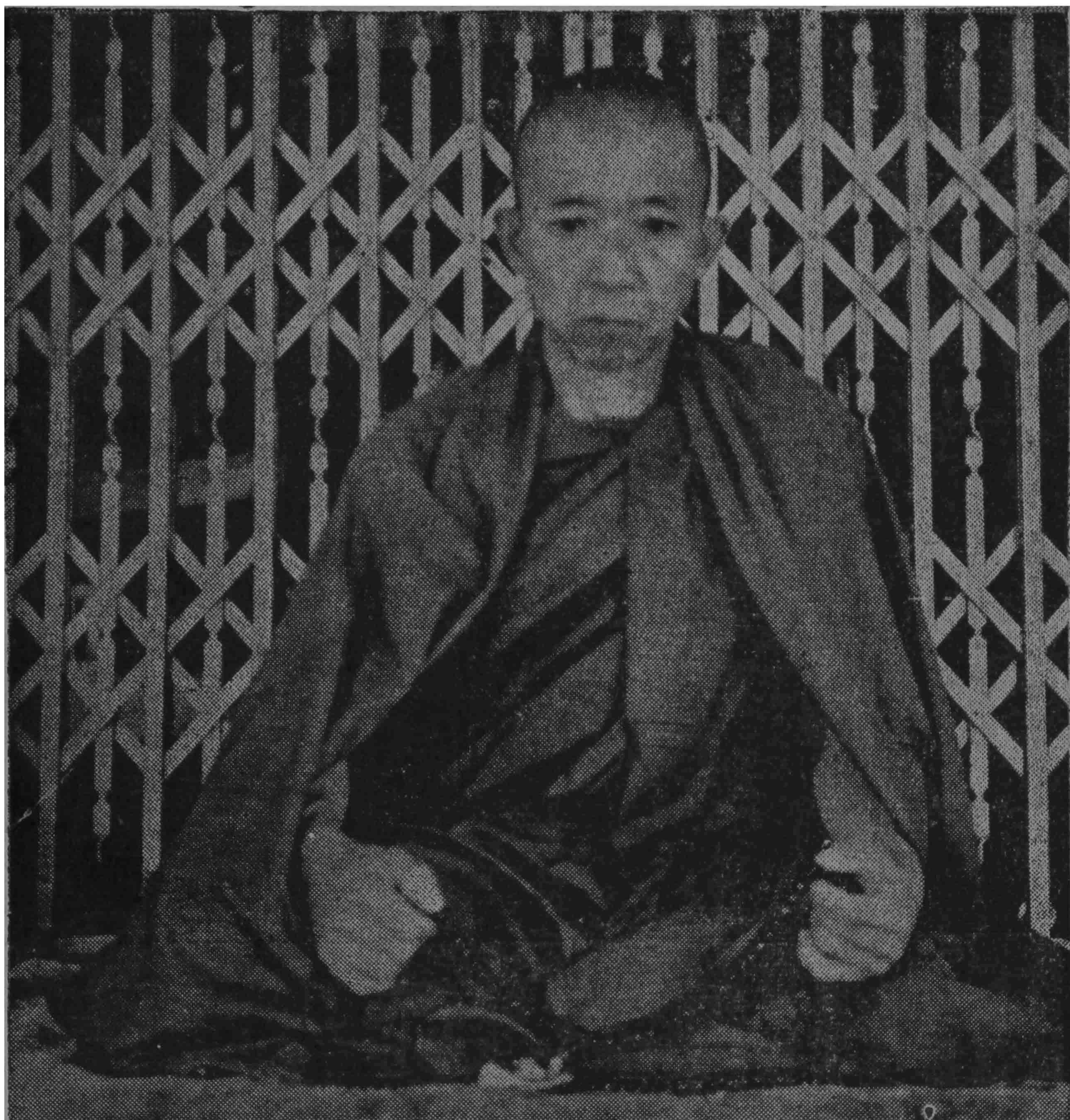
နန်းတော်ကြီးလည်း မီးလောင်နေ၍ နန်းတွင်း တခုလုံး ဆူညံလျက်ရှိရာ ရာဇသင်္ကြံ အမတ် နှင့် ၎င်း၏သား ပေါက်လှ ဆိုသော သူရဲကောင်းမှာ လျော်ကားလက်ပြည့်နှင့် ကူး၍လာလေ၏။ မိမိတို့ဘဝရှင်မင်းကို ရေဆိပ်တွင်တွေ့ရသောအခါအကြောင်း စုံသိကြလေ၏။ ရမ်းကား ရက်စက်သော မြေးတော် မင်းသား

သတိုးကျော်အား လက်ရဖမ်း၍ အရှင်လတ်လတ်သတ်ပြီး ဆက်သ
ပါမည့်အကြောင်း လျှောက်တင်ရာ ဘုရင် နုရပတိက “သည်အဝ
နေပြည်တော်တွင် မနေလိုတော့ပြီ၊ သားလတ်ရှိရာ ပြည်သို့ အ
ရောက် ပို့ဆောင်ပေးရန်” သာ မိန့်တော်မူ၏။ ရာဇသင်္ကြံတို့
သားအဘသည် အဝက ပြည်သို့ လှော်ကားလက်ပြည့် အစုံဖြင့်
၈၃၀-ခု၊ ဝါဆိုလဆန်း ၁၂-ရက်နေ့တွင် ပို့ဆောင် ကြလေ၏။

သားတော်အကြီး အိမ်ရှေ့မင်းသည် ခမည်းတော် မယ်
တော်တို့ကို အဝသို့ ပြန်လည်၍ မင်းပြုဆက်လက် အုပ်စိုးတော်မူ
ရန်အတွက် ပြည်မှ အပသို့ ရေအားကြည်းအားစုန်၍ ပင့်ဆောင်
၏။ သို့သော်လည်း ဘုရင်မင်းမြတ်က “ငါသည် အဝသို့ မပြန်လို
တော့ပြီ၊ မောင်အိမ်ရှေ့သာ မင်းကျင့် တရားနှင့် အညီ မင်းပြု
လေ” ဟု မှာကြား မိန့်တော်မူ၏။ သားတော် သုံးပါးကိုလည်း
အဘိုးများစွာတန်သော လက်စွပ်ခုနစ်သီကို ခွဲဝေ၍ တခုစီပေးသ
နားသည်။ အိမ်ရှေ့မင်းသည် ခမည်းတော်၊ မယ်တော်တို့ကို ပြန်
လည်ပင့်ဆောင်၍ မရတော့ရကား၊ ရိုသေစွာ ဦးချ ကန်တော့ပြီး
လျှင် အဝသို့ ပြန်လည်ဆန်လာလေသည်။

ထူပါရုံ စေတီတော် ဒါယကာ ဘုရင်မင်းကား ၇၇၄-ခု
ဘူး၍ ၈၃၀-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၅-ရက် တနင်္ဂနွေနေ့တွင်
မြေးတော် လုပ်ကြံသော ဒါးဒဏ်ရာနှင့်ပင် အိမ်နိမ့်စံ - ၃၀၊
မင်းစည်းစိမ်-၂၆၊ သက်တော်-၅၆ အရွယ် နတ်ပြည် စံတော်
မူရသည်။ နံတော် ဗုဒ္ဓဟူးသားတည်း။

ဤမင်းသည် ဘုန်းလက်ရုံး ပညာ အမြော် အမြင် ကြီး၏၊
ရဲစွမ်းသတ္တိရှိ၏၊ ရတနာသုံးပါး၌ အလွန် ကြည်ညိုတော်မူ၏။

ထူပါရုံဘုရားကြီး ပြုပြင်ရာ၌ ဒီပါမြေဆရာတော်ဘုရား၏ ပါရမီကို
ကူညီဖြည့်စွမ်းလျက်ရှိသော
ရန်ကုန်ဆရာတော် (ဦးဝိမလ) ပုံတော်။

ပညာရှိတို့ကို ဆည်းကပ်၍ ချီးမြှောက်ပြုစုရာ၌ များစွာထက်သန်သည်။ မင်းကျင့်တရား နှင့် ပြည့်စုံရုံမျှမက တော်ဖြောင့်မှန်ကန်ခြင်းကိုလည်း လိုလား မြတ်နိုးတော်မူသည်။

၈၂၈-ခုနှစ်တွင် ဘုရင် နရပတိ၏ ဥယျာဉ်တော်၌ သရက်ပင်တပင် မင်းငါးဆက် တိုင်အောင် မသီး၊ မပွင့်သည်ကို သီးပွင့်စေ....။ မသီး၊မပွင့်လျှင် အပြစ်တော်တင်ခံရမည် ဟု၊ အမိန့်တော်ပြန်လျှင် ထိုနှစ်အတွင်းမှာပင် မသီး၊မပွင့်ရှိနေသော သရက်ပင် များစွာ သီးပွင့်သောဟူ၏။

ထိုမှတစ်ပါး ရောဝတီမြစ်ရေနှင့် ဒုဋ္ဌာဝတီ စသော မြစ်ငယ်ရေများ ပြင်းစွာတက်လာသည်ကိုလည်း ရပ်လေတော့ ဟု အမိန့်တော်ပြန်လျှင် ရေသည် ရပ်စဲခဲ့သည်အထိ ဘုန်းအာဏာစက်စူးရှ ထက်မြက် လှပေကြောင်း ရာဇဝင်၌ ဖော်ပြထားသည်။

ဤ အကြောင်းခြင်းရာများကို စာဆိုတော် ရှင်သူရဲသည် မြစ်တော် သခင်ထွေးအား ချင်း လင်္ကာဖြင့် ဘုန်းသမ္ဘာတော်ကို ဖွဲ့ဆိုရာ၌....

“အံ့မူးစုံမက်၊မင်းငါးဆက်တွင်၊ ပင်ကက်အပွင့်၊နုရင့်သီး
မှည့်၊ နှစ်တိုင်းကြည့်လည်း၊ မြင်၏မထင်၊ သရက်ပင်နှင့်၊
ယဉ်ရှင်တွေတွေ၊မြောက်သည်ရေကို၊ခပ်ထွေခြိမ်းမောင်း၊
မျက်ရိန်စောင်းက၊ ညောင်းညောင်းကြောက်မူ၊ အကြင်
လူသို့၊မဟူထပ်ကာ၊လိုတော်ပါ၏....” စသည့်တို့ ဖြစ်၏။

သားတော်နှင့် မြေးတော်များလက်ထက် ထူပါရုံ စေတီတော်။

သက္ကရာဇ် ၈၃၀-ပြည့် နှစ်တွင် နန်းတက်သော နရပတိ (ထူပါရုံဒါယကာ) မင်း၏သားတော် အိမ်ရှေ့စံ ပြည်စုံမင်းသည် “မဟာသီဟသူရ” ဘွဲ့တော် ခံယူသည်။ မိဖုရားမှာ စစ်ကိုင်းမြို့ ရတနာ စေတီကို ဆင်များရံလျက် အသစ်ထပ်မံ တည်သော “အမိတ္တာသီရိမဟာဓမ္မဒေဝီ” ဖြစ်၏။ ခမည်းတော်၏ ကောင်းမှုတော် ထူပါရုံစေတီ အတွင်း၌ ရွှေကျောင်းတော် တဆောင် ဆောက်လုပ်လှူသည်။ ရတနာစေတီ ဆင်များရှင်ဘုရားအတွင်း နှင့် ဘွားတော်မူရာ စစ်ကိုင်းမြို့တွင်း၌ ရွှေကျောင်းတော်ဆောက် လှူသည်။ ထိုမင်းမှာ သက်တော် ၅၄-နှစ်တွင် နတ်ပြည်စံလွန် သည်။

ထိုနောက် ၈၄၂-ခု နှစ်တွင် သားတော်အကြီး အိမ်ရှေ့ မင်းက ဆက်လက်နန်းတက်ပြီးလျှင် မဟာသီဟသူရဘွဲ့ကိုခံယူ၍ မိဖုရားမှာ အတုလသီရိဓမ္မဒေဝီဖြစ်၏။ ယင်းမိဖုရား၏အကြောင်း ကား ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိ သမီးတော် တွင်းသင်း မင်းသမီး ဖြစ်သည်။ ပုခန်းမင်းသီဟပတေ့နှင့် စုံဖက်ရာတွင် မြင်သည့်သမီး တော်ကို ၁၀-နှစ် အရွယ်ကပင် ဘိုးတော် နရပတိက မြေးတော် နှစ်ပါးကို စုံဘက်ပေးသည်။ များမကြာမီ ယောက္ခမတော်ပုခန်း မိဖုရားလွန်သည် ပုခန်းမိဖုရား ဆင်ယင်ဝတ်စားသော တန်းဆာ များကို ထုခွဲရောင်းချ၍ ထိုဝတ္ထုနှင့် ထူပါရုံဘုရားအရှေ့မြောက် ယွန်းတွင် “ရတနာဗိမာန် ကျောင်းတော်ကြီး” ကို သားမက်တော် နော်ရထာအား တာဝန်ပေး၍ တည်ဆောက်ရာ ရတနာဗိမာန် ကျောင်းတော်ကြီး ပြီးစီးအောင်မြင်သောအခါ ဘုရင် နရပတိ

ရှိစဉ်ကဖြစ်၍ မင်းမိဖုရားနှစ်ပါး ကြွချီလျက် ရေစက်သွန်းချကာ “ရှင်မဟာတေဇဝန္တ” ထေရ်အား တင်လှူတော်မူသည်။

ထိုမင်းကား ဒုတိယမင်းခေါင် အမည်ခံယူသည့်မင်းဖြစ်၍ တံတားဦးအရပ်၌လည်း မင်္ဂလာစေတီတဆူတည်ခဲ့သည်။ အိမ်နိမ့် ၃၃၊ စည်းစိမ် - ၂၁၊ သက်တော် ၅၄-ခုနှစ်တွင် နတ်ပြည် စံလွန်သည်။

ထို ဒုတိယမင်းခေါင်၏ သားတော်အငယ် မင်းဆွေသည် နောင်တော် မင်းပြိုင်ဘုရင် မိဖုရားကို ကိုယ်တော် မိဖုရား အရာထားလျက် ၈၆၃-ခုနှစ်တွင် “ရွှေနန်းကြော့ရှင်” အမည်ယူ၍ နန်းတက်တော် မူသည်။ စစ်ကိုင်းမြို့တွင် မဟာ စေတီနှင့် ရွှေကျောင်းတော် ကိုလည်း တည်ဆောက် လှူသည်။ သက်တော် ၅၀-အရွယ် နတ်ရွာစံလွန်သည်။

“ဂဃသုံးခု-ဥသျှစ်ထူ” ဟု အမှတ်ပြုရသော သက္ကရာဇ် ၈၈၈-ခုနှစ်တွင် ရှမ်းသို့ဟံ ဘွား နန်းတက်၍ ၇၂၆-ခုနှစ် သတိုးမင်းဖျားမှ မင်း ၁၄-ဆက်မြောက် ရွှေနန်းကြော့ရှင် ဘုရင်လက်ထက် မြန်မာမင်းဆက်များ ပြတ်လေသည်။

ဤသို့လျှင် နရပတိ(ထူပါရုံဒါယကာ)၏ သားတော် မြေးတော်များ လက်ထက်တွင် ထူပါရုံနှင့် ရွှေကျောင်းတော်များကို နှစ်ပေါင်း ၅၈-နှစ်တိုင် အဆက်ဆက် ပြင်ဆင်ကြသည်။

အင်းဝခေတ် မြန်မာစာပေ။

ထူပါရုံဒါယကာ မင်းတရား လက်ထက်က ရွှေနန်းကြော့ရှင် မင်းလက်ထက်အထိ မြန်မာစာပေ စည်ပင်ပြန့်ပွားတိုးတက်လာကြောင်း သိရပေသည်။

ထို့ကြောင့်....ဝေါဟာရလို့နတ္ထဒီပနီ၌လည်း....

“၈၀၄-ခုနှစ် နန်းတက်သော အဝဘုရင် နရပတိ လက်ထက်တော်ကပင် မျို့ကဗျာ လင်္ကာရေးသားမှု အစပြုလာသည်....” ဟု ဖော်ပြထားသည်။

သို့ရာတွင် ပင်းယင်းစီးရှင် ကိုယ်တိုင် ကာချင်း များကို စီကုံး၍ ကိုယ်တိုင်ဆိုလျက် ကာကတော်မူလေ့ရှိကြောင်းအဆိုရှိသည်။ ပင်းယခေတ် အမတ်ကြီး စတုရင်္ဂဗလသည်လည်း ကျမ်းတတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ဖြစ်သည်။ မာဂဓအဘိဓါန်ဦးကာကျမ်းကြီးကို ပြုစုခဲ့သည်။ မျို့ကဗျာများကိုလည်း စပ်ဆိုခဲ့သည်။

အင်းဝ ပထမ မင်းခေါင်ရေးသော ကျေးစေ ရတုများလည်း မြန်မာစာပေတွင် ကျန်ရစ်လျက်ရှိသည်။ အမှန်ဆိုရလျှင် ပုဂံခေတ်ပါဠိနှင့် မြန်မာလင်္ကာ စကားပြေ အရေး အသား၏ အမွေအနှစ်များမှ ကူးစက်ပြန့်နှံ့ လာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဒုတိယမင်းခေါင် လက်ထက်မှာကား မြန်မာစာပေ အထူးတိုးတက်လာသည်။ ဒုတိယမင်းခေါင် ကိုယ်တိုင်ကလည်းရေးသားဆိုမှုတွင်မက မြန်မာ့အနုပညာ ပန်းပု၊ ပန်းပွတ်၊ ပန်းချီ စသော အတတ်ပညာများကိုလည်း တတ်စွမ်းတော်မူလှသည်။

ရှင်မဟာ သီလဝံသ။

ဒုတိယ မင်းခေါင် လက်ထက် ၈၅၇-ခုနှစ် တောင်တွင်းအရပ်မှ ကြွေရာက် လာသော ရှင်မဟာသီလဝံသ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်အား ထူပါရုံဘုရား အရှေ့မြောက်ယွန်း အရပ်တွင်ရှိသော ရတနာဗိမာန် ကျောင်းတော်ကြီးကို တင်လှူလျက် ပရိယတ် စာပေတို့ကို ပို့ချစေသည်။ “သီလဝံသ မဟာဓမ္မရာဇာဂူရု” ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကိုလည်း ဒုတိယမင်းခေါင်ကိုယ်တိုင် ဆက်ကပ်၍ ချီးမြှင့်ကိုးကွယ်တော်မူသည်။

ရှင်မဟာ သီလဝံသ ပုဂ္ဂိုလ် ကျော်သည် ရတနာ ဗိမာန် ကျောင်းတော်တွင် သီတင်းသုံးတော်မူကြသော ဆရာတော်များ အနက် အစဉ်အဆက်အားဖြင့် ရှစ်ဆက်မြောက်သီတင်းသုံးတော် မူခဲ့ကြောင်းကိုလည်း....

“စစ်ကိုင်းကြီးတောင်၊ မော်ကျောက်ဆောင်မှ၊ ရန်အောင် မြင်နောက်၊ သရဘံမြောက်လျှင်၊ မောက်မောက်စုပုံ၊ ထူပါရုံဝယ်၊ လက်ဝဲဆွယ်က၊ အောင်ရွယ်ချီးသောင်း၊ မျိုးကောင်းကျောင်း၌၊ နောက်နှောင်းသာသနာ၊ စေ့ ကာတိုင်အောင်၊ တည်စိမ့်ထောင်သား၊ ကျောက်ဆောင် လက်၊ သံပိုင်းစာကို၊ မဟာသီလဝံသ ထေရ်ကုန်လျှင်၊ မဆွရှေးဆို၊ ကျောင်းရိပ်ခိုသား၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နောက်၊ ရှစ် ဆက်မြောက်၌၊ ပွဲမှောက်နာတန်၊ မှတ်စိမ့်ရန်လျက်၊ ကျမ်း ဂန်အရိုး၊ မော်ကွန်းထိုးသည်၊ ပြည့်ဖိုး နိဒါန်း အပြီး တည်း....” ဟူသော ရတနာဗိမာန် ကျောင်းတော်ဖွဲ့ ကျောက်စာသံပိုင်း၌ ဖော်ပြထားသည်။

တောင်တွင်းပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသ သည် စာပေကျမ်းဂန် ပိဋက တော်များကို လိမ္မာ တတ်ကျွမ်း တော်မူလှသည်နှင့်အညီ— အဝနေပြည်တော်နှင့် ဝန်းကျင်အရပ် များမှ ရဟန်းသာမဏေ ဥာဏ်ရည် ဥာဏ်စွမ်းနှင့်ပြည့်စုံကြသော စာသင်သား ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အသီးသီး ရတနာဗိမာန် ကျောင်းတော် ကြီး ဝန်းရံလျက် စာသင်ကျောင်း ကိုယ်စီနှင့် စာဝါခံ၍ စာကို သင်ကြားလာကြ၏။

စာသင်ကျောင်းရံများနှင့် ထူပါရုံကျောင်းတိုက်ကြီး ဖြစ်နေပြီးလျှင် နေပြည်တော်ဆရာ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရနှင့် ဂုဏ်ရည်တူ သာသနာတော်ပြု အကျော်အစောဖြစ်လေသည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသသည် ထူပါရုံ ဘုရားအနီး ရတနာဗိမာန် ကျောင်းတော်ကြီးတွင် သီတင်းသုံးလျက် ထူပါရုံဘုရားကို တံမြက်လှည်းခြင်းစသော စေတီယင်္ဂဏဝတ် နိစ္စပဒ် မပြတ် ပြုစုလျက် စာသင်သားတို့အားလည်း စာပေပို့ချ နေတော်မူခဲ့ကြောင်းကို....

“ရတနာမေ့လျော့၊ ဓါတ်တော်စုပုံ၊ ထူပါရုံဝယ်၊ စည်းခုံလုံးညီ၊ မဟေသိဉ္စ၊ စေတီယင်္ဂဏဝတ်၊ နိစ္စပဒ်လျှင်၊ မပြတ်တံမြက်၊ ရှိဝတ်တက်၍ မပျက်စေရ၊ မျိုးသိဿအား၊ သင်ကြားကျမ်းဂန်၊ ဓိပ္ပာယ်ပြန်မှ၊ ဂန္ထရု၊ ရောက်သမျှကို၊ သမထဝိပဿနာ၊ စီးဖြန်းပါ၏၊ နောင်လာတို့အား၊ တပည့်သားကို၊ မှတ်သားဆောင်ကြဉ်း၊ ဂုဏ်ကိုမျှဉ်း၍၊ စိုးစဉ်းကျမ်းဂန်၊ တတ်သောဟန်သို့၊ မာန်လည်းတင်းတင်း၊ စိတ်ဟင်းလင်းနှင့်၊ အတွင်းတရား၊ ပြင်မှာထား၏....”။

စသည့် မော်ကွန်းစာတမ်းအရ ထင်ရှားလှပေသည်။

ရှင်မဟာသီလဝံသသည် ၈၁၅-ခုတွား၊ တောင်တွင်းကြီးဇာတိ ဖြစ်၍ ရှင်မဟာသီလဝံသနှင့် တခေတ်တည်း ရှင်လေးပါး ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။

ရှင်လေးပါးပေါ်ထွန်းလာမည့်အခါ တောင်တွင်းကြီး မြို့နယ်တွင် ပေတောငါးရွာမှ ပုဗ္ဗ နိမိတ်ထူးများ ဖြစ်လာသည်။ ရှေးဦးစွာ ပေနှစ်လက်ပေါ်သည်။ နောက်၊ သုံးလက်၊ နောက်၊ ငှက်ပြောဖူးသဏ္ဌာန်ကဲ့သို့ ပေဖူးကြီးထွက်ပေါ်လာသည်။ ထိုအခါ ရှင်မဟာသီလဝံသ၊ ရှင်ဥတ္တမကျော်၊ ရှင်အုန်းညို နှင့် ရှင်

ခေမာတို့ ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ “ပေလည်းလေးပင်-ရှင်လည်းလေးပါး”ဟူ၍ ဆိုစမှတ် ပြုကြသည်။ ဆရာတော် တောင်တိုင်းကျော် ခင်းကြီးပျော် ပေါ်သည့် အခါ၌လည်း ပေတပင်တည်းပေါက်၍ လာသဖြင့် “ပေတပင်—ရှင်တပါး”ဟူ၍ ဥဒါန်းအစဉ် ဖြစ်လာရပေသည်။

ရှင်မဟာ သီလဝံသသည် သက်တော်-၄၀၊ သိက္ခာ-၂၀၊ အရတွင် ၈၅၅-ခုနှစ် အဝနေပြည်တော်သို့ရောက်လာပြီး ဒုတိယမင်းခေါင် တင်လှူသော စစ်ကိုင်း ရတနာဗမာန် ကျောင်းတော်ကြီးမှာပင် ပျံလွန်တော်မူသည်။ နှစ်ပေါင်း ၂၅-နှစ် ကာလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူ၍ ဆရာတော်၏ အရိုးစေတီတဆူမှာ ရတနာစေတီ ဆင်များရှင်ဘုရား အရှေ့တောင် အရပ်၌ ယခုတိုင်ရှိသည်။ “ရတနာမဏိ” မော်ကွန်း တိုင်လည်း ရှင်မဟာ သီလဝံသ၏ အရိုးစေတီတွင် မှတ်တိုင်အဖြစ်ရေးထိုးထားသည်။

ရှင်မဟာသီလဝံသ ပျံလွန်တော် မူပြီးသည့်နောက်၊ ဆက်လက်၍ ရတနာဗမာန် ကျောင်းတော်၌ အမေ့ ဆက်ခံသော ရှင်ဣန္ဒဂုတ္တ မထေရ်သည်လည်း ထိုကျောင်းမှာပင် သီတင်းသုံးရင်း သက္ကတဘာသာပြန် “နဝရတ်ပျို့” တစောင်ကို ၉၁၀-ခုနှစ်မှာ စပ်ဆိုရေးသားခဲ့ကြောင်း အမှတ်အသား တွေ့ရှိရသည်။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ။

ထိုခေတ်က ရှင်မဟာသီလဝံသ နှင့် ခေတ်ပြိုင်စာဆို ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် တပါးမှာလည်း အဝနေပြည်တော် ဆရာ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဖြစ်သည်။

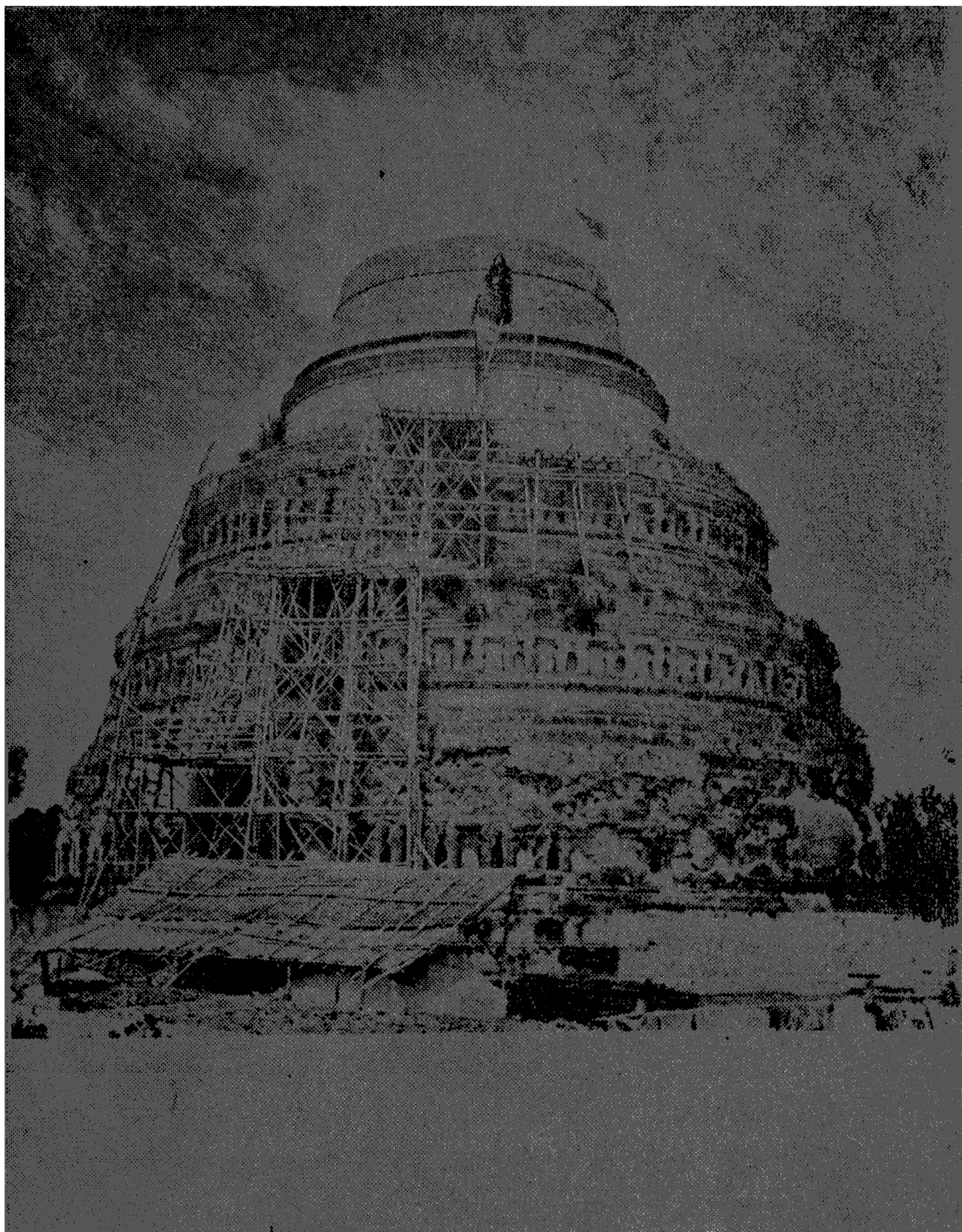
“သီရိခေတ္တ၊ ပုဂံစသည်၊ ပြည်မတန်ဆောင်၊ ငါးကြိမ်
နောင်ဝယ်၊ တောင်ကားပင်းယ၊ မြောက်မှ စစ်ကိုင်း၊

ရံဆိုင်းသာလှ၊ ရွှေအင်းဝ၌၊ နန်းကမြင်ထင်၊ မြို့လယ်ခွင်
ဝယ်၊ သခင်ဘုရား၊ တည်ထားသာသနာ၊ သင်္ချာအမှန်၊
နှစ်ထောင်လွန်၍၊ အစွန်မြတ်မှု၊ ဆယ် နှစ်ခွယ်၊ ဥတုဝဏ္ဏ
မိုးလရွေးဖျား၊ နေသွားကရကဋ်၊ ခေါ်မှတ်ဝေဟာ၊
အာသဠာ၌၊ ပညာပွားဘို့၊ ကုသိုလ်ဖို့သား၊ ငါတို့ဖွားရာ၊
ချက်မြုပ်ရှာသည်၊ အောင်ချာပြည်ကြီးနား၊ ချောင်းတည်၊

ဆိုသော စတုဓမ္မသာရ ကိုးခန်းပါ၊ နိဂုံးပိုဒ်ရေ (၂)နှင့် အညီ—
နန်းတော်နှင့်မနီးမဝေး အဝမြို့လယ်တွင် သာသနာနှစ် ၂၀၁၂
ခု၊ ကော်ဇာ ၈၃၀-ပြည့်၊ ဝါဆိုလဘွားဖြစ်သည်။ မျိုးရိုးအနွယ်
တို့မှာ တလိုင်းပြည်ဝိသုဒ္ဓိရာဇဒေဝီ ဘွဲ့ခံဘုရင်မ ရှင်စောပု၏ တူ
တော် ပုသိမ်မြို့စား ဗျညားအိမ်၏ မြေးတော်သည် ရှင်မဟာရဋ္ဌ
သာရ၏ခမည်းတော်ဖြစ်သည်မယ်တော်မှာ အဝမြို့တည်နန်းတည်
သတိုးမင်းဖျား၏ မိဖုရား မင်းမောညိုတွင်မြင်သော သမီးတော်
စောနန်း၏ မြစ်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း....

“တလိုင်းပြည်လုံး၊ ယူကျုံးပိုင်ချုပ်၊ သိမ်းအုပ်သာငြိမ်၊
စည်းစိမ်ထူပြော၊ နတ်နှင့် လျောသည်၊ ရှင်စောပုတူ၊
လှိုက်ဆူကျော်ရိန်၊ ပုသိမ်မင်းမြေး၊ ဆက်ရှေးစဉ်ရိုး၊ တို့မိ
မျိုးကား၊ သတိုးမင်းဖျား၊ တရားစောင့်သုံး၊ ရန်လုံးထွင်
ခြေ၊ ရွှေမြေအဝ၊ တည်စုနန်းထီး၊ ပြည်ထောင်ကြီး၏-
သမီးမြစ်ရင်း၊ နွယ်မယွင်းသည်၊ စည်ကောင်း မတိမ်လှည့်
ကောင်းတည်း....” ဟူ၍ ကိုးခန်းနိဂုံး၌ စပ်ဆို ထားခဲ့ပေ
သည်။

ပြုပြင်ဆဲဖြစ်သော ထူပါရုံဘုရားကြီး၏ ပုံစံော်။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရမှာ နန်းတွင်းမှာပင် ကြီးပြင်းလာရ၍ စာပေအဖွဲ့အနွဲ့ ယဉ်ကျေးလှပေသည်။ ထီးသံ၊ နန်းသံ၊ ကြွင်းဆန်ချင်တိုင်း ဆန်နေသည်။ သီဟိုဠ်ရောက် ဆရာတော်ကြီး၏ တပည့်ဖြစ်သည်။ စစ်ကိုင်းတွင် သီတင်းသုံးလျက်ရှိသော နောင်တော်ရင်း ရှင်ဝရစက္ကပါလ ထေရ်ထံမှ အခြေခံ ပညာများ ရရှိသည်။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ပထမဆုံး စာသင်သားအဖြစ်နှင့် နေခဲ့သော ကျောင်းတိုက်မှာ စစ်ကိုင်းရတနာစေတီ ဆင်များရှင် ဘုရားတောင်ဘက်ရှိ “လင်္ကာရာမ-မဟာဝိဟာရ” ခေါ်သော ဥမင်ရွှေကျောင်းတော်ကြီးဖြစ်သည်။

ဒုတိယအကြိမ် နေရာမှာ ရှင်ပင်နန်းဦး၊ သို့မဟုတ် “လမ်းဦးမုဋ္ဌော” ဘုရားမြောက်ဘက် (ယခု ရွှေစေတီ သာသနရိပ်သာ) တွင် သီတင်းသုံးခဲ့သည်။ တတိယအကြိမ် ဥမင် ၃၀-ဘုရားတောင်ဘက် ဥမင်ကျောင်း ခေါ်သော စစ်ကိုင်းချောက်ကြီး နေရာ၌ သီတင်းသုံးလျက် သီဟိုဠ်ရောက်ကြီးဆရာတော်နှင့်အတူ လှည့်လည်၍ ပညာသင်ခဲ့ဘူးကြောင်းတို့ကို—

“မှတ်သားသင်ရေး၊ မေးမေးကြံကြံ၊ အံအံကျက်လေ၊ တနေ့သုံးခါ၊ ကိုင်သည့်စာနှင့်၊ မေတ္တာနှစ်ထွေ၊ ချောက်ထဲ နေ၍၊ စာပေသင်ရ တတ်ဘိမူ....” ဟူ၍၎င်း။

“တရားရှုမြဲ၊ မြိုင်တောသဲဝယ်၊ အမြဲမသွေ၊ ကမ္မလေ့နှင့်၊ စာပေသင်လျက်....” ဟူ၍၎င်း။

“မြိုင်ချောက်ကြီးဝယ်၊ သင်းသီးပယ်ခွာ၊ ပရိဝါနှင့်၊ ရွာလည်းမနှော၊ တောလည်းမထင်၊ လွင်လည်းမမည်၊ စာပဲ့စည်သည်၊ နေတည်ဖြစ်အောင်၊ ရပ်သီးထောင်၍၊ မြောက်တောင် ရှေ့နောက်၊ ရောက်လတ်ကုန်ကြ၊ မျိုးသိဿအား၊ ဝမ်းထွက်သားသို့၊ စီးပွားရှာရှာ၊ ခဲယဉ်းစွာသား၊ ပညာအမြိုက်၊ ဘဏ္ဍာတိုက်မှ၊ သိုက်သိုက် ဖွင့်လှစ်၊ သာရ နှစ်ကို၊ သစ်သစ်ငှဝေ၊ ဖြန့်ဖြူးပေသည်၊ သင်စေလိုရာ မရွေးတည်း....” ဟူ၍၎င်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပေသည်။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ နောက်ဆုံးအကြိမ် သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့သည့် ကျောင်းမှာ ရောဝတီမြစ်ကမ်းနဖူး ကြည်နူး သာယာဖွယ်ရာ တော-တောင်ရှုခင်းများ ဝန်းရံလျက်နေသော ဇေတဝန်ဘုရားတည်ရှိရာ ဝတ်ရုံတောင်ဝှမ်းတွင် အဝ၊ ရွှေနန်းဓကြာရှင်ဘုရင်နရပတိ ဆောက်လုပ်သော သက်ကယ်မိုး ဝါးကျောင်း (ဝတ်ရုံတော်ကျောင်း) ဖြစ်သည်။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရမှာ သိက္ခာတော် ဝါနှစ်ဆယ် ရှိနေချိန်ဟု ဆိုရပေမည်။ ဝတ်ရုံတောင်ပေါ်မှ လှမ်းမြင်ရသော ရောဝတီမြစ်ကြီးကို ခွေရစ်ပြီးလျှင် တောင်အထပ်ထပ် ဝန်းရံထားသော စစ်ကိုင်းတောင်၏ ရှုခင်းနှင့် သက်ကယ်မိုး ဝါးကျောင်းကို ဖွဲ့ဆိုထားခဲ့သော “ဝတ်ရုံကျောင်းဖွဲ့” မော်ကွန်း တစောင်လည်း ရှိလေသည်။

ရွှေနန်းကြော့ရှင် ဘုရင်နရပတိ ဆောက်လုပ်တင်လှူသော
ဝတ်ရုံတော်ကျောင်းမှာ သာမန်ကျောင်းမျှဖြစ်၍ ဂုဏ်ကျေးဇူး
အကျော်အစောနှင့် မလိုက်လျောသည့် အကြောင်းကိုလည်း—

“နရပတိရာဇာ၊ သဒ္ဓါ ပြတ်ပြတ်၊ ကြည်ဆွတ်သောအား၊
သိကြား နွံကျယ်၊ နိကာယ် ငါးဦး၊ ပင်လယ်ကူးသို့၊
ကျေးဇူးနှင့်သော်၊ မလိုက်လျော်တည့်....” ဆိုသည့်စာပိုဒ်
အရ ထင်ရှားလှပေသည်။

သို့ရာတွင် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရသည်—

“အောက်မေ့ကြံထွေ၊ တရားဖြေလျက်၊ စာပေသင်ခြင်း၊
လှူသီတင်းနှင့်၊ မကင်း ဘာဝနာ၊ ဆည်းပူးရှာသား၊
မဟာရဋ္ဌ၊ သာရတွင်မည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လျှင်၊ အရှည်
လင့်လင့်၊ အသင့်မျှော်မျှော်၊ နေသရော်တည့်....”

ဆိုသောအတိုင်း စာပေသင်ကြားတရားအားထုတ်လျက်သာ
ဖြေဖျော်၍နေရကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ရှင်မဟာရဋ္ဌ
သာရသည် ၈၉၂-ခုနှစ်၊ သက်တော် (၆၂) နှစ်တွင် ပျံ့လွန်သည်။
သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်က သမိုင်းဝင် စေတီတဆူတည်ခဲ့သည်။
ထိုစေတီမှာ ထူပါရုံအနီး လက်စဲဘက်ကွင် ရှိ၍ “ရှင်မဟာရဋ္ဌ
သာရစေတီ” ဟုဘွဲ့တော်သမုတ်သည် ၁၂၉၄-ခုမှစ၍ စစ်ကိုင်းမြို့
မြို့မ၊ ရဲဌာနာမှ ကြပ်မတ်ပြုပြင်ထားသည်ကို ယခုအခါ တွေ့မြင်
နိုင်ကြပေသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ပါး၏ စာရည်သွေး။

ရှင်မဟာသီလဝံသနှင့် ရှင်ရဋ္ဌသာရ တို့၏ စာမူများကို မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ပညာရှင်များ ဝေဘန်ထားခဲ့သည်မှာ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ စာမူသည် ပိဋက ပါဠိတော် စာပေနှင့် တူကြောင်း ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ စာများသည် အဋ္ဌကထာဖွင့် စာပေနှင့်တူကြောင်း အဆိုရှိသည်။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ စာသည် ထန်းသမား ရင်ဘတ်နှင့်တူ၍ လောကကြောင်းနှင့် ပူးတံ့ခွါတံ့ရှိသည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ စာသည် လိပ်ရင်ဘတ်နှင့်တူ၍ ဓမ္မကြောင်းနှင့် မခွာ ဟူ၍လည်း ဆိုစမှတ်ပြုကြသည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ စာမှာ စည်သံနှင့်တူ၍၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ စာမှာ တူရိယာငါးပါးကို တပြိုင်နက် တီးမှုတ်သံနှင့် တူကြောင်းများကိုလည်း ဝေဘန်အကဲဖြတ်ခဲ့ကြပေသည်။

လျင်ဒဏ်ကြောင့် ပြိုကျသော ထူပါရုံကို အဝ,ဘုရင်
မင်းရဲကျော်စွာ ပြုပြင်ခြင်း။

အဝ,ဘုရင် နရပတိ မင်းတရားသည် ၈၀၆-ခုနှစ်က စ၍
ထူပါရုံကိုတည်ခဲ့ရာ ၁၀-နှစ်အကြာ၊ ၈၁၆-ခုနှစ် ရွှေထီးအထွတ်
တင်သည်အထိ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်းလုံး
မင်းပြောင်း မင်းလွဲခေတ်နှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ နေရလေသည်။
အဝ,နေပြည်တော်တွင် သတိုးမင်းဖျားကစ၍ ရွှေနန်းကြော့ရှင်
ဘုရင်နရပတိလက်ထက်တိုင် မြန်မာမင်းများ ဆက်လက် စိုးစံ
ခဲ့ကြရာ၊ ၈၈၈-ခုနှစ်၌ ရှမ်း သိုဟန်ဘွားက တိုက်ယူစိုးစံပြန်
သည်။ ၈၉၂-ခုနှစ်တွင် ကောင်ငူဘုရင်မင်းတရားရွှေထီးသည်
တောင်ငူတွင် နန်းတက်၍ မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်းနှင့် အခြား တိုင်း
နိုင်ငံ ပြည်နယ်များကိုပါ သိမ်းပိုက်လျက် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး
ကို ကျယ်ပြန့်စွာ ပြန်လည် ထူထောင်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်
ဘုရင့်နောင် ခေါ်သော ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်မင်းသည် တပင်
ရွှေထီး၏ အရိုက်အရာနှင့်တကွ အစုစု ကွဲပြား ခြားနားသော
ပြည်နယ်များကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်လျက် ဟံသာဝတီ နေပြည်
တော်တွင် ထီးနန်းစိုးစံပြန်သည်။

ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင်မင်းတရားနှင့် သားတော် နန္ဒ
ဘုရင်မင်းလက်ထက်အခါက အဝ,နေပြည်တော်သည် ဟံသာ
ဝတီ လက်အောက်ခံ မြို့တမြို့မျှဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။ ဘုရင်ခံမျှသာ
စိုးစံရာ အဝမြို့တွင် ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများရှင်နှင့် သားတော်
ငါးဆူဒါယကာ နန္ဒဘုရင်တို့လက်ထက်၌ သတိုးမင်းစော တပင်
ရွှေထီး သားတော် မင်းလကျီနှင့် နန္ဒဘုရင်သားတော် မင်းရဲ

ကျော်စွာတို့ မြို့စား၊ နယ်စား ဘုရင်ခံအဖြစ် အုပ်ချုပ် စိုးစံကြသည်။ အင်းဝဘုရင်ခံ ခေတ်ဟုဆိုရမည့် အချိန်မှာ၊ ၉၁၆-မှ ၉၅၉-ခုအထိ (၄၃) နှစ်အတွင်း ဘုရင်ခံ သုံးဦး ဆက်လက် အုပ်ချုပ်နေချိန်ဖြစ်ပေသည်။

ဘုရင်ခံအဖြစ် အဝတွင် စိုးစံသော နန္ဒဘုရင် သားတော် မင်းရဲကျော်စွာ လက်ထက်၌ စစ်ကိုင်း ထူပါရုံ ဘုရားသည် သက္ကရာဇ် ၉၅၂-ခုနှစ်တွင် ငလျင်ကြီးစွာလှုပ်သဖြင့် မြေသို့ ခုကာ ပြိုကျ ပျက်စီးလေသည်။ ထိုနှစ်က အဝတွင် စိုးစံနေသော မင်းရဲကျော်စွာသည် ထူပါရုံကို အသစ်တဖန် ပြန်လည် ပြင်ဆင် တည်ထားကြောင်း ရာဇဝင်၌ ဖော်ပြထားသည်။

သာလွန်မင်းလက်ထက် ထူပါရုံ ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပြိုကျပြန်ခြင်း။

သာလွန်မင်းကား မင်းကောင်း မင်းမြတ်တပါး ဖြစ်၏။ ဘိုးတော် ဆင်ဖြူများရှင် ခမည်းတော် ညောင်ရမ်းမင်းနှင့် နောင်တော် အနောက်ဘက်လွန်မင်းတို့၏ အရိုက်အရာ ထီးနန်း စည်းစိမ်ကို ဟံသာဝတီမှ အင်းဝသို့ ၉၉၆-ခုနှစ်က ရွှေ့ပြောင်း၍ စံတော်မူသည်။ ဤမင်းလက်ထက် တိုင်းကားပြည်ရွာ သာလွန်၍ တိုးတက်စည်ကားလာခြင်းကြောင့် သာလွန်မင်းတရားဟု တွင်သည်။ ညောင်ရမ်းမင်းဆက်မှစ၍ ၃-ဆက်မြောက် ဒုတိယ အင်းဝခေတ်ကို ဆက်လက်တည်ထောင် စိုးစံသည်။ ၉၉၈-ခုနှစ်တွင် စစ်ကိုင်း ရာဇမဏိစူဠာ၊ ကောင်းမှုတော်ကြီးကို တည်ထား ပူဇော်သည့်မင်း ဖြစ်သည်။

ထိုမင်းလက်ထက် ၉၉၉-ခုနှစ်တွင် မြေငလျင်ကြီးစွာလှုပ်ခဲ့ရာ၊ ထူပါရုံစေတီမှာ ငလျင်ဒဏ်ကြောင့် တဖန် ပြိုကျပျက်စီးလေသည်။ ထိုနှစ်မှာပင် ကောင်းမှုတော် ဒါယကာ သာလွန်မင်းက ထပ်မံ၍ အသစ်ပြုပြင်ပြီးလျှင် ၁၀၁၀-ခုနှစ် တန်ခူးလဆန်း ၂-ရက်နေ့တွင် တံတားဦး မင်္ဂလာစေတီ ရွှေကြက်ယက်စေတီများ နှင့် အတူ ထီးတော် တင်လှူခဲ့ကြောင်းကိုလည်း ရာဇဝင်၌ ဖော်ပြပါရှိသည်။ ထူပါရုံကို ရွှေအတိ မှမ်းမံ လှူခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ဘိုးတော်လက်ထက် ထူပါရုံ။

ဘိုးတော် ဦးဝိုင်းဟု တွင်ခဲ့သော ဗဒုံ (အလုံ) မင်းသည် အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ စတုတ္ထမြောက် သားတော်ဖြစ်၍ ဆင်ဖြူရှင်မင်း သားတော် စဉ့်ကူးမင်းနှင့် နောင်တော်ကြီးမင်း သားတော် ဖေါင်ကားစား မောင်မောင် တို့ကို လုပ်ကြံ၍ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သည်။ ၁၁၄၄-ခုနှစ်တွင် မြစ်ငယ်မြောက်ဘက် အမရပူရမြို့တော်ကိုစတင်၍ ၁၁၄၅-ခုနှစ် အင်းဝမြို့မှ အမရပူရမြို့တော်သစ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ စိုးစံသည်။ အမရပူရမြို့တော်တည်ခြင်းမှာ ကိန်းခန်း သိုက်ဓာတ်အရ တည်ထောင်ကြောင်း အဆိုရှိသည်။

အမရပူရမြို့တည် နန်းတည် ဘိုးတော်ဦးဝိုင်းလက်ထက်တွင် ထူပါရုံ ပျက်စီးနေပြန်သည်ကို အသစ်တဖန် ပြုပြင်၍ ရွှေထီးအထွတ်တင်လှူခဲ့ကြောင်း ရာဇဝင်တို့၌ ပြဆိုလေသည်။

ဘိုးတော်ဘုရားသည် မင်းသားကြီး အိမ်နိမ့်စံဘဝ စစ်ကိုင်း အိမ်တော်ရာတွင်လည်း အောင်မြေလောက ကျောက်စေ့ကံတဆူ တည်ခဲ့သည်။ ဘိုးတော်နောက် ဆက်ခံစိုးစံသော ဘကြီးတော် နှင့် သာယာဝတီ မင်း တို့၏ ဘိုးတော် ဖြစ်သောကြောင့် ဘိုးတော်ဟု တွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤ ထူပါရုံစေတီကို
ပုဂံမင်း နောက်ဆုံး ပြုပြင်ခဲ့ခြင်း။

ကုန်းဘောင်မင်း ရွှေဘိုမင်းဟု တွင်သော သာယာဝတီ မင်း၏ သားတော် ပုဂံမင်းသည် ၁၂၀၈-ခုနှစ်တွင်၊ အမရပူရ နေပြည်တော် စတုတ္ထအကြိမ် နန်းတက်သည်။ ခမည်းတော် သာယာဝတီမင်းလက်ထက် ၁၂၀၀-ပြည့်၊ နှောင်းတံခူးလဆန်း (၈)ရက်နေ့ ညတွင် မြေငလျင် ပဲ့တင်သံနှင့် ကြီးစွာလှုပ်လေ သည်။ အကြိမ်ပေါင်း များစွာလည်း လှုပ်သည်။ ယင်းသို့ ပြင်းပြစွာ အကြိမ်များစွာငလျင်လှုပ်သဖြင့် အမရပူရမြို့တော်နှင့် စစ်ကိုင်း၊ အင်းဝမြို့ရှိ ဘုရား ပုထိုး စေတီတော်များ အပြိုကြီး ပြို၍၊ အပျက်ကြီး ပျက်စီးခဲ့သည်။

ထိုအချိန်က မျက်မြင်ကြုံတွေ့နေသော စဉ့်ပါဆရာတော် သည်—“ရောင်မြူးနီတုံ၊ ထူပါရုံလည်း၊ မြေပုံအသွင်” ဟူ၍စပ်ဆို မှတ်တမ်းပြုလေသည်။ ဤထူပါရုံဘုရားလည်း မြေသို့ ပြားပြား ညွတ်မျှရှိလေသည်။ သာယာဝတီ မင်းသည် နောင်တော် မင်းတရား၏ သားတော် ညောင်ရမ်းစား “စကြာမင်းကလေး” မသင့်သောအကြံကို ကြံစည်သည်ဆိုပြီးလျှင် ရေချ၊ ကွပ်မျက် သုပ်သင်သည့် ထိုနှစ်မှာပင် မြေငလျင် ကြီးစွာ လှုပ်ခဲ့သဖြင့်

ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းသည် “စကြာမင်းကလေး ရေချပုံ နှင့် ထူပါရုံ” စသော ဘုရားတိုင် မဟာလေးချိုးကြီး မှတ်တမ်း အဖြစ် ရေးစပ်ခဲ့သည်ကို ဖော်ပြလိုပေသည်။

ထူပါရုံစသော ဘုရားတိုင် လေးချိုးကြီး။

“ (အို-ဒကာမကြီးရဲ့) ယင်းအမေးထွက်သဟာ ဖြေဘို့ တရားမှာတော့၊ မင်းကလေး “စကြာ” ရေသို့လားစဉ်က၊ စနေဂြိုဟ်၊ နဂါး မသေဘို့တားပြန်သတဲ့၊ ကံဆန်းသကို နော် (အိုကွယ်) ပြေ (ပြည်) ဗဟိုဘုရား၊ ရွှေဘိုအပါး တွင်ဖြင့်၊ (အော်) ကျုပ်တို့အမေရို့ အဖွားမှာတော့ မှန်နန်းအပျိုတော်....၊

(၀၁) တနည်းကား။

(၁) အသင်းအပင်းအရေး ခက်သဟာ ဖြေဘို့အသွားဟာက အော်--အရင်းတွေးလိုက်တော့ အချင်းချင်းဘေးတွေနှင့် အတွင်းရေးကလဲ တဖက်ပေထင်နှော၊ “ မင်းကလေး စကြာ” ရေသို့လားစဉ်က၊ ပြေဗဟို ဘုရားဆိုတဲ့ ရွှေဘို့ တမှားပေပေါ့ အများပြည် မအေးစရာ (စန္ဒာရယ်) အမေတို့အဖွားတောင်မှ မှီသေးတာ။ ။

(၂) (အော်) အပျက်အပျက်နှင့်နှစ်ရတဲ့ အထက်ခေတ်ဆီက သက္ကရာဇ်မှာတော့ တွက်စစ်လျှင် တမင်မဖြောင့်ချင်တဲ့ အကြင် ထောင်နှစ်ရာ နှစ်အထူးတွင်မှ၊ တန်းခူး ပုဏ္ဏမီ တိထိအထွက်ပေပ၊ ခြောက်ရက် အမှောင်သန်းပြန်သနဲ့

နောက်ဆက် တဘောင် နှင့် လွမ်းလောက်အောင်၊
 အောင်ပန်းတကြိုင်ကြိုင် အထက်အညာမှာသင်းပေတဲ့
 ညောင်ရမ်းပိုင် “စကြာ” သနင်းရယ်နှင့်၊ ကနက်ဘမရာ
 နှင်းစရာ အသရေလှပေတဲ့၊ ရွှေ“မြတောင်” မဟာသွေး
 တို့မှာဖြင့်၊ နေ-လ-နှစ်ဆောင် ကြမ္မာ မွေးချိန်ထင့်၊
 (ဪ) မြန်မာအရေးတွေ့မို့ တခါတခါလဲ တွေးမိပေ
 သပေါ့၊ “ဒကာရေး” ဆိုသူ ဆံရှည်ဗိုလ်တို့နှင့် မြန်ပြည်
 တခုကို ကြံစည်သကဲ့လို မှတ်လေတော့၊ ဘုန်းပြောင်
 ပြောင် ကုန်းဘောင်နတ်ကယ်က၊ ရေလယ်မှာ သေဟယ်
 လို့ သတ်စဉ်က၊ မင်းဇာတ် ရာဇဝင်နှင့်၊ ဪ...
 အချင်းချင်း အသတ် အဖြတ် တွင်ဖြင့် ပညတ် ကမ္ဘာ
 တွင်ဘို့၊ ပထဗျာ “ငလျင်” အင်းအနို့ ယင်းသို့လှုပ်သမို
 “ငရိုင်း” ပေထင့်၊ အညာတခွင်တပြင် မင်းသို့ ကျပ်တို့
 စစ်ကိုင်းဆီက၊ တိုင်းပြည်မှာ သမိုင်းအရှည်မဟောင်းနိုင်
 တဲ့ပြင်၊ တောင်းဆု ကော်ရော် ပတ္တနာ သူမှာ အကျတ်
 များစေတဲ့၊ “ကောင်းမှုတော်” တဆူကသာ အလွတ်
 ထားပါလို့၊ “ပတ္တမြားစေတီ” ဘုံအမတ်ရဲ့ပြင် “ပုညရှင်”
 “ထူပါရုံ” နှင့် ဇမ္ဗူမြန်မာဘုံ ရှိရှိသမျှဘုရားတို့မှာဖြင့်
 သူသူငါငါ အစုံ တပည့်မတို့လဲမတားနိုင်ဘူး၊ ဪ...
 ပဝေအတိတ်ယမန်က နေဟိတ်ဖန်ခဲ့တဲ့၊ ပရမေထိပ်ပန်
 ရွှေနိဗ္ဗာန်သို့လားသည်သို့၊ ဪ... မကြံသာ မဖန်သာ
 နှင့်၊ ကံအရာပေထင်နှော... မဏ္ဍလာသည်အပူမှာ မလွှာ
 ပြည်သူတွေနှင့် မခြားအောင်ပါ၊ သနားဖွယ် သမယ
 အခါပေနော်ကွယ်... ဘုရား ကယ်ပ၊ သိကြား ကယ်ပ
 တွေနှင့် အားငယ်ကြရှာ။ ။

(၃) ထာဝရတဘာသာ ကန်ခိုးအာဏာခွဲပြန်သနဲ့၊ သာသနာ့ ဒါယကာ ကိုးရာမဲ့ချိန်မို့၊ အမျိုးမြန်မာမကဲ့၊ သွေးစရာ အလွဲ အတန်းကျကျပြီး တနှမ်းနှမ်းတလှလှနှင့် မချမ်း မမြ၊ ပန်းကြသဟာ မန်းနဂရအညာမှာတော့ မြန်မာ့ ဗိမာန်ကုလား (ဒဂုံကွယ်) အလွမ်းဘဝ လွမ်းမကွလို့ တမှန်းမှန်းဆဆပြီး (ဪ) ဘန်းမျှဆရာရယ်က ခဏ၊ ခဏ၊ တတ၊ တနှင့် ဓမ္မအဓိဋ္ဌာန်ပွား။ ။

အမရပူရ စတုတ္ထနန်းစံ ပုဂံမင်းသည် ကုန်းဘောင်မင်း လက်ထက် စကြာမင်းကလေး ရေချစဉ် မြေလျှင် ပြင်းထန်စွာ လှုပ်သဖြင့် အမရပူရနေပြည်တော်နှင့်တကွ စစ်ကိုင်း၊ အင်းဝရှိ တန်ခိုးကြီး သမိုင်းဝင် စေတီ ပုထိုး အများအပြား ပြိုပျက်တော် မူခဲ့ရာတွင် ဤ ထူပါရုံဘုရားလည်း တဆူအပါအဝင် ပျက်စီး လေသည်။ ပြိုကျနေသော အဋ္ဌများကို ဖယ်ရှား ဖျက်သိမ်းပြီး လျှင် ပထမ၊ အဋ္ဌမြစ်က စ၊ ချ၍ အသစ်တဖန် ပြန်လည်တည်ခဲ့ရာ ထူပါရုံဘုရား ပထမ၊ ဌာပနာသွင်းရန် ရွှေဆင်းတု၊ ငွေဆင်းတု၊ ကျောက်ဆင်းတု စုစုဆူရေပေါင်း ၁၆၀၀-ကျော်များကိုလည်း အခင်းအကျင်း ပွဲသဘင်များနှင့် ထမ်းစင်မှာ တင်ဆောင်ပြီး လျှင်၊ ထွက်တော်မမူမီ တရက်ကတင်ကြိုပို့ထားစေ၍ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၂-ခုနှစ် တံပို့တွဲလဆန်း (၁၃) ရက်နေ့တွင် ဘဝရှင် ပုဂံမင်းတရားသည် မင်းမိဖုရား၊ မင်းညီမင်းသား၊ စော်ဘွား မြို့စား၊ မျိုးတော် မတ်တော်၊ ဗိုလ်မှူးတပ်မှူး၊ ရဲမက်အပေါင်းတို့ ခြံရံလျက် ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ထွက်တော်မူကြီး ထွက်တော် မူ၍ ကိုယ်တိုင်တော် ဌာပနာသွင်းတော်မူသည်ဟု ကုန်းဘောင် မင်းဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် ဆိုထားသည်။

ပုဂံမင်းတရားသည် ဤထူပါရုံစေတီကိုသာ ပြုပြင်တော်မူခဲ့သည်မဟုတ်၊ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး ရှင်ဖြူရှင်လှ ရေဆိပ်မှသည် ရှင်ဖြူရှင်လှဘုရားအထိ ခရီးတမိုင်ခန့် ရှည်လျားသော စောင်းတန်းကြီးကိုလည်း အမိုး-အကာ လက်ရုံးနှင့်တကွ ပြုလုပ်တော်မူစေသည်။ ဥမင်သုံးဆယ်ဘုရားကိုလည်းပြုပြင်ခဲ့သည်။ စစ်ကိုင်းတောင်ထိပ်၌ ဗောင်းတော်ကျ၊ စေတီတဆူကိုလည်း အသစ်တည်ခဲ့သည်။

ပြည်သူအများအကျိုးငှါ တောင်ရိုးအရှေ့ဘက်တွင် ကြက်ထောင်အင်း၊ ဒါးမကျအင်း၊ ညောင်ပင်သာအင်း၊ မြစ်စက်အင်း၊ တောင်အင်းများ။ တောင်ပိုးအနောက်ဘက်တွင် ဆင်ဖြူကန်အင်း၊ ကောင်းမှုတော် အနီး တန့်တည်အင်း၊ မြောင်းအင်း၊ တုန်းအင်း၊ တောင်ရင်းအင်း၊ ရေမြက်ကြီးအင်း တို့ကိုလည်း တူးဖော်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က ဓမ္မကချောင်၌ သီတင်းသုံးသော ထွဋ်ခေါင် ဆရာတော်အား လျှောက်ထားလျက် ရေသတ္တဝါ အများကို ဘေးမဲ့လှူသည်။

၁၂၁၆-ခုနှစ်၊ တောင်ရိုးအနောက်ဘက် ကောင်းမှုတော်မှ အရှေ့မြောက် စာရေးရွာတိုင်အောင် တောတောင်အရပ်များ၌ ကျက်စားသော ငှက်တိရစ္ဆာန်တို့နှင့် သားသမင်တို့အား သတ်ဖြတ် ဘမ်းဆီးခြင်း ဘေးရန်မရှိစေရကြောင်းနှင့် ထွဋ်ခေါင် ဆရာတော်အား ဘေးမဲ့လှူကြောင်းများကိုလည်း အဆိုပါ ရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ဖော်ပြချက်ရှိလေသည်။

မျက်မှောက်ခေတ် ထူပါရုံ။

နောက်ဆုံး ပုဂံမင်းတရားသည် ရွှေထီးအထွတ်တင်လှူသည် အထိ အပြီးသတ်ပြုပြင်ခဲ့သော ထူပါရုံကို ယခုမျက်မှောက်ခေတ် မျက်မြင်ဖူးတွေ့နေကြရပေသည်။ တတိယပစ္စယာသုံးဆင့်အထက် မှ ပြိုကျနေသည်ကိုကား မည့်သည့်ခေတ် လက်ထက်ဟူ၍ ခန့်မှန်းရန် ခဲယဉ်းလှပေသည်။

သို့ရာတွင် အင်္ဂလိပ်မင်း လက်ထက်၊ ၁၉၁၀-ခု၊ ဧပြီလ (၁၀) ရက်နေ့က အစပြု၍ ရောဝတီ မြစ်ကူး သံတံတားကြီး ဆောက်လုပ်မည့်အခါ လမ်းနှင့်မလွတ်ကင်းသော ဘုရား ပုထိုးများ၊ ပြာသာဒ် တံဆောင်း၊ သိမ်ကျောင်း တိုက်တာများ ဖျက်ဆီးဖျိကြရလေသည်။

ဖျိဖျက်သော စေတီပုထိုး သိမ်ကျောင်း တိုက်တာများမှ မွေတော် ဓာတ်တော် ရွှေငွေရတနာ အဘိုးတန် ရုပ်ပွားတော်များ၊ အခြား ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို အသစ်တဖန် ကိန်းဝပ်တော်မူနိုင်ရန်အစီအစဉ်ပြုလုပ်ကြရပေသည်။ ထိုအခါထူပါရုံကြီးသည် ပစ္စယာသုံးဆင့်မျှနှင့် မပြီးမပြေရှိသည်တွင် ဌာပနာတိုက်ဖွဲ့လျက် ဌာပနာသွင်းထားကြရန်နှင့် တည်ရင်း ပုံစံတော်အတိုင်း အသစ် ပြင်ဆင်ကြရန် ကြံစည်ကြကြောင်း ဓာတ်ပေါင်းစေတီကျောက်တိုက်တော်သမိုင်းစာတမ်းအရဆိုလျှင် တတိယပစ္စယာမျှသာရှိနေကြောင်းထင်ရှားလှပေသည်။

မီးရထားလမ်း သွယ်တန်း၍ဖောက်လုပ်သောအခါ၊ ကမ်းနားစကုမော်အရပ်ရှိ၊ ရန်အောင်မြင်ဘုရားနှင့် စေတီတရံ ကြီး၊ ငယ် (၉)ဆူ၊ ၎င်းတောင်ဘက် ဘုရားကလေး (၂)ဆူ၊ ရွှေပြည်ဆိပ်ဦး

ဘုရားနှင့် အာရုံခံတန်ဆောင်း၊ ခဝါရုံကျောင်းအနီးရှိ စေတီတဆူ၊ အုဉ်တိုက်ရွှေဘုရားနှင့် ၎င်းအပါးကပ်၍ ဘုရားကလေးတဆူ၊ ပန်းဘဲတန်း ရှင်မဟာသီလဝံသ အရိုးအိုးစေတီတဆူ၊ စုစုစေတီကြီးငယ် ဆူရေ(၁၈)ဆူ၊ လက်ခုပ်ပင်သိမ်အုဉ်တိုက်ပါ ရွှေပြောင်းကြရပေသည်။ ရွှေစရိတ်ငွေပေါင်း သုံးသောင်း ကိုးရာကျပ်ကိုလည်း အင်္ဂလိပ် အစိုးရတို့က ထုတ်ပေးကြောင်း ယင်းစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားချက်အရ သိရပေသည်။

ဒီပါမြေ ဆရာတော် ဦးဆောင်သော ထူပါရုံ ဂေါပကအဖွဲ့။

“တောင်ကျန်းဗဟို၊ အောင်ခွန်းဆိုပိမ့်၊ ရှန်းစိုအုံ့ မိုင်း၊ မြရည်ဆိုင်းလျက်၊ ရှုတိုင်းသာယာ၊ မြစ်ရောနှင့်၊ သေလာရံဝန်း၊ ပတ်လည်ထွန်းသား၊ စံကွန်းအောင်မြေ ထောင်ရောင်နေမျှ၊ ရွှေပြည် အင်းဝ၊ စိုးပိုင် သ,သည်၊ “နရပတိ” စောဘုန်းရှိလျှင်၊ ဘူမိနက်သန်၊ နှိုင်းလောက် တန်၍၊ မြေကြန်ပျံ့လှိုင်း၊ မြို့စစ်ကိုင်း၌....

သမိုင်းတင်ရာ၊ နှစ် ကောဇာမူ၊ ရှစ်ရာ ခြောက်ခု၊ ခါရတုတွင်၊ ညွှန်းဆုရည်မြှော်၊ သောင်းလုံးကျော်အောင် ဘွဲ့တော်နာမ၊ “လောကမှန်ကူ” သယမ္ဘူတညွှ၊ “ထူပါရုံ” မည်၊ တွင်ရုဠ်ဖြင့်၊ စေတီတည်ထား၊ မင်းဆက်များတို့၊ ဆင့်ပွားကုသိုလ်၊ ပျက်စီးပြိုသော်၊ နဂိုမူလ၊ ဥာဏ်တော် ပြလျှင်၊ တရားသုံးဆယ်၊ လွန်သပ္ပာယ်အောင်၊ အံ့ဖွယ် မည်း၊ ရွှေတိပြီး၍၊ ရွှေထီးထွတ်တင်၊ အောင်ပွဲယင်ခဲ့....၊

စကားပြေ။

အင်း ၉-အင်းတို့၏ အဝတွင်၊ ရွှေနန်းမြို့တော်ကို စုတည် ထောင်တော်မူခဲ့သဖြင့် “အင်းဝနေပြည်တော်” ဟု ခေါ်ဝေါ် သမုတ်ပြီးလျှင် မင်းဆက်ပေါင်း ၃၃-ဆက်တို့ စိုးစံတော်မူကြရာ အင်းဝနေပြည်တော်တွင် ဘုန်းသမ္ဘာ လက်ရုံးတော်စွမ်းဖြင့် ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခဲ့သော ဘုရင်နရပတိ မင်းတရားသည်—

သက္ကရာဇ် ၈၀၆-ခုနှစ်၌ လောကမှန်ကူ ဘွဲ့တော်တဆူဖြင့် အမျှားသိရှိကြပြီးဖြစ်တဲ့ “ထူပါရုံ”စေတီ မြတ်ကြီးကို ဦးစွာ ပထမတည်ထားပူဇော်ပါ တယ်။

ထိုနောက် ၉၅၂-ခုနှစ်၊ ငလျင်လှုပ်၍ ပြိုကျသဖြင့် အင်းဝ မင်းရဲကျော်စွာ က တကြိမ်။

၉၉၉-ခုနှစ်၊ ငလျင် ဘေးဒဏ်ကြောင့် တဖန် ပျက်စီးရာ ရာဇမဏိစူဠာ ကောင်းမှုတော်ဒါယကာ သာလွန်မင်းကတကြိမ်။

၁၁၄၃-ခုနှစ်၊ ဘိုးတော် ဗဒုံမင်း က တကြိမ်၊ နောက်ဆုံး ၁၂၁၂-ခုနှစ်၊ ပုဂံမင်းလက်ထက်မှာဆိုလျှင် “နံကိုင်းနန်းဦး၊ ရောင်မြူးနီတုံ၊ ထူပါရုံလည်း၊ မြေပုံအသွင်” စတဲ့စဉ်ပါဆရာတော် ရတုပိုဒ်စုံအတိုင်း ထူပါရုံစေတီ ငလျင်လှုပ်ခြင်းခံရ၍ အမြို့ကြီး ပြိုပြီး၊ အပျက်ကြီး ပျက်စီးတော်မူပြန်လေတော့၊ မူလဥာဏ်တော် အတောင် ၁၃၀-မှ ဥာဏ်တော် အတောင် ၁၃၅-အထိ မြင့် တက်ပြီး၊ မင်းအသီးသီးတို့က ဥာဏ်တော်မြင့်တက်၍ ပြုပြင် တည်တော်မူကြပါတယ်။ သည်လိုဖြင့် နရပတိမင်းမှ ပုဂံမင်းအထိ မင်း-၅-ဆက်တိုင်တိုင် ခိုင်ခန့်အောင် တည်ထား ပူဇော်ခဲ့တဲ့ ထူပါရုံစေတီကြီး ဖြစ်ပါတယ်။

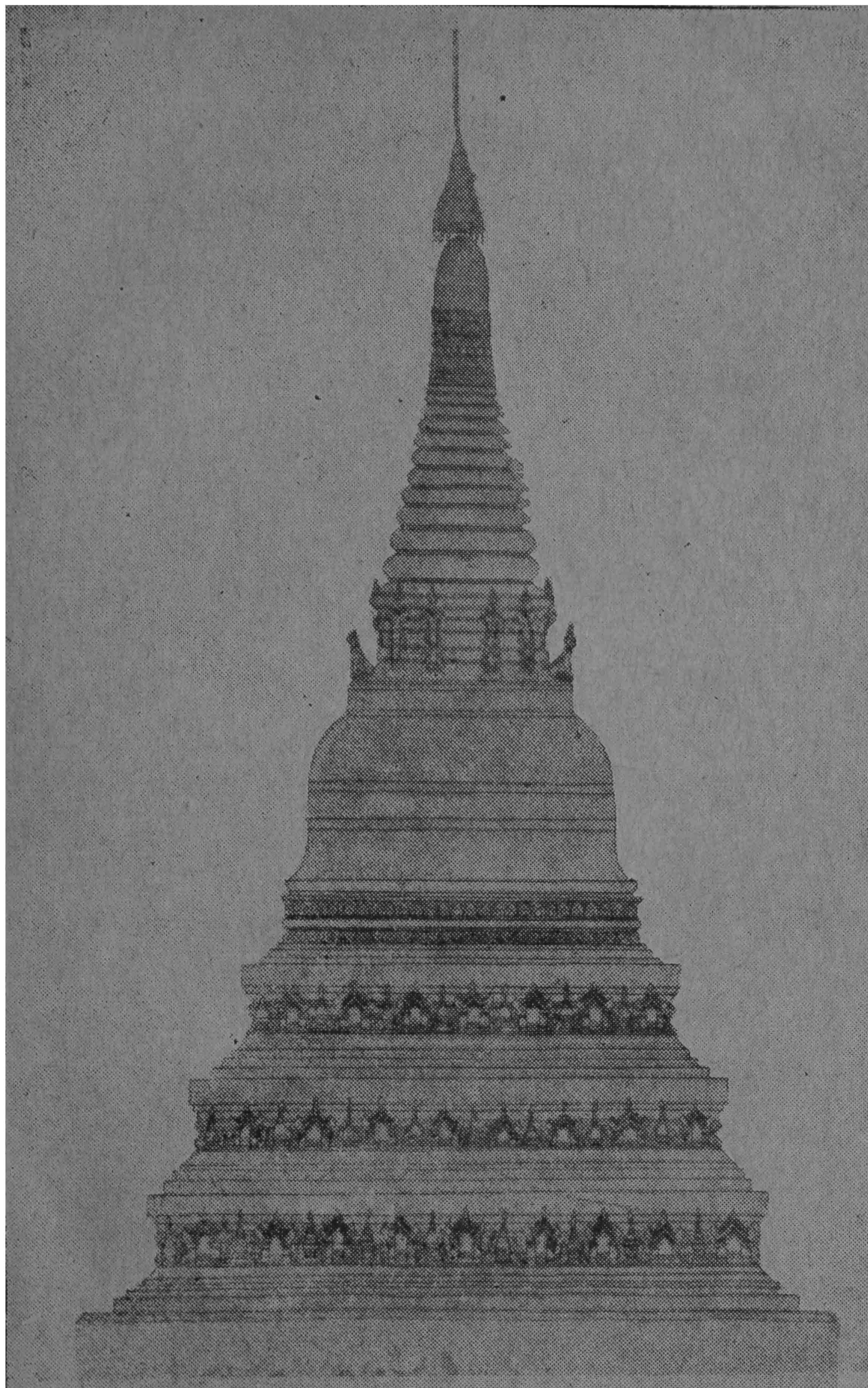
ရတု-ပြန်ဆက်။

ရာဇဝင်ဆက်၊ မင်းငါးဆက်တို့၊ ဆင်းသက်မှုပုံ၊ ထူပါရုံ
သည်၊ ကြည်ယုံနတ်လူ၊ မပြတ်မှု၍၊ “ကျေနပ်တိသတ်၊
စွန်းလတ် ဂေါဟာ၊ ထောင့် သုံးရာ၏၊ ပြာသိုလပြည့်၊
တိထိလှည့်၍၊ ခုံပြည့်ခါမှီ၊ တပသီပြင်၊ ဇော်ကျီ ဝိဇ္ဇာ၊
ဗြဟ္မာ သိကြား၊ နတ် နဂါးနှင့်၊ အများကျိုးမြော်၊
မြတ်ဘိုးတော်တို့၊ နှိုးဆော်ကူညီ၊ ပါရမီရှင်၊ ကုသိုလ်ရှင်
လည်း၊ အောင်မြင်စေရာ၊ ရည်သန်ကာဖြင့်၊ သာသနာပြု
ခေါ်တွင်မှုကား၊ သမုတိလျှာ၊ “ဒီပါအေးမြ” ထေရ
ဘုန်းမော်၊ ဆရာတော်သည်.....

စကားပြေ။

တတိယ ပစ္စယာ အဆင့်ထိသာ ကြွင်းကျန်ပြီး အုဉ်ပုံအတိ
ငုံးတိတိဖြစ်နေသော ထူပါရုံစေတီကြီးကို ယခုမျက်မှောက်ခေတ်
တွင် တွေ့မြင်နေကြရပါတယ်။

မင်းငါးဆက်တိုင် ဆက်လက် ပြုပြင် လာသော်လည်း မျက်
မြင်ဖူးတွေ့နေကြရသည့်အတိုင်း တည်ရှိနေသော ထူပါရုံကို စစ်
ကိုင်း နာဂပဗ္ဗတ တောင်တန်း ရှင်ဖြူ-ရှင်လှဘုရားကြီး ပြန်လည်
ပြုပြင်သော ဒီပါအေးမြ သာသနာပြုဆရာတော် ဦးနန္ဒသိရီသည်
မိမိ၏ သီလ၊ သမာဓိ ဂုဏ်များကို အကြွင်းမဲ့ သက်ဝင် ယုံကြည်
တော်မူသည့် အားလျော်စွာ ပါရမီရှင် ကုသိုလ်ရှင်များအား
နှိုးဆော် မေတ္တာရပ်ခံလျက်....

မြို့ပြင်တည်ဆောက်ပြီးစီးမည့် ထူပါရုံဘုရားကြီး၏ မူလ-ပုံတော်။

၁၃၂၉-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့မှစ၍ ၅-ရက်တိုင် ပွဲလမ်း သဘင်များဖြင့် သိုက်မြိုက် ခမ်းနားစွာ ကျင်းပလျက် တတိယ ပစ္စယာ အဆင့်မှ တဆင့် တက်ပြီးလျှင် တော်လှန်ရေး အစိုးရ ယဉ်ကျေးမှု ဌာနမှ ခွင့်ပြု သဘောတူညီချက် အရ၊ ဆက်လက် ဆောင်ရွက် ပြုပြင်ပြန်ပါတယ်။

မင်းအဆက်ဆက် ခေတ်အဆက်ဆက်မှာ ပြုပြင် နိုင်စွမ်းသူ ဘုန်းကံသမ္ဘာ ပါရမီထူး ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ မထွန်းပေါ်မီအချိန် က ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စဉ် တို့၏ စိတ်နှလုံးမှာ ယူကျုံးမရ ရှိနေကြရှာပါတယ်။

ထူပါရုံ စေတီကြီး အပြီးတိုင် ပြုပြင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန်အတွက် ထိုစဉ်က ဆရာကြီး သခင် ကိုယ် တော်မှိုင်းသည်....

“ဪ ထူပါရုံ—ထူပါရုံနှင့်၊ ဇမ္ဗူမြန်မာဘုံမှာဖြင့်၊ သူသူငါငါအကုန်၊ ဘုန်းမရှိဘာကြောင့်၊ ငုံးတိတိကြီး ဖြစ်နေတော်မူပုံ ကို....” စသည်ဖြင့် လှမ်းဆွတ်တမ်းတ၍ မြော်မှန်းသည့်အခါ တပည့်မကြီး ဒေါ်ဥတ္တရာကလည်း။
“တပည့်တော်မတို့ ကံကောင်းတဲ့အခါမှာ ထူပါရုံရှင်ပင် ကို ပြင်ဆင်နိုင်လိမ့်အုံးမြပါ့ဘုရား....” စသည့် စကားဖြင့်

ပြန်လည်၍ ဆရာကြီးအား တဖန် အားပေးစကားလျှောက်ထား ပြန်ပါတယ်။

ထို့ပြင်.... “စကြာမင်းလေး ရေချပုံနှင့် ထူပါရုံ” စသော ဘုရားတိုင် မဟာကဗျာ လေးချိုးကြီးကိုလည်း ရေးသားဖွဲ့ဆိုခဲ့ရာ ထူပါရုံပြုပြင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးအား တမ်းတ၊ မြော်မိပုံ မှာ ယခုအခါ ဟပ်စပ်လျက် နေပြန်ပါတယ်။

ဆရာကြီး မှန်းဆ မြော်မိပုံက....

- (၄) ယင်းအခါ “အလင်းမြန်မာ” မတော့၊ တင်းတင်းမာမာ အဖြောင့်ဆုံးပေမို့၊ “သောင့်သုံးထောင်” သီသီကျော်သနဲ့၊ ပြည်ပေါ်မှာ ပါဝါနှင့် ဟိန်းနိုင်တဲ့၊ ဗြဟ္မာ ကိန်းတနည်းအလာမှာ၊ ပလ္လင်အသစ်တွင်မှ (ကျုပ်တို့ရဲ့) “ဒကာစိမ်း” ကြီးသာ-ရှင်ဘုရင်ဖြစ်လျှင်ဖြင့်၊ ပြင်ဖြစ်မယ်—ထင်သာ ထင်လို့မို့၊ ဝက်ပါတခွင်-သုဂတိ နတ်ရွာတောရဲ့ ပြင်—မြင်မြင်ကရာမှာပင်—အရှင် ဆရာသခင်—စုမိစပ်ရာ ပြောမိပေသပေါ့၊ (အော်) အဟောသိ၊ အဟောသိနှင့်- နှမြောမိသော်လဲ—လောကီမြန်မာ တပိုင်မဖြင့်၊ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့၊ ကြံနိုင်သူ အဆင်မတဲချိန်မို့၊ ပြင်မဲ့ သူပေါ်ပါစေလို့ - အကြင်တကဲ့လူ-မြော်ကာနေသမို့ -မဟော်သခါ ကဝေ-ပုဆိုးအစုတ်စုတ်နဲ့ -အိုးလုပ်တဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းရယ်နှင့်၊ တော်ရာရော်ရာမလေ-တမျိုးမဟုတ်-တမျိုးဟုတ်မှာပေါ့လို့၊ ရိုးကုပ်ကုပ်နဲ့ လွမ်းရသူမဖြင့်၊ ဘန်းဒကမထေရီ အသွင်-ရွှေတညီခင်တို့နှင့်- စေတီယင်ပြင်—ထံတော်မှောက်တွင်ဖြင့်၊ သံထောက်ကဗျာချိုချိုနှင့်၊ ပန်လျှောက်ခါ ပတ္တနာဆိုမိပေါ့-အာကာတခိုမှာ-ပြာပြာ ညိုညိုမှိုင်းပါလို့၊ ဝနာအရွှံ့ရွှံ့မကွာ-ရွာမလှိုင်းပြီမို့၊ (အမယ်မင်း)

ကိုင်း၊ အနို့တကဲ့ဖြူပြာ၊ မုရာ၊ သူဇာပု၊ အလားတို့နှင့်၊
မဆိုင်းသမိုတလွဲ-ဂူဟာရကို တမကွာအစုံသွားရပါတော့
(အော်) သမိုင်းညိုရှာတဲ့ - စစ်ကိုင်းမြို့ဆိက-မိုင်းတို့ရဲ့
ထူပါရုံဘုရား....။

ရတုပြန်ကောက်။

“ထေရဘုန်းမော်၊ ဆရာတော်သည်၊ ငါသော်ရှေ့ရှု၊
ဆောင်ရွက်ပြုက၊ မမှုစတမ်း၊ ဇောပြဋ္ဌာန်းလျက်၊ အောင်
ခန်းခါတ်စည်၊ ဖွင့်တော့မည်ဟု၊ ရည်သန်တောင့်တ၊ ဇွဲလုံ
လဖြင့်၊ ဘဝ၊ နောင်ကို၊ ကောင်းစေလို၍၊ မဂ်ဖိုလ်ထီးဖြူ၊
ရှစ်စင်းထူလျက်၊ ဇမ္ဗူကျွန်းလုံး၊ သိမ့်သိမ့်ချုံးမျှ၊ ညွတ်ရိုး
သဘင်၊ ရွှေထီးတင်ထိ၊ အောင်မြင်စိတ်ထား၊ သဒ္ဓါပွား၍၊
အမျှားပူဇော်၊ ဆုကြီးမြှော်လျက်၊ နှိုးဆော်အောင်ခွန်း၊
ဗျာဒိတ်ညွှန်းသည်၊ မော်ကွန်းမင်္ဂလာပါ ဘုရား....” ။

ထူပါရုံစေတီ ပြန်လည်အုဋ်ဖြစ်ချ မင်္ဂလာ အခမ်း အနားမှ
စ၍ နေ့စဉ်အလှူခံရာ၌ ဤသမိုင်းပြုစုသူသည် ဖေါ်ပြပါဧကပုဒ်
ရတု လင်္ကာကို ဖွဲ့စပ်လျက် သာ သ နှာ အ ကျိုး တော် ဆောင်
ဦးအောင်တင်အားအဖွဲ့မှတစ်ဆင့်ပေးအပ်ချက်အရ “တိတ်ရကော်
တာ”ဖြင့် အသံသွင်း ထားလေသည်။ ငြိမ့်ညောင်း သာယာသော
သဒ္ဓါအသံကြောင့် အမျှားရှင်လူ ကြားရသူတိုင်း နည်းမျှားမဟူ
ထည့်လှူသော အလှူငွေမျှားလည်း ရရှိနေသည်။

ဂေါပကအဖွဲ့စာရင်း။

- (က) တာဝန်ခံ နာယကဆရာတော်—
- (၁) ဦးနန္ဒသိရီ၊ ဒီပါအေးမြဆရာတော်၊ ရှင်ဖြူရှင်လှဘုရားကြီး၊ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး။
- (၂) လူ—နာယက၊ ဦးထွန်းအု (ပင်စင်စား) စစ်ကိုင်းမြို့။
- (ခ) လုပ်ငန်းအမှုဆောင်အဖွဲ့—
- (၁) ဥက္ကဋ္ဌ—ခရိုင် လုံခြုံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ။
- (၂) အတွင်းရေးမှူး—ဦးလှပိုင်၊ သာသနာရေးအရာရှိ။
- (၃) တွဲဘက်အတွင်းရေးမှူး—ဦးလှထွန်းအောင်၊ ဒီစကြိုတ်ကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး—စစ်ကိုင်းမြို့။
- (၄) ငွေထိမ်းနှင့် စာရင်းကိုင် ဦးချစ်မောင် [ဇောတိကစာတိုက်] စစ်ကိုင်းမြို့။
- (၅) စာရင်းစစ်—ဦးဘမောင်၊ စသုံးလုံးအရာရှိ စစ်ကိုင်းမြို့။
- (၆) ။ ဦးတင်ဝင်း၊ လက်ထောက်မန်နေဂျာ ။
- (၇) ။ ဦးသီဟန်၊ ကုန်သွယ်ရေးဌာန ။
- (၈) ဦးကျော်သွန်း-အင်ဂျင်နီယာဝန်ထောက် ပလက ။
- (၉) ဦးမြင့်အောင်—ရှေးဟောင်း သုတေသန ဝန်ထောက် မန္တလေးမြို့။
- (၁၀) ဦးသိန်းအောင်—ဒု၊ အင်ဂျင်နီယာ၊ ဒီစကြိုတ်ကောင်စီ၊ စစ်ကိုင်းမြို့။

(၁၁) ပန်းရံအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်၊ ရှင်ဖြူရှင်လှ တည်ဆောက်
ရေးအဖွဲ့ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး။

(ဂ) အရံအလုပ်အမှုဆောင်များ။

- (၁) ဦးဘသောင် [ပင်စင်စား] စစ်ကိုင်းမြို့။
- (၂) ဦးဘခိုင် ။ ။
- (၃) ဦးထွန်းသောင် [ထွန်းသောင်ကော်ဖီ^မ] ။
- (၄) ဦးဘခင် [ပင်စင်စား] ။
- (၅) ဦးမောင်မောင် မန္တလေး။
- (၆) ဦးဝင်း ။
- (၇) ဦးအောင်သိန်း မန္တလေးတို့ ဖြစ်လေသည်။

(သမိုင်းနိဂုံး)

- ၁။ သုံးဆယ်စုန်းလာ၊ ထောင့်သုံးရာ အခါလနတ်တော်။
 ၂။ စန်းပုဏ္ဏမီ၊ မိဂသီ တိထိပြည့်လတ်သော်။
 ၃။ ချမ်းအေးရတု နင်းထုစု၊ ဓနရာသီပေါ်။
 ၄။ သဇင်ဂမုန်း၊ နတ်ပန်းကုံး၊ မြတ်ဆုံးရှိပူဇော်။
 ၅။ ဆန်းတဆဲငါး၊ ဆင်မင်းအား၊ နေ့ကားရက်မှတ်သော်။
 ၆။ အစ၊ အဆုံး၊ ကမ္ဘာတဖုံး၊ နိဂုံးချုပ်ပြီနော်။
 ၇။ ရောင်မြူးနိတုံ၊ ထူပါရုံ၊ လုံးစုံပြည့်ခဲ့သော်။
 ၈။ ဤစာပြုရာ၊ မြတ်ပုညကြောင့်၊ ဘဝနောင်ခါ-ဖြစ်လေရာ၊
 ပညာဆုကြီးမြော်။
 ၉။ မြို့တော်ဇေယျုံ၊ နေတုံအခါ၊ သာသနာ့ဝန်၊ များတာ
 ဝန်ကို၊ အားသန်အင်စိုက်၊ ချိန်အားခိုက်တွင်၊ ပျော်ပိုက်
 စာပေ၊ မေ့လျော်ပေ၍၊ ရေးဖြေ မပျက်၊ စာလည်း
 ကျက်ရှင်၊ ညဘက်တခါ၊ ဂါထာပရိတ်၊ မဆိတ်ညံ့ညံ့၊
 ကြံကြံကြည့်ကြည့်၊ ပြည့်အောင်ဖြည့်လျက်၊ လှည့်လည်
 မလတ်၊ မေတ္တာခါတ်ဖြင့်၊ လူနတ်ကြည်ယုံ “ထူပါရုံ” အား
 စေ့စုံခြားပိုင်း၊ ဤသမိုင်းကို၊ ဂိုဏ်းလယ်တီနွယ်၊ ဆို
 လောက်ဖွယ်လျှင်၊ နိကာယ်ပါဠိ၊ ဓမ္မာစရိယ၊ ဖွဲ့ရအ
 ကျော်၊ ထုတ်ဖော်ရေးသက်၊ သမိုင်းတွက်ဖြင့်၊ နှစ်သက်
 စေရာ၊ ပျို့ကဗျာပြင်၊ လင်္ကာစကားပြေ၊ နှစ်ထွေရော
 ပြွမ်း၊ လျှောက်ချီးမွမ်းလျက်၊ မှတ်တမ်းစဉ်လာ၊ တင်
~~ဆက်ပါသည်။ ရှေးဦးမင်္ဂလာကွန်း ကမ္မည်းတည်း။~~ ။

ဤတွင်-ထူပါရုံဘုရားသမိုင်း ပြီးပြီ။

